

TARIM VE MÜHENDİSLİK

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIM ORGANI

SAYI: 73-74 2005

Tarım Toprakları İşgalcilerine Af CARGILL'E KORUMA

TİGEM Yalova ve Dalaman Çiftlikleri Ranta Teslim mi Olacak?

Sorgun Ormanları Katlediliyor...

**İstanbul İl Tarım Müdürlüğü Binasını
Yıkamayacaklar !**

**Şeker Sektöründe
Kolacıların Savaşı...**

**Hububat Sektöründe
Politikasızlık Sürüyor...**

**EBK Yeniden Tarım Bakanlığına:
Söylememiş miydik?**

içindekiler

- 2** Sunuş
- 9** Tarım Alanı İşgaline Af *(Toprak Dosyası 1)*
- 11** TİGEM'de Erozyon...*(Toprak Dosyası 2)*
- 17** TİGEM Dalaman *(Toprak Dosyası 3)*
- 22** TİGEM Yalova *(Toprak Dosyası 4)*
- 25** Altın Topraklar Tehlikede! *(Toprak Dosyası 5)*
- 33** Sorgun Ormanları Yok Ediliyor. *(Toprak Dosyası 6)*
- 36** İstanbul Tarım İl Müdürlüğü Arazi Rantına Teslim olmayacak *(Toprak Dosyası 7)*
- 38** Şeker Sektöründe Oyunlar *(Sektör Dosyası 1)*
- 47** Hububat Sektöründe Politikasızlık *(Sektör Dosyası 2)*
- 50** EBK'da Yanlıştan Dönüldü *(Sektör Dosyası 3)*
- 53** Üç ODA Ortak Protokolü *(Özlük Haklarımız - 1)*
- 55** Sorumlu Yönetici Sözleşmesi *(Özlük Haklarımız - 2-3)*
- 58** Meslektaşlarımız Yemek Fabrikalarında *(Özlük Haklarımız - 4)*
- 60** TMMOB ZMO Tarım Alet ve Makineleri Projelendirme Yetki Belgesi Yönetmeliği *(Özlük Haklarımız - 5)*
- 62** Tarımsal Yapılarda Yetkiliyiz...
- 64** Posta Kutusu

Merhaba Sevgili Meslektaşlarım,

"Tarım ve Mühendislik" Dergimizin 74. sayısı ile sizlerle yeniden biraraya gelmekten büyük mutluluk duyuyoruz. Hepinize, şahsım ve Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarım adına, içtenlikle sevgi ve saygılarımı sunarım.

Sizlere 72. sayıdan bugüne kadar yapılan çalışmalar ve önümüzdeki günlerde planlanan etkinliklerle ilgili bilgi vermek istiyorum.

ODA'mızın yasal temelini güçlendiren ve önemli işlemlere sahip olan **Ana Yönetmeliğimiz 6 Nisan 2005 tarih ve 25578 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.** Ana Yönetmeliğimizin tam metnine, ODA'mızın www.zmo.org.tr adresli web sayfasından ulaşabilirsiniz. ODA'mızın bu önemli yasal düzenlemesinin gerçekleştirilmesinde emeği geçen Mevzuat Komisyonumuza ve ODA örgütüllüğümüze teşekkürlerimizi sunarız.

III. Danışma Kurulu

III. Danışma Kurulu

III. Danışma Kurulu Saymanlar Toplantısı

Hierapolis Gezisi

39. Dönem III. Danışma Kurulu Toplantısı, 25 Şubemiz ile çevre illerdeki temsilcilerimizin katılımıyla, 22-24 Nisan 2005 tarihleri arasında Denizli'de yapıldı. Çalışmaları iki grup halinde gerçekleştirilen toplantıda, "Genel Merkez çalışmaları, 39. Dönem II. Danışma Kurulu kararları, ODA'mız Ana Yönetmeliği, Gıda Mevzuatı ve Sorumlu Yöneticilik Uygulamaları, "Yeminli Gıda Müşavirliği", Özlük Haklarına İlişkin Çalışmalar, Tarımsal Danışmanlık Uygulamaları, Oda Örgütlenmesi, Hukuki Çalışmaları, Yasal Düzenlemeler, Mali İşler, TMAP, e-zmo Çalışmaları, Türkiye'nin Gündemi ve Tarım Sektöründe Yaşanan Gelişmeler Karşısında ODA'mızın Tavrı" ile mali konular değerlendirildi. Danışma Kurulu kapsamında 24 Nisan 2005'te Hierapolis Gezisi gerçekleştirildi.

"**Sorumlu Yöneticilik Uygulamaları**" konusunda, Gıda ve Kimya Mühendisleri Odaları ile Haziran ve Temmuz aylarında bir dizi çalışma toplantısı yaptık. Toplantılarda, tüm odalarca düzenlenen sorumlu yönetici belgelerine ilişkin sorunlar değerlendirilerek, önümüzdeki dönemde yaşama geçirilecek protokol üzerinde çalışıldı ve bir genelge taslağı hazırlandı. Ayrıca, konuyla ilgili tüm yasal düzenlemeleri kapsayan "Gıda Sektöründe Sorumlu Yöneticinin El Kitabı" da basılarak, sorumlu yönetici meslektaşlarımıza dağıtmaya başlandı.

Ayrıca, Gıda Mühendisleri Odası (GMO) ile birlikte 25 Temmuz 2005 Pazartesi günü, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdür Yardımcısı Nevzat ARTIK'ı ziyaret ederek, 1 Ağustos 2005'te yürürlüğe giren "Sorumlu Yöneticilik Protokolü" ile ilgili değerlendirmelerimizi aktardık. Aynı şekilde 26 Temmuz 2005 Salı günü de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mustafa GÜR ve SSK Primler Genel Müdür Yardımcısı Gürol UYANIK ile sorumlu yönetici olarak çalışan mühendislerin sosyal güvenlik sorunlarının çözümüne yönelik bir görüşme yaptık. Görüşmede, ODA'lar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında imzalanacak protokol taslağı konusunda çalışmalara başlanma kararı alındı. Bu çerçevede, Ziraat-Gıda ve Kimya Mühendisleri ODASI Başkanları tarafından imzalanan Protokol hükümleri, 1 Ağustos 2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunuyor. Konu ile ilgili açıklayıcı bilgileri, Dergimizde bulabilirsiniz.

Sayın Meslektaşlarım,

Tarım makineleri bölümü mezunu meslektaşlarımızın tarım ve orman traktörleri ve bunların römorklarının imal ve tadilatında yet-kili mühendis olarak çalışabilmeleri için uzun süredir yürütülen çalışmalar sonuçlarını vermeye başladı. ODA'mız Mevzuat Komisyonu, Sn. Mahir GÜRBÜZ, Sn. Kamil Nabi ÇİZMEÇİ, Sn. Güner DEMİREL, Sn. Erol KASNAKLI, Sn. Cengiz ÖZKAN, Gökhan GÜNAYDIN, Baki Remzi SUIÇMEZ, Fatih TAŞDÖĞEN ve Ural ERSOY'un katılımıyla, Mayıs ve Haziran aylarında toplanarak, Araçların İmal, Tadil, Montajı Yönetmeliği'ndeki değişiklik doğrultusunda yapılması gereken mevzuat çalışmalarını değerlendirdi. Toplantılarda, Serbest Müşavirlik ve Mühendislik Büroları Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği ve Araç Projelendirme Mühendis Yetki Belgesi Yönetmeliği hazırlandı. Mevzuat çalışmaları ve eğitim programları, Ziraat Fakültelerinin Tarım Makineleri Bölümü üyeleri Prof. Dr. Ahmet SARAL (A.Ü.Z.F), Prof. Dr. Alaettin SABANCI (Ç.Ü.Z.F), Prof. Dr. Erdem AYKAL ve Prof. Dr. Kamil Okyay SINDIR (E.Ü.Z.F), Prof. DR. Aziz ÖZMERZİ (Akdeniz Ü.Z.F), Yrd. Doç. Dr. Ali VARDAR (Uludağ Ü.Z.F) ve Yrd. Doç. Dr. Selçuk ASLAN (Kahramanmaraş S.Ü.Z.F) ile Tarım Bakanlığı, Türk Traktör Fabrikası, Makine Mühendisleri ODASI temsilcileri yanında, ODA'mızda Sn. Serdar ÖZCAN, Sn. Apti YALTIK ve Sn. Sait Beyhan ÇINGİ'nin çok değerli katkıları ile ele alındı. Kendilerine teşekkür borçluyuz...

Yetki alanımızın somutlaşması için, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile bir protokol imzalamaya yönelik girişimlerimiz son aşamaya gelmiş bulunmaktadır. Söz konusu düzenlemelerden **"TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Tarım Alet Ve Makinaları Projelendirme Yetki Belgesi Yönetmeliği", 11.08.2005 tarih ve 25903 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.** Bu çalışma tamamlandığında, meslektaşlarımız tarımla ilgili makinelerin projelendirilmesinde yetki sahibi olarak çalışmaya başlayabilecekler. Yönetmeliğin metnine Dergimiz ve web sayfamızdan ulaşabilirsiniz.

ODA'mız Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca desteklenecek araştırma-geliştirme projelerinin değerlendirildiği ve nihai kararların verildiği Değerlendirme Kurulu'nda yer almıştır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 25.05.2005 gün, 25825 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Araştırma-Geliştirme Projelerini Destekleme Tebliği", Bakanlığın ve tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu öncelikli konularda, bilgi ve teknolojilerin geliştirilmesi ve bu bilgi ve teknolojilerin çiftçilere ve tarımsal odaklı sanayicilere aktarılması için uygun görülen araştırma - geliştirme projelerinin desteklenmesini amaçlıyor. Tebliğin tam metnine web sayfamızdaki Mevzuat/Tebliğler bölümünden ulaşabilirsiniz.

Değerli Meslektaşlarımız,

Mesleğimizin özlük hakları ve kazanımları etkinlikle korunmakta ve geliştirilmektedir. Bu bağlamda, Kamu İhale Kurulu, 31.05.2005 gün, 2005/UH.Z-1034 sayılı kararı ile yemek üretim tesislerinde gıda ve süt bölümü mezunu ziraat mühendislerinin çalışabileceğini teyit ederek, tersine işlem tesis eden İdare'nin kararının hukuka aykırılığını kayda bağladı. Ayrıca Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ODA'mızın görüşüne başvurması üzerine, "ağır-ahıl ile içerisinde yem deposu, süt soğutma ünitesi ve idari çalışma ofisi bulunan tek katlı işletme binalarının" tarımsal yapı olarak değerlendirilebileceğini ve bu işletmelerin depolama, değerlendirme ve pazarlama dahil tüm fonksiyonlarının projelendirilmesi ve kontrolü yetkisinin Ziraat Mühendislerine ait olduğunu bildirdik. Kamu İhale Kurulu kararı ve Tarım Bakanlığı ile yaptığımız yazışmaları dergimizin ilerleyen sayfalarında bulabileceksiniz.

Yönetim Kurulu olarak, 30 Haziran 2005'te yeni görevinde

başarı dilekelerimizi iletmek üzere **Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi EKER'i de ziyaret ettik.** Ziyaret sırasında Bakan EKER'e, Tarım Danışmanları ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığında çalışan ziraat mühendislerinin özlük hakları konusundaki sorunların çözülmesi gerektiğini ilettik. Ayrıca, ülkemizde tarım sektörünün geriye gidişinden duyulan endişeyi dile getirerek, çözüm önerileri-mizi içeren bir raporu Sn. Bakan'a sunduk. ODA'mız, hem sektörün genel yapısını, hem de ziraat mühendislerinin bu yapı içindeki ko-nulanışımı izlemeye ve kamusal denetleme işlevini eksiksiz yerine getirmeye devam edecektir.

"Oda Örgütlülüğü, Üye İlişkileri ve Eğitim" konusunda, büyük duyarlılık ve şubelerimizle sıkı işbirliği içinde çalışmalar sürdürüldü. Bu kapsamda, Nisan, Mayıs, Haziran ve Eylül aylarında Ankara'da Genel Merkez; Antalya, Aydın, Bursa, Kayseri, Muğla ve Adana şubelerimiz tarafından 3'er günlük HACCP kursları düzenledi. TARDEV ile ortaklaşa düzenlenen ve yoğun ilgi gören kurslar, başvuruların kontenjanı aşması nedeniyle pek çok ilde tekrarlandı. Kursları başarıyla tamamlayanlara törenle sertifikaları verildi. Üyelerimize yönelik eğitim çalışmalarımıza bundan sonra da devam edeceğiz.

Sevgili Meslektaşlarımız,

AÜSBF Kamu Yönetimi Araştırma-Uygulama Merkezi'nin işbirliğiyle başlatılan Tarım Mühendisliği Araştırma Projesi (TMAP) konusundaki çalışmalarımızı son aşamaya getirdik. ODA'mızda 8 Temmuz 2005 günü yapılan toplantıda, Tarımsal Yüksek Öğretim, Sektörel İçerikli Tarımsal Gelişim, Yönetmelik İçerikli Tarımsal Gelişim ve Mühendis İstihdamının Gelişimi'ne yönelik araştırma raporunun tamamlanarak, Tarım Haftası'nda TMAP Proje Raporu'nun kamuoyuna duyurulması kararlaştırıldı. ODA'mız bi-

muhasebe sisteminin geliştirilmesine yönelik toplantı ve çalışmalarımıza da devam ediyoruz.

Ziraat Fakültesi öğrencilerine ODA'mızın tanıtılmasına yönelik olarak, çeşitli etkinlikler gerçekleştirdik. ODA'mız, Gıda Mühendisleri ve Peyzaj Mimarları Odaları ile Odaların Öğrenci Temsilcileri'nce düzenlenen "Savaşa Hayır" temalı "Öğrenci Şenliği", 13 Mayıs 2005'te Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde yapıldı. Şenlik kapsamında ODA'mız da bir stant açarak, yayınlarımızı tanıttı.

ODA'mız Öğrenci Temsilciği'nin 13 Nisan 2005'te düzenlediği "Bilime Genç Bakış" başlıklı seminerlerin ikincisinde, "Organik Tarımda Mücadele Yöntemleri" konusu işlendi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından gerçekleştirilen "I. Cansuyu Bayramı" etkinlikleri kapsamında 15 Nisan 2005 tarihinde A.Ü.Z.F'de, Öğrenci Temsilciliğimiz ve ODA'mız tarafından tanıtım stantları açıldı. Öğrenci Temsilciliği'miz 20 Nisan 2005'te de A.Ü.Z.F Dekan Prof. Dr. Cemal TALUĞ ile bir söyleşi yaptı.

ODA'mız başarılı öğrencileri desteklemeyi de sürdürüyor. Bu kapsamda Konya Şubemiz, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden 2004-2005 döneminde dereceyle mezun olan öğrencilere ödülleri ve diplomalarını verdi. Tekirdağ Şubemiz, Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi'ni dereceyle bitiren öğrencilere birer ödül sundu. Samsun Şubemiz de, 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden dereceyle mezun olan öğrencilere ODA'mız yayınlarından oluşan kitap seti armağan etti. Ayrıca, Konya, Van ve Tekirdağ Şubelerimiz ile Kahramanmaraş İl Temsilciliğimiz, illerindeki Ziraat Fakülteleri ile işbirliği yaparak ODA'mız öğrenci temsilcilerini seçtiler.

"Tarım Sektörü ile İlgili Yasal Düzenlemelerin İzlenmesi" konusunda, TBMM Tarım Orman ve Köyleri Komisyonu'nun Nisan, Mayıs ve Haziran aylarındaki toplantılarına katılarak Şeker Yasası, Tarım Yasası ve Toprak Koruma Yasası ile ilgili düşüncelerimizi ilettik. Gündemdeki yasa tasarılarıyla ilgili raporlar hazırlayarak, kamuoyuna ve örgütlerimize duyurduk.

Etkinliklerimizin kitaplaştırılması kapsamında, "Geçmişten Geleceğe Atatürk Orman Çiftliği Sempozyumu" kitabı, Prof. Dr. Cemalettin Yaşar ÇİFTÇİ'nin "Dünyada ve

Türkiye'de Yemelik Tane Baklagiller Tarımı Sorunları ve Çözüm Önerileri" kitabı, ODA'mızla ilgili yasa, tüzük ve yönetmelikleri içeren "**Mevzuat Kitabı**", Dünya Gıda Günü nedeniyle 15-16 Ekim 2004 tarihlerinde düzenlenen "**Tarladan Sofraya Gıda Güvenliği**" Sempozyumu'nun kitabı ve Yrd. Doç. Dr. Bahadır AYDIN'ın "**Tarımsal İşletmelerin Ölçek Büyüklüğü, Toprak Parçalılığı Ve Arazinin Tasarruf Şekline Göre Analizi**" başlıklı kitabını yayınladık. Antalya Şubemiz de, bitkisel ve hayvansal üretimde kullanılan hormonlarla ilgili kamuoyunda yaratılan haksız ve yersiz suçlamalara cevap vermek amacıyla "**Hormonda Gerçekler**" adı altında 3 bin adet kitapçık çıkararak dağıttımın yaptı.

Türkiye'nin Gündemi ve Tarım Sektörü'nde Yaşanan Gelişmeler Karşısında ODA'mızın Tavrı konusunda, güncel siyasi ve ekonomik olayları yakından izledik. Yaşanan gelişmeler karşısında kamuoyunu aydınlatmak amacıyla ülkenin birçok yerinde konferanslar düzenledik; panel, toplantı ve çeşitli etkinliklerde yer aldık, basın açıklamaları yaptık. Ayrıca çok sayıda radyo ve televizyon programına katıldık.

16 Nisan 2005'te Çanakkale'de, 28 Mayıs 2005'te Anamur'da, 3 Haziran 2005'te Tekirdağ'da, 5 Temmuz 2005'te Ankara Yenimahalle'de "AB Sürecinde Türk Tarımı" konulu konferansları gerçekleştirdik. DSP Parti Okulu'nda 9 Nisan 2005'te "AB Sürecinde Türkiye Tarımı" konulu konuşma yaptık. Fast Food'ların çocuk sağlığında yarattığı olumsuz etkileri sergilemek ve ailelere sağlıklı beslenme yollarını öğretmek amacıyla 16 Nisan 2005'te ODA'mızda bir film gösterimi düzenledik.

Tekirdağ'da 30 Mart 2005'te "Türkiye Tarımı, Sorunları ve Çözüm Yolları" Paneli'ne, 18 Nisan 2005'te "Beslenme Kültürümüz" Paneli'ne, Bursa'da 15-16 Nisan 2005'te "3. Kalite ve Başarı Sempozyumu"na, Ankara'da 2 Nisan 2005'te "Ekoloji Politika Seminerleri"ne, 26 Nisan 2005'te "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Tarım ve Çevre" konulu Sempozyum'a ve 4 Mayıs 2005'te "AB Hazırlık ve Müzakere Dönemleri ile Üyelik Koşullarında Türkiye Tarımı" konulu Sempozyum'a; 24 Mayıs 2005'te Bolu'da "DTÖ, AB ve Türkiye Tarımı" Paneli'ne, İstanbul'da 8 Nisan 2005'te "AB Süreci ve Kırsal Alanlarımızın Geleceği - Yeni Mekansal İlişkiler ve Stratejiler" Sempozyumu'na, 14 Nisan 2005'te "AB-Tarım" Paneli'ne, 1 Haziran 2005'te "Sağlıklı Tavuk

Prof. Dr. Birgül A. Güler

Ekrem ÖZKUL

Bilgi Platformu Danışma Kurulu'na ve 2 Haziran 2005'te de "Ekolojik Tarım Paneli"ne katıldık.

İstanbul Şubemiz'in Aylık Konferanslar Dizisi çerçevesinde, 26 Nisan 2005'te Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI "Küreselleş(tir)me Sürecinde Türkiye'de Bilim ve Teknoloji" konusunda; 25 Mayıs 2005'te İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İzzettin ÖNDER "AB Sürecinde Türk Tarımına Bakış" konusunda birer konferans verdiler.

Tüketici Dernekleri Federasyonu'nun 15 Nisan 2005'te Adana'da ve 30 Nisan 2005'te Malatya'da gerçekleştirdiği "Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar" başlıklı panellere katıldık.

Adana'da 28 Nisan 2005'te "Belediye Sınırları Genişlerken, Sorunlar ve Çözüm Önerileri"; Antalya'da da aynı tarihte "Gıda Güvenliğini Tehdit Eden Tek Suçlu Hormon mudur?" başlıklı paneller yapıldı.

ODA'mız, dünya emekçilerinin birlik, mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs kutlamalarına aktif biçimde katıldı. Yönetim Kurulumuz, üyelerimiz ve ODA'mız öğrenci kolu, 1 Mayıs 2005'te Tandoğan Meydanı'ndaki mitingde, "Ziraat Mühendisleri Odası" pankartı altında TMMOB'a ayrılan bölümde yer aldı. Şubelerimiz de kendi illerindeki 1 Mayıs kutlamalarına katıldılar.

14 Mayıs Dünya Çiftçiler Günü'nü de Genel Merkez ve Şubelerimiz tarafından aktif olarak kutladık.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, TMMOB, TTB VE KİGEM'in ortaklaşa 26-27 Mayıs tarihlerinde düzenlediği "20. Yılında Türkiye'de Özelleştirme Gerçeği" Sempozyumu'nda, tarımsal özelleştirmelere ilişkin ODA'mız görüşlerini dile getirdik.

Toprak Reformu Kongresi Düzenleme ve Danışma Kurulu Toplantısı, 28 Mayıs 2005'te ODA'mız Lokalinde gerçekleştirildi. ODA'mız Toprak Su Komisyonu da, 29 Haziran 2005'te toplanarak, TMMOB'un düzenleyeceği Toprak Reformu ve Su Politikaları Kongrelerine ilişkin değerlendirme yaptı.

Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği'nin (KÖY-KOOP) 7. Olağan Genel Kurul Toplantısı, 28 Temmuz 2005 Perşembe günü ODA'mız Lokalinde gerçekleştirildi.

Bakü-Tiflis Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'nın topraklarımızı tehdit ettiğine ilişkin uyarımız üzerine BTC şirketi 10 Ağustos 2005 Çarşamba günü ODA'mız, Jeofizik Mühendisleri Odası ve ilgili bakanlık temsilcilerine yönelik bir tanıtım toplantısı düzenledi. Ayrıca yapılan uygulamalar 11 Ağustos 2005 tarihinde Adana'ya gerçekleştirilen saha gezisiyle tanıtıldı. Toplantılarda ODA'mızı, ODA Başkanımız ve Sn. Celil AYGÜL temsil etti.

"2005 Yılı Bahar Etkinlikleri" kapsamında 2 Nisan 2005'te, ODA'mızda, Prof. Dr. Birgül AYMAN GÜLER, "Bölge Kalkınma Ajansları Sorunsalı" konferansı verdi. Köy Enstitüleri'nin 65. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle, 16 Nisan 2005 Cumartesi günü ODA'mızda bir saydam gösterimi yapıldı. Ekrem ÖZKUL'un Köy Enstitüleri'nin toplum yaşamında yarattığı olağanüstü atılımı, fotoğraflarla gözler önüne seren "Anılarla Tarım, Meslek Sevgisi" başlıklı sunusu ve ZMO TSM Korosu'nun verdiği konser ilgiyle izlendi.

Etkinliklerimiz 21 Mayıs 2005'te CHP İstanbul Milletvekili Kemal KILIÇDAROĞLU'nun ODA'mız Lokalinde verdiği "Gelir İdaresi Sorunsalı" konferansı ile devam etti. Bahar Etkinlikleri, Prof. Dr. Murat ÖZGEN'in 4 Haziran 2005 Cumartesi günü ODA'mızda verdiği "Biyoteknoloji ve Türkiye Yansımaları" konulu konferansla sona erdi.

ODA'mızın da bileşenlerinden olduğu "Genetiği Değiştirilmiş Organizmalara (GDO) Hayır" Platformu, 4. Eşgüdüm Toplantısı, 4-5 Haziran 2005 tarihlerinde Bursa'da yapıldı. ODA'mız Bursa Şubesi'nin evsahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya, Yönetim Kurulu olarak katılım sağladık. Toplantıda, GDO'ya Hayır Platformu'nun bugüne dek gerçekleştirdiği çalışmalar ile

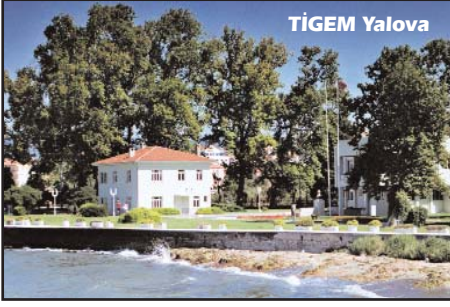
Kemal KILIÇDAROĞLU

Prof. Dr. Murat ÖZGEN

GDO-Hayır platformu

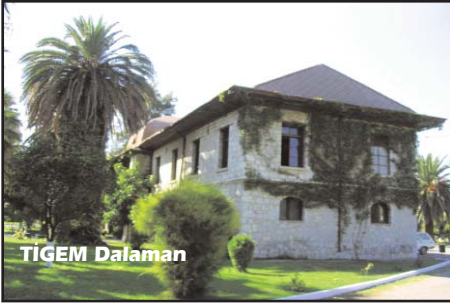
TİGEM Yalova

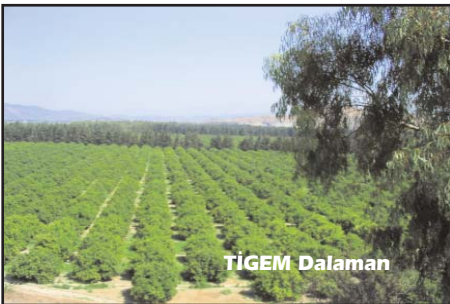
Tersanenin yapılacağı alan Yalova

TİGEM Dalaman

TİGEM Dalaman

TİGEM Dalaman

önümüzdeki dönemde yapacakları ele alındı. GDO'ya Hayır Platformu Ankara Bileşeni de, Mayıs ve Temmuz aylarında ODA'mızda toplanarak, son gelişmeleri gözden geçirdi. Ayrıca 2 Temmuz 2005'te de Kırklareli'nde "Genetiği Değiştirilmiş Ürünlerin (GDO) İnsan Sağlığı, Tarım ve Çevreye Etkileri" konulu panel yapıldı.

Değerli meslektaşlarım,

Dergimizin bu sayısında tarım arazilerinin nasıl yok edilmeye çalışıldığı ülke genelinden örneklerle sizlerin bilgisine sunuyoruz. ODA'mız Basın Danışmanı **Bahar TANRISEVER**'in Yalova ve Dalaman'a giderek TİGEM'e bağlı işletmelerde yaptığı incelemeleri, yetkililer ve çiftçilerle röportajlarını, fotoğraflarıyla birlikte ilerleyen sayfalarımızda bulabileceksiniz. "Kılıç ve saban; bu iki fatihten birincisi, ikincisine daima mağlup oldu" sözüyle tarımın önemi konusunda bize yol gösteren Atatürk'ün, daha 1930'lu yıllarda kurduğu çiftliklerle temeli oluşan TİGEM'in bugünkü hali ne yazık ki içler acısı. Bazı işletmeleri özel sektöre kiralanan, Yalova İşletmesi Arap sermayesine verilmek istenen TİGEM'in, dünyanın hiçbir yerinde olmayan eşsiz güzellik ve berekete sahip Dalaman Tarım İşletmesi de "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" adı altında yok edilmeye çalışılıyor. Diğer işletmelerde de durum çok parlak değil. Bu nedenle ülkemizin geleceği açısından son derece önemli olan TİGEM'in yok edilmesine karşı etkin bir kampanya yürütülerek, kamuoyu bilincinin yükseltilmesi gerekiyor. Araştırmamızla böyle bir çalışmanın ilk adımını atmış olmayı diliyoruz.

Yalova Altınova'da, 1. sınıf tarım arazileri üzerine kurulu meyve bahçelerinin hemen önünde 4.5 kilometrelik sahil şeridinde yapılmak istenen ve buradaki tarımın geleceği açısından büyük sorunlar doğuracak olan tersane girişimine dergimizde geniş yer ayırdık. ODA'mızın Toprak Komisyonu, geçtiğimiz yıl yörede incelemeler yaparak bir rapor hazırlamış ve sözü edilen Rapor ODA'mız tarafından kamuoyuna sunulmuştu. İzleyen süreçte, konu ile ilgili ÇED aşaması da tamamlanmış olduğundan, dava yolu da

dahil olmak üzere, ODA'mız gerekli her türlü çabaı göstermekte kararlıdır. Dergimizde ayrıca, "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası'nın olumsuzlukları, ABD'li tatlandırıcı firması Cargill'in lobi çalışmaları sonucu kural tanımaz biçimde elde ettiği ayrıcalıklar, Et Balık Kurumu'nun Tarım Bakanlığı bünyesine alınması, şeker ve hububat sektöründeki son gelişmeler ve Sorgun Ormanı'nın golf sahası için

Kivi Bahçelerinden Yalova

Dalaman

Atatürk'ün Evi Yalova

TİGEM Yalova

TİGEM Dalaman

katledilmesine yönelik değerlendirmelerimizi de bulabileceksiniz.

Hukuki Çalışmalarımız, kapsamında Mayıs ayında Tarım Arazilerinin Korunması Ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik'in bazı maddelerinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle Danıştay'da dava açtık. Ayrıca KİGEM'in niyet mektubu ve standby düzenlemesi için açtığı dava ile TARIM-İŞ'in Yalova ve Dalaman Tarım İşletmeleriyle ilgili açtığı davalara müdahil olduk. Tarım alanları ve meralarla ilgili olumsuz düzenlemeler içeren, "Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği"nin kimi hükümlerinin iptali için, TMMOB Jeoloji, Çevre ve Metalürji Mühendisleri ODA'ları ile birlikte, Danıştay nezdinde iptal davası açtık. ODA'mız, İstanbul Tarım İl Müdürlüğü'nün üzerinde bulunduğu araziye, kat karşılığı inşaat yapılması amacıyla ihale eden İdare'nin işlemine karşı, Şehir Plancıları ODASI, İnşaat Mühendisleri ODASI ve Mimarlar ODASI'yla birlikte açtığı davada da, İstanbul 6. İdare Mahkemesi'nden yürütmeyi durdurma kararı aldı. Dava dilekçeleri ve mahkeme kararlarına web sayfamızdaki "Hukuki Çalışmalarımız" bölümünden ulaşabilirsiniz.

Sosyal Etkinlikler kapsamında, Denizli Şubemiz 2 Nisan 2005'te "Başak Gecesi", İstanbul Şubemiz 27 Mayıs 2005 günü "Bahar Balosu" ve Anamur İlçe Temsilciliğimiz de 28 Mayıs 2005'te "Başak Balosu" gerçekleştirdi. Çeşitli yörelere düzenlediğimiz geziler ve diğer etkinliklerle üyelerimiz arasında iletişim, birlik ve beraberliğin sağlanması yönündeki çalışmalarımız da devam ediyor. Bu kapsamda, 22 Mayıs 2005'de düzenlenen Karagöl'de Doğa Yürüyüşü'ne üyelerimiz büyük ilgi gösterdi. Kayseri Şubemiz de, 8 Mayıs 2005 tarihinde Ürgüp-Avanos ve Göreme bölgesini kapsayan Bahar Gezisi gerçekleştirdi.

Adana Şubemiz, 8 yıl aradan sonra 30 Mayıs 2005'te onikincisi düzenlenen "Altın Koza Festivali"ndeki Uzun Metrajlı Film Yarışması'na yönelik Halk Jürisi'nde yer aldı. Aydın Şubemiz, 29 Mayıs 2005'te ADÜ Ziraat Fakültesi Çakmar Kampüsü'nde "9. Geleneksel Piknik ve Uçurtma Şenliği" gerçekleştirdi. Tekirdağ Şubemiz, Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi'nce 16-18 Mayıs 2005 tarihleri arasında yapılan "Geleneksel Bahar Şenlikleri"ne katılarak, şenlik meydanında stant açtı. Şubemiz 17

Mayıs 2005'te de öğrencilerle "Ziraat Mühendislerinin Çalışma Alanları ve Ziraat Mühendisleri ODASI'nın İşlevi" konusunda bir söyleşi gerçekleştirdi.

ODA'mız tüm demokratik kitle örgütleri, siyasi partiler ve kamu yönetimi organları ile ilişkilere de gereken önemi vermektedir. Bu kapsamda, Kıbrıs Türk Ziraat Mühendisleri ODASI'nın (KTZMO) çağrısıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne giderek, KTZMO'nun 4 Nisan 2005 tarihinde gerçekleştirilen 38. Dönem Genel Kurulu'na katıldık. Kıbrıs Tarım ve Orman Bakanı Sn. Raşit PERTEV ve Türkiye'nin Kıbrıs Yardım Heyeti'nde görevli Tarım Müşaviri ile görüş alışverişini yaptık. Ayrıca Kıbrıs'ta bitkisel ve hayvansal üretim alanlarını dolaşarak, gözlem ve saptamalarda bulunduk; Devlet Kimya Laboratuvarı'nı ziyaret ettik. ODA'lar arası işbirliğinin geliştirilmesi açısından oldukça yararlı olan ziyarette, yakın dönemde yapılacak bazı ortak çalışmalarını da planladık. KTZMO Başkanı Ali GÖKSU ve Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet ERCİLASUN, 5 Ağustos 2005'te de İstanbul Şubemizi ziyaret ederek görüş alışverişinde bulundular.

Akdeniz Sosyal Forumu etkinlikleri kapsamında İstanbul'a konuk olan Köylü Tohum Ağı (RSP) France'den Christian SUNT ile 14 Nisan 2005'te "Tohum, tarımda biyoçeşitlilik ve küçük köylülük" konularında bilgi alışverişinde bulunduk.

Trabzon Şubemiz Yönetim Kurulu, 5 Mayıs 2005'de KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ertuğ DÜZGÜNEŞ'i ziyaret ederek, Deniz Bilimleri Fakültesi'nin Balıkçılık Teknolojisi Bölümü mezunları ve öğrencilerinin ODA'mıza üye olabileceklerine yönelik görüş alışverişinde bulundu. Trabzon Şubemiz konuyla ilgili olarak Balıkçılık Teknolojisi Bölümü öğrencileriyle de bir toplantı gerçekleştirdi. Bu çerçevede, TMMOB Yönetim Kurulu'nun 30.01.2005 gün, 172 sayılı kararıyla; **Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği mezunlarının, Ziraat Mühendisleri ODASI'na kaydolmalarına karar verilmiş ve çalışmalar sonuçlandırılmıştır.**

Öte yandan, Rusya'da traktör ve biçerdöver üretimi yapan Agromach Holding'in Yönetim Kurulu Başkanı Igor V. RUSANOV, İthalat Müdürü Boris B. POSPELOV ve Türkiye Temsilcileri Erdem ESKİCUMALI, 24 Mayıs 2005 Salı günü ODA'mızı ziyaret ederek,

Yönetim Kurulu Üyemiz Özden GÜNGÖR ile görüştüler.

İran Tarım Bakanlığı yetkilileri ve özel sektör temsilcileri, 11 Temmuz 2005 tarihinde İstanbul Şubemizi ziyaret etti. Şube Başkanımız Ahmet ATALIK heyete "Türkiye Tarım Politikaları ile Tarımda Kadının Yeri ve Önemi" konularında bir konferans verdi. Daha sonra heyete Maltepe ilçe merkezi ile Silivri'deki Alipaşa ve Yolçatı köyleri gezdirildi.

Meslektaşlarımıza yönelik toplantı ve seminerler kapsamında, Aydın Şubemiz, 2005 yılı kamulaştırma bilirkişileri ile 27 Nisan 2005 günü bir toplantı yaparak, sorunlar ve çözüm yollarını değerlendirdi. Manisa Şubemiz, 10 Mayıs 2005 tarihinde Manisa'da görev yapan 20 Tarım Danışmanı ile bir toplantı düzenle-yerek, meslektaşlarımızın sorunlarını dinledi. Antalya'da 23 Mayıs 2005'te Pankobirlik yöneticilerine "DTÖ, AB ve Türk Tarımı" konularında bir seminer düzenledik.

Muğla Şubemiz'in Kalite Dünyası ile ortaklaşa düzenlediği "ISO 9001:2000 İç Tetkikçi Eğitimi" 25-26 Haziran 2005 tarihlerinde gerçekleştirildi. Eğitim sonucunda başarılı olanlara İç Tetkikçi Sertifikası verildi. Muğla Şubemiz, ilde faaliyet gösteren Zirai İlaç Bayileri ile 24 Ağustos ve 26 Ağustos 2005 tarihlerinde iki ayrı değerlendirme toplantısı da düzenledi.

Samsun Şubemiz'in, Zirai Mücadele İlaç Bayilerinin sorunlarının çözülmesine yönelik çabası sonuç verdi. Şubemiz, 12 Temmuz 2005'te tohum ba-yisi olarak görev yapan meslektaşlarımızın sorunlarını Samsun Valisi ve Tarım İl Müdürlüğü'ne ileterek çözüm sağladı.

Değerli Meslektaşlarımız,

Çok yoğun bir 2005 yılı sonbahar programı ODA'mızı bekliyor. 30 Eylül, 1-2 Ekim 2005 tarihlerinde Muğla'da 39. Dönem IV. Danışma Kurulu'nu gerçekleştireceğiz. Danışma Kurulu'nda alınan kararlar, her zaman olduğu gibi, ODA'mızın gerçekleştireceği iş ve işlemlere yön verici nitelikte olacak.

Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi ve GDO'ya Hayır Platformu'nun, 31 Ağustos-4 Eylül 2005 tarihleri arasında yapacağı "Gökçeada 1. Ekoloji Şenliği ve Çalışma Atölyeleri" etkinliğine aktif olarak katılacağız.

23-24 Eylül 2005 tarihlerinde, "GAP ve Sanayi" Kongresi'ne bir bildiri ile katılacağız.

ODA'mız bu yıl da "Çiftçi Dostu" Sadullah USUMİ'yi anma etkinliklerinde yer alacak.

16 Ekim 2005 Dünya Gıda Günü'nü, Gıda Mühendisleri Odası ve Kimya Mühendisleri Odası ile birlikte düzenleyeceğimiz etkinlikle kutlayacağız. Bu kapsamda geniş katılımlı bir sempozyum gerçekleştirilmesi için yürüttüğümüz çalışmalar son safhaya yaklaşmış bulunmaktadır.

11-13 Kasım 2005 tarihinde Şanlıurfa'da ODA'mız ve Harita-Kadastro Mühendisleri ODASI'nın sekreteryasında, "Toprak Reformu Sempozyumu"nu yapacağız.

25 Kasım 2005 tarihinde, ZMO Öğrenci Kurultayı'nı Ankara'da toplayacağız.

17-18 Aralık 2005 tarihinde, her zaman olduğu gibi, sevgili Akın ÖZDEMİR'i, Adana ve Mersin'de gerçekleştireceğimiz etkinliklerle

anacağız.

Değerli Meslektaşlarımız,

Her ölüm acıdır, yitirdiğimiz tüm meslektaşlarımızın ardından bu acıyı derinden yaşıyoruz; alleleri ile elimizden geldiğince dayanışma içinde olmaya çalışıyoruz. Ancak vakitsiz-erken ölümler, hüznü dayanılmaz kılıyor. Tıpkı Sn. Şahin ÖZDEMİR'i yitirdiğimizde yaşadıklarımız gibi...

Sn. ÖZDEMİR, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin deneyimli ve özverili bir yöneticisiydi. Mevcut TMO Yönetimi tarafından, hiçbir haklı gerekçeye dayanılmadan görevden alındı. "Devlet terbiyesi almış olanların olgunluğu" içinde, kimsene nedenini sormadı. Ancak şüphesiz ki, acısını içine gömdü. Ve sayın ÖZDEMİR'i ölüm, vakitsiz bir şekilde, en verimli çağında aramızdan aldı.

Tanımaktan mutluluk duyduğum, ciddi-çalışkan-görevine bağlı bir bürokrattı, ruhu şad olsun.

Sn. ÖZDEMİR ile birlikte, camiamızın yitirdiği tüm değerli üyelerinin, kederli ailelerine başsağlığı dileriz. Anıları bizimle birlikte yaşamaya devam edecek.

Değerli Meslektaşlarımız,

51 yıllık deneyime sahip bir demokratik kitle örgütü olan ZMO; bilime, gerçeğe ve demokrasiye olan sarsılmaz inancı, kamu yararını her şeyden üstün tutan yurtsever tutumu, doğruyu yanlıştan bir çırpıda ayıran örgüt sağduyusu ile kendi mesleki alanı ve sektör geneli yanında, ülke sorunlarına ilişkin sağlam duruşunu pekiştirerek yoluna devam ediyor.

Yolumuz açık olsun,

Selam ve saygılarımla,

Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

TOPRAK DOSYASI - 1: Tarım Alanı İşgaline Af Cargill'e Özel Muammele

Hükümet, Toprak Koruma Yasası ile yaklaşık 100 bin hektar tarım alanı üzerinde kurulan sanayi tesislerini kurtardı...

Hükümet, "toprak ve tarım arazilerini planlı kullanmak, arazi bozulma ve kayıplarını gidermek" gerekçeyle çıkardığı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası" ile ABD'li tatlandırıcı firması Cargill'in de aralarında bulunduğu, tarım toprakları üzerine kurulmuş olan 5 bini aşkın sanayi tesisine af getirdi. Yasayla, üzerindeki yapılaşmaların affedildiği arazi büyüklüğünün yaklaşık 100 bin hektar olduğu hesaplanıyor.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası, muhalefet milletvekillerinin katılmadığı TBMM Genel Kurulu'nda 3 Temmuz 2005 tarihinde kabul edildi. Yasa, Orman Yasası kapsamı dışında kalan arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım planlarının hazırlanması, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları düzenliyor. Yasaya göre, devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazine'nin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait arazilerin mülkiyet hakkını kullananlar, toprağın üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyoekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla gerekli önlemleri alacak.

Her ilde, valinin başkanlığında ildeki tarımdan sorumlu birim amiri tarafından başkan yardımcılığı ve sekreteryaya hizmetleri görevini yürütmek üzere, ilde plan yapma yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerden üç birimin ve Maliye Bakanlığı'nın ildeki üst düzey temsilcileri ile planlama ve toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan meslek veya sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişinin görev yapacağı Toprak Koruma Kurulu oluşturulacak. Kurullar, arazilerin korunması, geliştirilmesi, verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yaparak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirleyecek ve gerekli önlemleri alacak.

Yasaya göre, tarım arazileri, doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen "mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri" olarak sınıflandırılacak. Tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak

şekilde korunarak kullanımı için en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projeleri valilikler tarafından hazırlanacak veya hazırlattırılacak.

Tarımsal amaçlı arazi kullanımlarında, plan ve projelere aykırı hareket edenlere, izinsiz arazi kullananlara, toprak koruma projelerine aykırı hareket edenlere, her bir metrekare için 50 Ykr ile 2 YTL arasında değişen miktarlarda idari para cezaları verilecek.

Tarım Alanlarında 2B Uygulaması Yürürlükte

Ancak mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağını öngören yasa, amacıyla çelişen biçimde tarım arazisi işgalcilerine de af olanağı sağladı. Yasanın Geçici 1. Maddesi'nde, "11.10.2004 tarihinden önce tarım arazileri; gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış ve tarımsal bütünlüğü bozuyor ise söz konusu arazinin istenilen amaçla kullanımı için, altı ay içerisinde Bakanlığa müracaat edilmesi, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin verilir" hükmü getirildi.

Sözü edilen Yasa, Tasarı halindeyken, milat olarak

CARGILL'DE HUKUKSUZLUK SÜRÜYOR

Doğayı ve Çevreyi Koruma Derneği (DOĞADER) "Cargill ve Küresel Tarım Politikaları" başlıklı söyleşi düzenledi. Ziraat Mühendisleri Odası Bursa Şube Başkanı İlhan Demiröz ve Tüm Köy-Sen Örgütlenme Uzmanı Abdullah Varlı söyleşiye konuşmacı olarak katıldı. İlhan Demiröz tarım sorununun çözümlenmeden ülke sorununu çözmenin mümkün olmadığını dile getirdi. Demiröz, Cargill'in yasalara rağmen 1. sınıf tarım arazisi üzerine kurulduğunu kaydederek, "Şu anda köylü Cargill'in zararlarını görmeye başladı ve tepkileri yüksek. Cargill günde 3 bin ton su tüketen bir fabrika ve şu anda etraftaki sondaj kuyularının kurduğu ve gölün üzerinde kirliliği bir tabakanın oluştuğu söyleniyor" diyen Demiröz, Cargill hakkında köylülerle görüşmelerini ve incelemelerinin sürdüğünü dile getirdi.

Abdullah Varlı işe tarımın stratejik bir sektör olduğuna dikkat çekerek, Türkiye'nin tarımda ihracat yapan bir ülke olmasına rağmen IMF ve DB politikalarıyla ithalat yapan bir ülke konumuna getirildiğini belirtti. Cargill'in en sabıkalı tarım tekellerinden biri olduğunun altını çizen Varlı, Cargill'in tohumların genetiğiyle oynadığını ve böylelikle halk sağlığını bozduğunu aktardı. Cargill sorunun sadece çevre kirliliği sorunu olmadığına dikkat çeken Varlı, Cargill'e verilen mücadelenin emperyalizme karşı bir mücadele olarak anlaşılması gerektiğinin altını çizdi.

Bursa/EVRENSEL

Cargill'e hem af, hem özel bölge

anılan tarih 1.10.2004 idi. Konu ile ilgili TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda yapılan görüşmelere ODA Başkanımız katıldı. Toplantılarda, yasa tanımayanlara getirilecek bir affın önümüzdeki dönemde tarım arazisi talanını hızlandıracağı açıkça ifade edildi. Buna karşılık Bakanlık ve iktidar milletvekilleri, 1.10.2004 ta-rihinin bir milat olacağı, bu tarihten sonra hiç kimsenin tarım alanını amacı dışında kullanılmayacağını ifade ettiler. Bunun bu mantıkla mümkün olmayacağını belirten ZMO, bir kez daha haklı çıktı. İktidar, bu alanda da samimi olmadığını ortaya koydu...

Af tarihi, TBMM Genel Kurulu'ndaki görüşmeler sırasında AKP milletvekilleri Zülfü Demirbağ, Recep Garip, Mehmet Sarı ve Öner Gülyeşil'in verdiği önergeyle, 11.10.2004 tarihine kadar genişletildi. Önergenin gerekçesinde, "Tarihin 11.10.2004'e çekilmesi bütün kesimlerin yararınadır" görüşü ileri sürüldü. Tarih değişikliğine 11 Ekim itibarıyla değiştirilen Mera Yasası neden olarak gösterilirken, bu değişiklikten kimlerin yararlanacağına ilişkin net bir açıklama yapılmadı.

Buna göre 11 Ekim 2004 tarihine kadar, tarım arazilerini hukuka aykırı olarak izinsiz - amaç dışı kullananlar, metrekare başına 5 YTL ödeyerek tarım dışı amaçlı kullanmaya devam edecek. Bu düzenlemeyle, Bursa Orhangazi'de 1. sınıf tarım arazisi üzerinde yasadışı biçimde çalışmalarına devam eden Cargill'in de aralarında bulunduğu 5 bini aşkın sanayi tesisi aftan yararlanabilecektir.

Alınan bilgiye göre, Türkiye'de bu durumda olan yaklaşık 100 bin hektarlık yer bulunuyor. Buna göre 1 milyar metrekarenin, metrekare başına 5 YTL ile çarpılması sonucu yasa ile 3.8 milyar dolarlık bir af getirilmiş oluyor.

3 Temmuz'da yasa, 5 Temmuz'da BK Kararı, Cargill'e özel muamele

Hükümet getirdiği aftan sonra Cargill Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Bursa Orhangazi Karapınar Mevkii'nde üretim tesislerinin yer aldığı 212.240 metrekare büyüklüğündeki alanı da "Özel Endüstri Bölgesi" ilan etti. Özel Endüstri Bölgesi'ne ilişkin 2005 / 8444 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 05.07.2005 tarih ve 25866 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Özel Endüstri Bölgesi ilan edilen yerlerde kamulaştırma yapılamıyor. Özel Endüstri Bölgelerine ilişkin olarak yapılan yasal düzenlemeye göre, bu bölgelerde faaliyet gösteren gerçek ya da tüzel kişilerden, sabit yatırımların binde 5'ini geçmemek üzere belirlenen katkı payı alınmıyor. Cargill'in özel endüstri bölgesi kapsamına alınmasıyla buraya yönelik yapılacak devlet yardımlarını Bakanlar Kurulu belirleyecek. Bölgenin yönetim ve işletmesinden de mülk sahibi olarak Cargill sorumlu olacak.

Bakanlar Kurulu Kararıyla, tarım arazisine kurulu olduğu için gerekli izinleri alamayan Cargill, yeniden izin başvurularını yapabilecek. Cargill'e verilen tüm onay, izin ve ruhsatlar 15 gün içinde yenilenecek. Böylece, izin ve onayları Damıştay tarafından iptal edilmesine karşın faaliyetlerini sürdüren Cargill ile ilgili hukuki kararların uygulanma olanağının da ortadan kalkacağı belirtildi. Mısırdan nişasta ve tatlandırıcı üreten Cargill aynı zamanda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın geçmişte bayisi olduğu Ülker Grubu'nun da ortağı konumunda bulunuyor.

3.8 milyar dolarlık arazi affı

TOPRAK Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ile tanımlanan araziler üzerinde izinsiz yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi

Türkiye'de artık her isteyen istediği yere fabrika kurup, tarım yapılaşmaya başlıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tarihli görüşleri son gün olan 3 Temmuz'da kabul edilen "Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu" ile tarım arazilerini koruma altına alınarak yaklaşık 100 bin hektar tarım arazisi emlaklaştırmaya başlandı. 11 Ekim 2004 tarihinden önce tarım arazisi üzerindeki yapılaşmaları tarım dışı amaçlı kullanmaya devam edenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi. Tarım Bakanlığınca, bu yasa ile tarım arazisi üzerinde yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi. Bu yasa ile tarım arazisi üzerinde yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi. Bu yasa ile tarım arazisi üzerinde yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi.

FINANSMAN SORUNU VAR
Yatırım yapılmadan önce bu dönem için Türkiye'nin toplam yabancı yatırımının yaklaşık yüzde 10'unun tarım sektörüne gittiği belirtiliyor. Tarım Bakanlığı'nın, bu yasa ile tarım arazisi üzerinde yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi. Bu yasa ile tarım arazisi üzerinde yapılaşmaya gidenlere son kez metrekaresine 5 YTL ödemek şartı ile kısmi af getirildi.

Bu kapsama giren 100 bin hektarlık alan olduğundan hareket edilecek olursa, Hazine'nin kasasına bu affla birlikte 3.8 milyar dolar kaynak girmesi söz konusu

**SABAH
ÖZEL**

**Trakya'da
yeni fabrika
kurmak zor**

YASA çerçevesinde arazi emlaklaştırma pilot bölgesi olarak Trakya belirlenmiş durumda. Çiftlik arazilerine göre Trakya toprakları Anadolu'da yaklaşık 2.8 kat daha verimli. Dolayısıyla bu bölge, "Bu konum çerçevesinde artık Marmara bölgesinde sanayi tesisi kurmak çok mu zor olacak?" sorularına "Mümkün bile olmayacak" yanıtını veriyor. Peki diyelim ki bir kişi güdü tarım arazisine bir fabrika kurdu. Bundan sonraki süreç ne olacak? Yatırıma göre işte şöyle:
■ İmzeye olarak başlayalım. İş devam ediyorsa, valilik önce bu işi durduracak.
■ Tarımsal amaçlı kullanılmayan araziye izin bittikten sonra yapılar yıkılacak ve temizlenecek.
■ Arazinin yeniden eski haline getirmesi için yapılan masraflar sorumluların tahsil edilecek.
■ Ayrıca zarar verilen tarım arazilerine her metrekare için 2 YTL ibaresi para cezası verilecek.

Petrol

Çıkarsa izin var

TARIM arazileri üzerinde artık sanayi tesisi ya da

NEDEN 11 EKİM?

Yasa, affa konu olacak yapılar için 11 Ekim 2004 gibi bir tarihte belirlenmiş durumda. Tasarım ilk defa 1 Ocak

CARGILL KURTULDU

Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu'nun geçmesiyle madde 11'den madde 10'a geçince Cargill kurtuldu. Bursa

Tarım Bakanı
Mehdi Ekur

Tarımın rehber kuruluşunun 9 işletmesi özel sektöre kiralandı...

Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana tarıma rehberlik eden TİGEM, bitkisel ve hayvansal üretimin artırılması, çeşitlendirilmesi, çiftçilere öğreticilik yapılması gibi konularda aktif biçimde çalışarak, Türkiye'nin bugün tarımda ulaştığı noktada önemli bir kilometre taşı oldu. Ancak 1980'li yıllardan itibaren tarım sektörünün yaşadığı erozyondan kaçınılmaz olarak etkilenen TİGEM de, ülke için stratejik önem taşıyan diğer kamu kuruluşları gibi özelleştirmeden payını aldı. 9 işletmesinin özel sektöre kiralanması, 1 işletmesinin de kapatılması sonucu TİGEM'in ülke genelindeki işletme sayısı 38'den 28'ye düştü.

Geçmiş Osmanlı'ya dek uzanan TİGEM'in Cumhuriyet dönemindeki temelini Zirai Kombinalar ve Devlet Ziraat İşletmeleri oluşturuyor. 1937'de, öncelikle çiftçiye alet-ekipman ve zirai ilaç yardımında bulunmak, giderek ordunun ve halkın gıda ihtiyacını karşılamak üzere boş ve ıslah gerektiren araziler üzerindeki 14 çiftlik, Zirai Kombinalar adıyla üretime alındı. Ağır şartlara karşın gösterilen olağanüstü çaba sonucu bu çorak araziler ıslah edildi.

Devlet Ziraat İşletmeleri ise, Atatürk'ün Türk çiftçisine önderlik ve öğreticilik yapmak amacıyla kendi emriyle kurulan Ankara'da Gazi Orman Çiftliği, Silifke'de Tekir, Yalova'da Baltacı, Tarsus'ta Diloğlu ve Dört Yol'da Karabasamak Çiftlikleri'ni halka bağışlaması sonucu oluşturuldu. Böylece 01.01.1938 tarih ve 3308 sayılı yasayla kurulan Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu'na daha sonra Yerköy'de Midilliçoğlu, Kırklareli'nde Türkgeldi, Dalaman, Hatay Çiftlikleri, Rize Çay Fabrikası, Nevşehir Şarap Fabrikası ve Dört Yol Turunçgiller Bahçesi eklendi. Türkgeldi, Dalaman, Hatay ve Turunçgil işletmeleri 01.03.1950 tarihinde 5433 sayılı yasayla kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri'ne devredildi. Gazi Orman Çiftliği "Atatürk Orman Çiftliği" adıyla yeni bir statüye kavuşturulurken, diğerleri tasfiye edildi. Zirai Kombinalar ile Devlet Ziraat İşletmeleri'nin birleştirilmesiyle kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri başlangıçta 20 çiftlik ve merkez atölyesinden oluşuyordu. Devlet Üretim Çiftlikleri'ne daha sonra Gökçeada ve Tahirova çiftlikleri ile Adana ve Manisa'daki tohum hazırlama işletmeleri de katıldı.

TİGEM'in diğer kolunu oluşturan Haralar ve İnekhaneler ise Osmanlı Devletinin kuruluş yıllarına dayanıyor. Başlangıçta 4 milyon dekarı bulan hara arazileri, Osmanlı Devleti'nin sınırlarının küçülmesine paralel olarak 450 bin dekara kadar düştü. Bunların en önemlileri arasında Karacabey ve Çifteler Haraları

sayılabilir.

Bugünkü TİGEM, bu kuruluşların her türlü varlıkları birleştirilerek 1984 yılında tek çatı altında toplanması ile kuruldu. Önce Kamu İktisadi Kuruluşu olarak organize edilen TİGEM'e, 1994 yılında İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) statüsü getirildi.

TİGEM'in Ana Statüsü kuruma şu görevleri yükliyor: **"Türkiye'nin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek için yetiştirdiği, damızlık hayvan, tohum, fidan, fide ve benzerlerini yetiştiricilere intikal ettirmek; bitkisel ve hayvansal üretim, yetiştirme ve ıslah konularında araştırmalar yapmak; çevre çiftçilere tarımsal teknoloji ve girdi kullanımında öncülük, öğreticilik yapmak."**

TİGEM nasıl zarar ettirildi?

1980'li yıllardan başlayarak tarım sektörünün yaşadığı erozyondan TİGEM de doğrudan etkilendi. Türkiye'de uygulanan neo-liberal politikalar, doğası gereği katma değeri düşük olan tarımı, kamusal yatırımın konuları arasından çıkarttı. 1963 yılından 1980 yılına kadar tarım sektörüne yapılan sabit sermaye yatırımları tüm sektörler içinde ortalama %10,5 oranında iken, 1980'li yıllardan sonra hızla azalma eğilimine girdi ve 1998 ve 1999 yılları için sırasıyla % 5.2 ve % 5.1 olarak gerçekleşti (Gökhan Günaydın, Türkiye Tarımı ve Değişme Eğilimleri). 1990'lı yıllarla birlikte tarımsal destekleme programları kaldırıldı, buna rağmen üreticinin gelir paylarını yükseltecek yapısal düzenlemeler de yapılmadı.

* Makale, TİGEM 2004 Yıllık Faaliyet Raporu, Yüksek Denetleme Kurulu'nun TİGEM 2003 Yıllık Raporu, Tarım-Şişin 1997 tarihli TİGEM Kitabı, TİGEM'in web sayfasındaki bilgiler, basın yayın organlarında çıkan haberler ve yerinde yapılan incelemeler sonucunda hazırlanmıştır. TİGEM Genel Müdürü Şmail Hakkı SAYIN, röportaj talebimize yanıt vermediği için kendisinin görüşleri Dergimizde yer almamaktadır.

1980'lere kadar, hayvan popülasyonunda genetik ilerlemenin, yerli hayvanlarla elit materyalin melezleme yapılması yöntemiyle sağlanmasının uygun olacağı; böylece, işletme yapılarına ve çevre koşullarına uygun olarak rasyonel bir iyileştirmenin mümkün olabileceği savunulurken, 1980'den sonra üstün nitelikli materyalin doğrudan transferi ile verimi düşük bulunan yerli materyale "ikame edebileceği" görüşleri öne sürüldü. Kamu politikaları bu yönde değiştirildi. Bu politik seçimin sonucu olarak, 1987'den 1993'e kadar 159 bin büyükbaş hayvan ithal edilmiş ve kamuoyunda çevre koşullarına uymama nedeniyle verilen yüksek kayıplar tartışılmıştır. (Ekrem Kün ve arkadaşları 1995: Tohumluk kullanımı ve üretimi)

1984 sonrasında başta canlı hayvan ve tahıl olmak üzere bazı tarım ürünleri ithalatında patlama yaşandı. Tarım kesiminde iç piyasada zaten güçsüz olan üreticiler, bir de ithal ürün fiyatları karşısında rekabete açık bırakılınca büyük zarara uğradı. İç ticaret hadleri bu kesimin sürekli aleyhine işlerken, tarımdan sanayiye aktarılan kaynaklar üretken alanlara değil, daha çok rantiyeye ve spekülative kesimlere akıtıldı.

Sonuçta Türkiye, yakın geçmişte dış ticarete avan-tajlı bulunduğu tarımsal ürünlerde bile açık vermeye başladı ve ithalatçı bir ülke konumuna düştü.

Özal ve politikaları

Gereksinimlere yanıt veren, doğru bir tarım politikası uygulanamamasından tarımsal üretim yapan KİT'ler de payını aldı. KİT'lerin 1989'dan itibaren eylem birliği etmişçesine zarar etmeye başlamasının ardında 1987'den itibaren uygulanan Özal politikalarının büyük rolü vardır. Devlet KİT'lere gerekli kaynakları vermemiş ve onları borçlanmak zorunda bırakmıştır. Bu dönem 1990'larda hız kazanan "özelleştirme" uygulamaları için, bir anlamda gerekli "altyapı"nın hazırlanmış süreci; bir anlamda da, devlet kaynaklarının bankalar aracılığıyla dolaylı ve gözden saklı olarak belirli bir kesime aktarıldığı dönem oldu.

TİGEM de, 1985-1995 dönemini ele alırsak, 1989 yılına kadar kar elde ederken, 1990-1994 yıllarını bilanço zararı ile kapatmış, 1995 yılında ise yeniden kara geçmiştir. Bilançoları değerlendirildiğinde, TİGEM'in giderek artan oranlarda zarar ettiği 1989-95 döneminde, toplam kaynaklar içerisinde özkaynağının görece olarak azaldığı, uzun vadeli borç oranının ister istemez kabul sınırlarını aştığı görülmektedir.

Genel Yapı

TİGEM'in 3 milyon 675 bin 978 dekar olan kullanılabilir arazi miktarının yaklaşık 3 milyon dekarı kültürel araziden oluşuyor. Kuruluş, Türkiye'nin toplam kültürel arazi varlığının yüzde 1.14'üne sahip bulunuyor. Halen Türkiye'de kullanılan sertifikalı tohumluğun yüzde 94'ü, yem bitkileri tohumluğunun da yüzde 51'i TİGEM tarafından üretiliyor.

2004 yılı rakamlarına göre, TİGEM'in 5145 personeli var. 2003'te kurumda 5304 kişinin çalıştığı göz önüne alınırsa personel sayısı geçen yıla oranla 159 kişi; 7550 çalışanın bulunduğu 1995 yılına oranla ise 2.405 kişi azaldı. Kurum için önerilen norm kadro sayısının 5353 kişi olduğu dikkate alınırsa, 2004 yılında norm kadronun da altına düştüğü ortaya çıkmaktadır.

Kurumun hayvan varlığı, 16.965 sığır, 7.160 buzağı, 95.065 koyun, 50.667 kuzu, 1.025 keçi, 902 at olarak sıralanıyor. 2003 yılına oranla büyükbaş hayvan sayısında

(17 bin) bir gelişme olmazken, koyun sayısı 7 bin, keçi sayısı da 337 adet yükseldi. 1995 yılından bu yana büyükbaş hayvan varlığı 2 bin (15 bin), küçükbaş hayvan varlığı da 20 bin (75 bin) adet arttı.

Büyük baş hayvanlarda toplam süt üretimi 2004 yılında 38.709.351 kg, küçükbaş hayvanlarda da 2.254.020 kg olarak gerçekleşti. Toplam süt üretimi 2003 yılına göre büyükbaş hayvanlarda 3.274.951 kg, küçükbaş hayvanlarda da 122.823 kg arttı.

2004 rakamlarına göre kurumun 1294 traktör, 94 adet biçerdöver, 417 adet oto-kamyon, 25 adet sabit, 17 adet seyyar olmak üzere toplam 42 adet selektör, 79 adet iş makinesi, 158 adet çayır biçme makinesi, 76 adet silaj makinesi, 23 adet ot vagonu, 42 adet yemleme vagonu, 79 adet balya makinesi, 838 adet pulluk, 1092 adet ikileme-tohum yatağı hazırlama aleti, 413 adet ekim makinesi var. Son 9 yılda yani 1995 yılı değerleri esas alındığında traktör sayısı 206 adet, biçerdöver sayısı 56 adet, oto-kamyon sayısı da 318 adet azaldı.

İş makineleri ekonomik ömürlerini tamamladı

Makine parkında bulunan traktörlerin yüzde 83'ü, biçerdöverlerin yüzde 100'ü, pullukların yüzde 82'si, Tohum Yatağı Hazırlama Aletlerinin yüzde 75'i, ekim makinelerinin yüzde 67'si, çayır biçme makinelerinin yüzde 84'ü, silaj makinelerinin yüzde 79'u, balya makinelerinin yüzde 94'ü, iş makinelerinin yüzde 98'i, oto-

Özel sektöre kiralanan TİGEM işletmeleri

TİGEM tarafından bugüne kadar özel sektöre kiralanan işletmeler, alan firmalar ve uygulanacak projeler şöyle:

- **ACIPAYAM (DENİZLİ) İŞLETMESİ:** Koç Ata Sancak Besi ve Tarım Ürünleri A.Ş tarafından yıllık 405 milyar liraya kiralanan işletmede, firma 3 bin baş süt sığırcılığı projesi uygulayacak. Geçen yıl 565 milyar lira zarar eden işletmede firma, bir yıl içinde 22 trilyon lira yatırım yapacak ve 40 kişiye sürekli istihdam sağlayacak.

- **ÇİÇEKDAĞI (YOZGAT) İŞLETMESİ:** İlci İnşaat San. Ve Tic. A.Ş tarafından 227 milyar lira yıllık bedel ile kiralanan işletmede, 500 baş damızlık süt sığırcılığı, 200 baş damızlık düve yetiştirme, 2x100 baş damızlık sığır besiciliği projesi uygulanacak. Firma, bu işletmede bir yıl içinde 3.9 trilyon liralık yatırım yapacak ve 50 kişiye sürekli istihdam sağlayacak. İşletme, geçen yıl 885 milyar lira zarar etmişti.

- **GELEMEN (SAMSUN) İŞLETMESİ:** Koni İnşaat San. A.Ş tarafından 1 trilyon 321 milyar lira yıllık bedel ile kiralanan işletmede, 2 bin baş süt sığırcılığı, 5 bin baş besi sığırı projesi uygulanacak. Firma, 10 ton/saat kapasiteli yem fabrikası kuracak. 20 dekar alanda kesme çiçek, 40 dekar alanda sera kurarak sebze üretecek. Bir yılda 24 trilyon 955 milyar lira yatırım yapacak olan firma, 72 kişiye sürekli istihdam sağlayacak. İşletme, geçen yıl 717 milyar lira zarar etmişti.

- **İNANLI (TEKİRDAĞ) İŞLETMESİ:** Koni İnş. San. A.Ş tarafından yıllık 1 trilyon 71 milyar lira bedel ile kiralanan işletmede 500 baş damızlık süt sığırcılığı, 5 bin baş besi sığırcılığı, bin baş koyunculuk projesi uygulanacak. Firma 10 ton/saat kapasiteli yem fabrikası kuracak ve ayrıca yem bitkileri üretecek. Firma, işletmede 11 trilyon 123 milyar lira yatırım yapacak ve 53 kişiye istihdam sağlayacak. Geçen yıl 558 milyar lira zarar eden işletmenin kiralanan arazisi 11 bin 806 dekar.

- **GÖKÇEADA (ÇANAKKALE) İŞLETMESİ:** Elta Elektrik Taah. İnş. Tic. A.Ş tarafından yıllık 252 milyar lira yıllık bedel ile kiralanan işletme, geçen yıl 1 trilyon 115 milyar lira zarar etti. Firma işletmede, 150 baş organik süt sığırcılığı, bin 500 baş organik süt koyuncululuğu projesi uygulayacak. Organik zeytin ve bağcılık, tarla ve yem üretimi planlıyor. Bir yılda 2 trilyon 235 milyar liralık yatırım yapacak firma, 20 kişiye istihdam sağlanacak.

- **ARDAHAN (GÖLE) İŞLETMESİ:** İl özel idaresi dahil yöredeki bazı girişimciler ile ortak kurulan Mer'a Tarım Hayvancılık A.Ş tarafından yıllık 61 milyar lira bedel ile kiralanan işletmede bin başlık süt sığırcılığı yapılacak ve süt işleme tesisi kurulacak. Firma 8 trilyon 690 milyar liralık yatırım yapacak ve 115 kişiye sürekli istihdam sağlayacak. İşletme, geçen yıl 696 milyar lira zarar etmişti.

- **HAFİK İŞLETMESİ (SİVAS):** Yöre Tarım Hayvancılık A.Ş tarafından yıllık 37.5 milyar lira yıllık bedel ile kiralanan işletme, geçen yıl 445 milyar lira zarar etmişti. İşletmede 100 başlık damızlık düve yetiştiriciliği, bin başlık büyükbaş besicilik yapılacak. Firma, 1 trilyon 630 milyar lira yatırım yapacak ve 7 kişiye sürekli istihdam sağlayacak.

- **BOZTEPE İŞLETMESİ (ANTALYA) :** Yaşarlar Gıda tarafından kiralanan işletmede, 35 trilyon 500 milyar liralık yatırım yapılması ve 150 kişinin istihdam edilmesi planlanıyor.

- **KAZOVA TARIM İŞLETMESİ:** DİMES A.Ş ile 2003 yılında Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş adıyla ortak şirket kuruldu. Yıllık 90 bin ABD Doları kira bedeli ile 30 yıl süreyle kiralanan işletme arazisi ve tesislerini kullanmak üzere 600 milyar lira sermaye ile kurulan şirketin sermayesinin yüzde 25'i TİGEM'e ait. İşletmeye 1.524.000 ABD doları yatırım yapılması öngörülmüyor. Şirket, 2003 yılını 214.4 milyar lira, 2004'ü de 225.5 milyar lira zararla kapattı.

kamyonların da yüzde 91'i ekonomik ömürlerini doldurmuş durumda bulunuyor.

TİGEM 2004 yılı hububat hasadının tamamı kiralamaya yoluyla yapıldı. Halen 7 işletmede makine şefi yok. TİGEM'in ihtiyacı olan alet-makine ve tesisler sağlandığı oranda işletme giderlerinin azalarak, verim ve karlılığın artacağı belirtiliyor.

2004'te, 280.707 ton buğday, 20.339 ton arpa, 6.536 ton kütlü pamuk, 27.028 ton dane mısır, 7.389 ton ayçiçeği üretimi yapıldı. 2004 yılı içerisinde iklim şartlarından dolayı toplam 6.244 dekar alan terkin edilirken, elde edilen 302.118 ton mahsulle bu üretim yılı, TİGEM'in en iyi beş yıldan birisi oldu. Buğday üretimi geçen yıla göre yüzde 23.5 yükselişle 53.402 ton, arpa üretimi ise yüzde 12.1 yükselişle 2.366 ton, kütlü pamuk üretimi 954 kg, dane mısır üretimi 5.363 ton, ayçiçeği üretimi de 1.633 ton arttı. Dağıtım yapılan hububat tohumluğu miktarının geçen yıla göre yüzde 75 arttığı ifade ediliyor.

2004 yılında 162.903 kg muhtelif meyve, 10.619.897 kg narenciye, 82.420 kg zeytin, 467.252 kg antepfıstığı, 32.838 kg fındık, 60.502 adet süs bitkisi, 142.084 adet aşılı fidan üretimi yapıldı.

TİGEM, 2004 faaliyetlerini 3.413 milyar TL karla sonuçlandırdı. Dönemin karla kapatılmasının, hububat üretiminde bir önceki yıla göre daha yüksek bir ürün hasadı ile stoklardaki ürünlerin büyük bir bölümünün yıl içerisinde satışından kaynaklandığı vurgulandı.

TİGEM'de özelleştirme dönemi

Ancak gerekli yatırımlardan yoksun bırakılması nedeniyle bazı çalışmalarını tasfiye etmek zorunda kalan TİGEM'in işletmelerinde 2003 yılından itibaren kiralamaya yoluna başvurulmaya başlandı. Kazova (Tokat) İşletmesi'nde yüzde 25 kamu payı ile DİMES-TİGEM ortaklığına gidildi. 2003 Mayıs ayında, 22 işletmenin özel sektöre açılması konusunda TİGEM Yönetim Kurulu'nun yetkilendirilmesine ilişkin çıkarılan Yüksek Planlama Kurulu (YPK) kararı doğrultusunda, ilk aşamada 12 işletme için (Acıpayam, Altındere, Boztepe, Çiçekdağı, Gelemen, Gökçeada, Göle, Hafik, İnanlı, Kazımkarabekir, Konuklar ve Sakarya) 2003 Temmuz ayında ilana çıkıldı. Buna yönelik olarak 75 firma, 128 proje teklifi iletti.

Projelerde, "işletmelerdeki tarım arazisi vasfının korunması, TİGEM'in ve işletmelerin ana statüsüne

**Geçmiş Osmanlı'ya dek uzanan
TİGEM'in,
bugün ülke genelinde 28
işletmesi bulunuyor...**

uygun faaliyet gösterilmesi, firmaların yeterli sermayeye sahip olması" şartı arandı. 40 projeye yeterlilik belgesi verilerek firmalar, kira artırımı ihalesine çağrıldı. Haziran ve Temmuz ayında yapılan kira artırımı ihalelerinde, toplam 860 milyar lira yıllık muhammen bedel belirlenmesine karşın, ihale tutarı 3.3 trilyon liranın üzerine çıktı.

2004 Kasım ayı sonunda 12 işletmeden 7'sinin 30 yıllığına kiralanması işlemleri sonuçlandırıldı. Acıpayam (Denizli), Çiçekdağı (Kırşehir), Gelemen (Samsun), Gökçeada (Çanakkale), Göle (Ardahan), Hafik (Sivas) ve İnanlı (Tekirdağ) işletmeleri özel sektöre şirketlerine devredildi. Bu işletmelerdeki personel diğer işletmelere gönderilirken, emekliliği gelenler emekli edildi. İhaleye çıkarılan diğer yerlerden Kazımkarabekir işletmesi güvenlik gerekçesiyle ihale aşamasında, Konuklar işletmesi ise teklifler alındıktan sonra ihale kapsamından çıkarıldı. Altındere işletmesine hiç teklif gelmedi.

Geçen yıl toplam 4 trilyon 981 milyar lira zarar eden söz konusu 7 işletmeden, TİGEM'in bir yılda 3 trilyon 374.5 milyar lira kira geliri elde edeceği ileri sürüldü. TİGEM'in kira gelirleri ile birlikte 8.3 trilyon liralık gelir sağlayacağı iddia edildi. Kiralama sözleşmeleri uyarınca firmaların, söz konusu işletmelere, bir yıl içinde toplam 75 trilyon 33 milyar lira yatırım yapacağı ve toplam 357 kişiyi kiralama süresince sürekli istihdam edeceği belirtildi.

Geçtiğimiz aylarda da TİGEM'in Boztepe (Antalya) İşletmesi özel sektöre kiraya verildi. Van Altındere, Kahramanmaraş, Çanakkale Kumkale, Hatay Turunçgiller, Muş Alparslan ve Manisa işletmeleri de kiralamaya başlamış durumda. TİGEM, bundan sonraki süreçte Amasya Gökhöyük, Iğdır Kazımkarabekir, Sakarya, Konya Konuklar, Samsun Karaköy ve Ankara Bala işletmelerini de kiralamayı planlıyor. Yeniden yapılandırılmalar sonucunda bağlı işletme sayısının 15'e ineceği belirtiliyor.

Tüm bu kiralamalar ve Yalova'daki Atatürk Tarım İşletmesi'nin YPK kararıyla tasfiye edilmesinin ardından TİGEM'in 38 olan işletme sayısı 28'e indi.

TİGEM

	ÖLÇÜ	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ÜRETİM MİKTARI							
BUĞDAY	BİN TON	177	178	277	316	227	280
ARPA	BİN TON	27	26	18	29	18	20
KÜTLÜ PAMUK	TON	5.061	5.934	2.379	1.462	5.582	6.536
DANE MISIR	TON	12.221	15.169	13.605	24.413	21.665	27.028
AYÇİÇEĞİ	TON	5.074	5.870	5.401	7.821	5.756	7.389
MERCİMEK	TON	3.812	--	12.100	8.633	9.282	5.510
BUZAĞI	BAŞ	6.848	6.702	7.033	6.833	7.034	7.160
KUZU	BAŞ	54.275	52.700	49.229	45.704	59.908	50.687
TAY	BAŞ	220	244	264	308	308	328
SÜT	TON	35.946	33.433	35.928	35.723	35.434	38.709
PEYNİR	TON	626	652	514	78	48	33
TÜM ÜRETİM MALİYETİ							
	TRİLYON TL.	72	99	131	204	284	323
TOP. ARAZI VARLIĞI							
	BİN HEKTAR	381	376	376	376	376	376
KÜLTÜR ALTI ARAZI							
	BİN HEKTAR	317	313	313	314	314	316
KÜLTÜR DIŞI ARAZI							
	BİN HEKTAR	64	63	63	63	63	60
SATIŞ MİKTARLARI							
BUĞDAY (TOH.)	BİN TON	130	86	51	71	88	160
ARPA (TOH.)	BİN TON	22	17	4	4	10	16
PAMUK	TON	1.621	1.854	1.819	1.561	1.676	1.128
MISIR (YEMLİK)	TON	8.507	11.830	10.385	21.230	22.946	19.715
AYÇİÇEĞİ	TON	6.317	6.687	6.397	7.138	6.835	7.305
MERCİMEK	TON	10.617	2.772	1.450	6.213	8.464	4.388
DAMIZLIK SİGİR	BAŞ	1.972	2.906	2.962	4.042	4.597	2.878
DAMIZLIK KOYUN	BAŞ	11.631	13.786	17.346	20.981	8.339	7.448
TAY-YARIŞ ATI	BAŞ	142	165	195	212	244	240
SÜT	TON	38.421	35.984	37.946	38.211	35.434	38.621
PEYNİR	TON	756	676	--	200	41	42
NET SATIŞ TUTARI							
	MİLYAR TL	75.932	88.327	128.259	235.578	279.460	255.320
PERSONEL SAYISI							
	ADET	7.426	7.238	6.736	6.433	5.870	5.200
DÖNEM KARI VEYA ZARARI							
	TRİLYON TL	-4,7	-19,8	-10,3	22,7	-4,5	3,4

NOT: 1999-2002 rakamları Yüksek Denetleme Kurulu'nun TİGEM'e yönelik 2003 Yılı Raporu'ndan; 2003-2004 rakamları ise TİGEM'in 2004 Yılı Faaliyet Raporu'ndan alınmıştır.

TİGEM: Gelişmeleri nasıl yorumlayalım?

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Raporu'ndan...

"TİGEM desteklenmediği için etkin değil"

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun TİGEM'e yönelik 2003 Yılı Raporu'nda, kurumun temel amacı olan tohumluk-damızlık üretimi ve satışında, bu hizmetlerin sübvansede edilmemesi nedeniyle yeterince etkin olamadığı, teknik eleman kaybının da işletmeleri olumsuz etkilediği belirtildi.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun TİGEM'e yönelik 2003 yılı raporunda yer alan saptama ve öneriler özetle şöyle:

✓ TİGEM'in en önemli ürünü buğdaydır. 2002 yılı dünya buğday üretiminde Türkiye'nin payı yüzde 3.7, TİGEM'in payı ise yüzde 0.06'dır. Hububat üretiminde gerek Türkiye gerekse TİGEM ortalama verimleri Avrupa Birliği ülkelerinin ortalama verimlerinin gerisinde kalmaktadır. Söz konusu verim düşüklüğünde başta ekolojik şartlar olmak üzere, uygulanan tarım tekniği, kullanılan tohumluk çeşidinin genetik vasfı gibi hususlar etkili olmaktadır. **Yapılan araştırmalara göre; Türkiye'de buğday üretiminde elde edilen verimin TİGEM ortalamasına yükseltilebilmesi halinde Türkiye'nin toplam buğday üretiminin 5-6 milyon ton düzeyinde artırılmasının mümkün olduğu hesaplanmaktadır.** Hububat tohumluğu, büyük ve küçükbaş damızlık üretiminde ve dağıtımında TİGEM'in fonksiyonelliği halen önemini korumaktadır.

✓ Türkiye 1990'lı yıllar içinde dışarıdan 275 bin damızlık hayvan ithal ederek yaklaşık 350 milyon ABD doları para ödemiştir. Ancak ithal edilen bu damızlıklar çeşitli sebeplerle yok olmuşlardır. Halbuki söz konusu paranın 50 milyon doları TİGEM'e tefrik edilmiş olsaydı, bugün teşekkülün elindeki ana kadronun 60 bin baş dolayında olması mümkündür. TİGEM'in, Türkiye'nin hemen hemen her iklim bölgesinde yer alan işletmelerinde üretmiş olduğu tohumluk ve damızlıklar, söz konusu bölgelerin ekolojik şartlarına adaptasyonu sağlanarak yetiştirildiğinden ithal tohumluk ve damızlıklara göre daha iyi sonuç vermektedir. **Halen Türkiye'nin yıllık damızlık hayvan ihtiyacı 20-25 bin baş arasında değişmektedir. Buna karşılık TİGEM'in üretebildiği damızlık sayısı ise 2500 ile 4000 baş civarında gerçekleşmektedir. Türkiye'deki mevcut sığır varlığının kültür ırkına çevrilmesi halinde süt üretiminin 5, et üretiminin de 4 kat artırılmasının mümkün olduğu hesaplanmaktadır. Bu çok büyük tutardaki katma değer Türkiye ekonomisine kazandırılması, TİGEM'e damızlık yetiştirilmesi için kaynak sağlanmasına bağlı bulunmaktadır.** TİGEM'in uzun yılların deneyimi ile ulaşılan bilgi ve birikiminden yeterince yararlanılarak tohumluk ve damızlık faaliyetini geliştirmesine imkan verecek şekilde desteklenmesine ve kiralama işlemleri süratle tamamlanarak yeniden yapılandırılmasına gerek bulunmaktadır.

✓ TİGEM iktisadi devlet teşekkülü statüsünde olmasına rağmen, kuruluşunda devraldığı faaliyetlerden büyük bir bölümünü genelde karlılığına bakmadan sürdürmeye devam etmektedir. 37 işletmede sürdürülen faaliyetler, işletme bazında, birkaç işletme dışında genelde zararlı sonuçlanmakta, faaliyet bazında bakıldığında da yine faaliyetlerin büyük bir bölümünden zarar edildiği görülmektedir. Zira birçok işletmenin ve işletmelerdeki birçok faaliyetin, özellikle işçilik giderlerinin çok yüksek olduğu bugünkü maliyet yapısı ile ve fiziki koşulların olumsuzluğu nedeniyle kara geçirilmesi mümkün bulunmamakta, bu konuda radikal önlemler alınmaması nedeniyle de, temel faaliyet olan tohumluk ve damızlık üretimine yeterli kaynak ayrılamamaktadır.

✓ TİGEM 2003 yılına 4.498.353 milyon lira dönem zararı ile kapatmıştır. İşletmeler bazında değerlendirilirse, Altınova, Anadolu, Ceylanpınar, Dalaman, Gözli, Karacabey, Polatlı, Sultansuyu ve Tahirova işletmeleri dışında 29 işletmenin faaliyet dönemi zararlı sonuçlanmıştır.

✓ Göle İşletmesi'ndeki meralar dışında kalan bütün meralarının yanlış otlatma sebebiyle kalitesi bozulmuştur. TİGEM'in bahçe kültürleri konusunda üreticiye örnek olabilecek fonksiyonu kalmamıştır. 2003 yılı sonu itibarıyla teşekküle bağlı 38 işletmenin 33'ünde hayvancılıkla ilgili faaliyetler sürdürülmektedir. Söz konusu işletmelerin 31'inde sığırçılık, 12'sinde koyunculuk, 1'inde yumurta tavukçuluğu, 1'inde keçiçilik, 1'inde balıkçılık, 2'sinde kangal köpekçiliği, 1'inde ceylan yetiştiriciliği, 1'inde ise sperma üretim faaliyetleri sürdürülmektedir.

✓ **Kaynak yetersizliği özellikle yatırımları olumsuz yönde etkilemektedir. Nitekim makine parkı, özellikle traktörlerin büyük bölümü ekonomik ve teknik ömürlerini tamamlamış durumda olup ihtiyaca göre yenilenememektedir. Diğer taraftan tarımı doğal yağışlara bağımlılıktan kurtararak verimi yükseltmede en önemli önlem olan sulama yatırımları da yeterince yapılamamış olduğundan kurak geçen yıllarda büyük üretim kayıpları meydana gelmektedir.** Nitekim 2002 yılında 316 bin ton olan buğday üretimi 2003 yılında yeterli yağış alınmaması sonucu 89 bin ton azalarak 227 bin tona gerilemiştir. Bu ise yaklaşık 40 trilyon lira civarında bir gelir kaybına karşılık gelmektedir. Bu nedenle **TİGEM'in zorunlu yatırımlarını gerçekleştirebileceği bir mali yapıya kavuşturulması ve TİGEM'e tahsis edilen yıllık yatırım ödeneğinin artırılması büyük önem taşımaktadır.**

✓ Uzun yıllarda oluşan ve son yıllarda erozyona uğrayan teknik bilgi birikiminin yok olmaması için teknik personel açığının kapatılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

✓ Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nce; Teşekküle ait 3.758 bin dekar arazi varlığına ilişkin envanterin çıkartılarak, tapu kayıtlarıyla uyumunun sağlanması; Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve işletmelerin bulunduğu mahalli tapu müdürlükleri nezdinde girişimlerde bulunularak arazi varlığının tamamının TİGEM adına tescilinin yapılması için gerekli özenin gösterilmesi hususunda işletmelere talimat gönderilmesi gereklidir.

Dalaman TİGEM'in verimli arazileri "Turizm Gelişim Bölgesi" ilan edilerek, yapılaşmaya açılmak isteniyor...

İsrail bir karış toprak elde etmek için çöle uçakla toprak taşıırken, Hollanda bir karış toprak için denizi doldururken, Japonya tarımsal maliyetleri yüksek olmasına karşın tarımı desteklerken, Türkiye kısa vadeli çıkarlar uğruna bilinçsizce tarım arazilerini israf ediyor.

2.5 cm kalınlığında bir toprak tabakasının oluşması için bile 300 ile 1000 yıl arasında uzun bir süreye gereksinim duyuluyor.

or.

Dalaman TİGEM'in yılda 3 ürün alınabilen verimli arazileri, "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edilerek, yapılaşmaya açılmak isteniyor. Bir tarafı beton yığını olmuş Dalaman ovasının akciğeri konumundaki TİGEM'i yok edecek proje kapsamında, narenciye bahçelerinin yerine Eko-Kent ve Golf-Kent kurulması öngörülüyor. Proje nedeniyle 1. sınıf tarım alanları ve 150 bin ağaç tehdit altında bulunuyor.

Doğal sınır oluşturan Dalaman Çayı'nın bir tarafını Akdeniz, diğer tarafını Ege olarak böldüğü Dalaman Tarım İşletmesi'nin toprakları, ilçenin girişinden denize kadar uçsuz bucaksız yemyeşil bir ova olarak uzanıyor. Başlangıçta 300 bin dekar büyüklüğünde olan işletme arazisi yıllar içinde çeşitli kurumlara yapılan tahsisler nedeniyle bugün 35 bin dekara kadar düşmüş durumda. Ancak araziler öyle bakımlı ki, tarım yapılmayan alan hemen hemen yok gibi.

İşletmecilikte 100. yılını geride bırakan Dalaman TİGEM, dünyada

örneğine az rastlanacak derecede verimli topraklarıyla dikkat çekiyor. Oksijen deposu Günlük ağaçları ve İspanya ile rekabet edilen "Erkenci Enterdonat Limon" bu bölgede hayat buluyor. Enterdonat Limonun Türkiye'deki fiyatı Dalaman İşletmesi'nde oluşturuluyor. Ekilen her tohumu yanıt veren topraktan yılda 3 kez ürün alınıyor. Polikültür tarım yapılması nedeniyle çok çeşitli tarımsal bitkiler yetiştiriliyor.

TİGEM'in her yıl kar eden birkaç işletmesinden biri olan Dalaman İşletmesi'nin 2003 yılı net karı 1 trilyon 127 milyar lira, 2004 yılı karı da yaklaşık 850 milyar lira olarak gerçekleşti. İşletmenin 34.399 dekarlık arazisinin 26.263 dekarı kültür altı, 8.064 dekarı kültür dışı araziden oluşuyor. 2004 yılı buğday verim ortalaması 542 Kg/da, ayçiçeği verim ortalaması 383 kg/da, silaj mısır ortalaması 4.005 kg/da, pamuk verim ortalaması 374.8 kg/da olarak gerçekleşti. Dalaman Tarım İşletmesinde yetiştirilen buğday çeşitleri Ceyhan-99, Basribey-95, Buğday Ziyabey-98, Buğday Cumhuriyet-75 olarak sıralanıyor. Ekolojik olarak yalnızca işletmede üretilen Buğday Cumhuriyet 75 ve mısır tohumlukları (Kompozit Arifiye Silaj Mısır) ile Aydın, Muğla ve Denizli dahil 11 ilin tohumluk gereksinimleri

DÜNYA - 20.08.2005

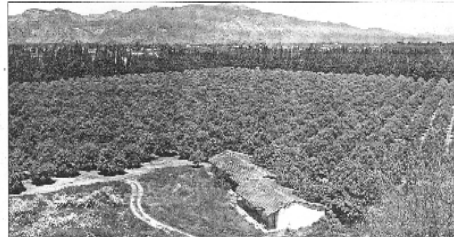
Katrilyonluk arazi, iki bakanlığı karşı karşıya getirdi

Dalaman'da 'turizm bölgesi' bilmecesi

■ Hüsrev GÖRGE - ANKARA

Tarım İşletmesi Genel Müdürlüğüne (TİGEM) bağlı 34 bin dönümlük Dalaman İşletmesi'nin 17 bin dönümlük kısmını Bakanlar Kurulu kararıyla "turizm bölgesi" ilan edilmesini üzerine, Tarım ve Turizm bakanlıkları karşı karşıya geldi. Yürürlükteki mevzuata göre Tarım Bakanlığı'nın bu arazide tasarrufla bulunmasını müdahale edilmesini belirtilirken, arazinin bugünkü rayıç bedelinin en az 1.5 katrilyon lira olduğu bildirildi. Turizmle ilgili kurulu kuruluşları devir işi, bölgeyi sadece yapılaşmaya değil, aynı zamanda turizm için de kullanmayı amaçlayan bir projeye karşı çıkarak açtığı davada Başbakanlık'tan yardım istedi. Arazinin bugünkü rayıç bedelinin en az 1.5 katrilyon lira olduğu bildirildi. Turizmle ilgili kurulu kuruluşları devir işi, bölgeyi sadece yapılaşmaya değil, aynı zamanda turizm için de kullanmayı amaçlayan bir projeye karşı çıkarak açtığı davada Başbakanlık'tan yardım istedi.

Rayıç bedel en az 1.5 katrilyon
Turizm Bakanlığı yetkilileri, hukukî sorunların ağırlıklı olarak çıkarılması için Bakanlar Kurulu kararıyla "turizm bölgesi" ilan edilmesini üzerine, Tarım ve Turizm bakanlıkları karşı karşıya geldi. Yürürlükteki mevzuata göre Tarım Bakanlığı'nın bu arazide tasarrufla bulunmasını müdahale edilmesini belirtilirken, arazinin bugünkü rayıç bedelinin en az 1.5 katrilyon lira olduğu bildirildi. Turizmle ilgili kurulu kuruluşları devir işi, bölgeyi sadece yapılaşmaya değil, aynı zamanda turizm için de kullanmayı amaçlayan bir projeye karşı çıkarak açtığı davada Başbakanlık'tan yardım istedi.

TİGEM Dalaman İşletmesi ile ilgili hukukî süreç devam ediyor.

ları 50-100 milyar lira arasında değişen TİGEM arazilerinin toplam değeri 1.5-3.5 katrilyon lira gibi bir rakama ulaşır.
Turizm Bakanlığı maliyetleri yüksekliği nedeniyle bu araziyi bedelsiz kullanmak için YPK'ya başvurdu. YPK'nın bu arazinin bedelsiz kullanımına izin vererek karar alabilmesi için Tarım Bakanlığı'nın onayını göstermesi gerekiyor. DÜNYA'na edindiği bilgiler göre Tarım Bakanlığı bu arazinin Turizm Bakanlığı tarafından kullanılması için onayını göstermedi. Olayın ardından Bakanlık başlatılan bir süreçte bu arazinin üzerine alan bile geçen ay yürürlükte giren Toprak Koruma Kanunu, arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasını engelleyecek.
Zaten Mihendisler Odası Başkanlığı'nın, bölgenin birinci sınıf tarım arazisi olduğunu belirterek, su deşerhizasyonu yapıyor. Bununla beraber, verilen araziye bile karşılık, Tarım İşletmesi'nden iptal ve yürürlükte durdurulmuş araziye karşı dava açıldı. Hükümetin tarımsal bakımdan bu bölgeyi ilgili büyük bir

Hukukî süreç

- ✓ Turizm Bakanlığı'nın TİGEM Dalaman arazisini Turizm Kanunu'na göre kullanabilmek için rayıç bedeli ödemesi gerekiyor.
- ✓ Arazinin bedelsiz kullanılması için ise sekörtörasyonu DPT'nin yürütmesi YPK kararı şart. YPK'nın bedelsiz kullanımına onay vermesi yetkisi KİT'le ilgili 233 sayılı KHK'dan geliyor. Arazinin 233 sayılı KHK'ye dayanarak bedelsiz kullanılmasını talep edenlerin başvurularını ilgilili YPK kararı için Tarım Bakanlığı'na onayla görüşmesi gerekiyor. Alınan bilgilere göre Tarım Bakanlığı konuyla ilgili onayını görüşme aşamasında.
- ✓ Turizm Bakanlığı'nın bedelsiz veya bedelsiz devralması bile bu karış ay çıkarılan Toprak Koruma Kanunu devreye giriyor. Bölgenin 1'inci sınıf tarım arazisi olması yüzünden, Toprak Koruma Kanunu arazinin tarım dışı amaçla kullanılmasına izin vermiyor.
- ✓ Yine Bölgenin 1'inci derece deşerh alanı olması yüzünden, burada yapılaşmaya da izin veriliyor. Ayrıca 34 bin dönümlük arazinin 10 bin dönümlük kısmı askeri güvenlik bölgesi kapsamında.
- ✓ Tarım İşletmesi Bakanlar Kurulu kararının iptali ve yürürlükte durdurulması talebini mahkemeye taşıyor. Zirai Mühendisler Odası da davaya müdahil olmak istiyor.

ge birinci sınıf tarım arazisi ve üzerine milyonlarca ağaç var. İptal ve yürürlükte durdurulması talebini mahkemeye taşıyor. Zirai Mühendisler Odası da davaya müdahil olmak istiyor.

DALAMAN

karşılıyor. 1200 baş hayvanın bulunduğu işletme bölgenin damızlık hayvan ihtiyacını da gideriyor. Dalaman TİGEM bu özelliğiyle Orta-Batı Akdeniz ve Ege Bölgesi'nde tohumluk ve damızlık görevini yapan tek işletme olarak öne çıkıyor.

1600 kişinin geçim kaynağı

Son derece bakımlı arazileri üzerindeki 97 bin ağaçtan alınan yaklaşık 10 bin ton narenciyeyi yurtdışı ve yurtiçine pazarlayan işletme, yıllık ortalama 400 aileye (her ailenin 4 kişiden oluştuğu hesaplanırsa 1600 kişi) geçim kaynağı sağlıyor. Böylece bölgede ve ilçede istihdam yaratarak işsizliği azaltıyor. İşletmede, bölge çiftçilerine, teknik elemanlara ve tarım danışmanlarına yönelik gerek bitkisel üretimde gerekse hayvancılıkta, çeşitli uygulamalı tarımsal eğitimler yaptırılıyor.

Dalaman İlçesi de ilginç bir görüntü sergiliyor. Ovanın doğusu sahile kadar yapılan binalarla betonlaşmışken, batısı, burada TİGEM ve Cezaevi arazilerinin yer alması nedeniyle bugüne kadar doğal yapı bozulmadan korunabilmiş. İşletme, endemik bitki örtüsüyle "akciğer" işlevi görerek, betonlaşmış ovanın nefes almasını sağlıyor.

Ancak Subtropik iklimi ve tarımsal yönden taşıdığı stratejik öneme karşın İşletme, 2005 Ocak ayında çıkartılan Bakanlar Kurulu kararı nedeniyle yapılaşma tehdidi altına girdi. Bakanlar Kurulu'nun 6 Ocak 2005 tarih ve 25692 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan kararıyla Dalaman ve Ortaca ilçelerinin önemli bir bölümünü içine alan 300 bin dekarlık alan "Muğla-Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edildi. Dalaman TİGEM'in 34.399 dekarlık arazisinin 17.963 dekarı da bu bölge içinde yer alıyor. Söz konusu alanın 11.723 dekarı 1. sınıf tarım arazilerinden oluşuyor. Burada narenciye ağaçları da içinde olmak üzere toplam 150 bin ağaç bulunuyor. Turizm Bölgesi ilan edilen alanın geri kalan kısımlarında ise 1324 dekar okalptus ağacı, 1333 dekar kumsal arazisi, 2.933 dekar dağlık arazi, 650 dekar da kültür dışı arazi yer alıyor.

Tarıma açılacak arazi kalmadı

Söz konusu karar, dünyada tarıma açılacak arazisi kalmayan 19 ülkeden biri olan Türkiye'de, sınırlı büyüklükteki tarım topraklarının da halen amacı dışında kullanılmaya çalışıldığını gösteriyor. Turizm Bölgesi olarak, tarım yapılmayan alanlar varken, tamamı sululu, mutlak tarım arazisi ve dikili tarım arazilerinden oluşan işletme topraklarının seçilmesi büyük tepki görüyor. Alman bilgiye göre sahil bölgesinde işletmece kullanılmayan 4 bin dekarlık alan bulunuyor. Ancak tarım topraklarına sahip çıkılması gerekirken, "tarım ve orman arazilerinin korunması" öngören Anayasa'nın 44. ve 45. maddeleri de çiğnenerek, tam tersi yönde uygulamalara gidiliyor. Türkiye'de 1. sınıf tarım toprak-

ları ülke yüzölçümünün sadece yüzde 6,4'ünü, 2. sınıf tarım toprakları ise % 8,7'sini oluştururken, her yıl çoğunluğu 1. ve 2. sınıf tarım toprağı olan binlerce dekar arazi konut, turizm ve sanayi yerleşimine açılıyor.

Türkiye'de işlenen 28.053.507 hektarlık arazinin ancak 3.592.387 hektarı sulanıyor. Dalaman işletmesinde sulanan arazi rakamı ise 2500 hektar olarak gerçekleşiyor. İşletme ve çevresinde kuru ziraatın tersine buğdaydan dekara 500-700 kg/da verim alınıyor; buğday hasat edildikten sonra ikinci ürün (mısır gibi) ve daha sonra da kışık sebze ekilebiliyor. Uzmanlar, kuraklık tehlikesine karşı yağış rejimi ve toprak kalitesinin iyi olduğu sahil bölgelerinin ülke tarımı açısından büyük önem taşıdığına işaret ediyorlar.

Bakanlar Kurulu kararı, Dalaman İşletmesi'ndeki narenciye bahçeleri ve birinci sınıf tarım arazilerinin yapılaşmaya ve turizme açılarak yok edilmesi anlamına geliyor. Projeye Enterdonat limon, greylort ve portakal ağaçlarının yer aldığı narenciye bahçelerinin yerine Eko-Kent ve Golf-Kent yapılması öngörülüyor. İlerleyen dönemlerde narenciye bahçelerinin bakımı yapılmayacağından, Türkiye'nin ihracattaki en büyük narenciye işletmesinin 2-3 yılda elden çıkacağı vurgulanıyor. Bu karar nedeniyle bölgede arıcılığın da biteceğı belirtiliyor.

Deprem tehlikesi göz ardı ediliyor

Bölge, tarım açısından taşıdığı önemin yanı sıra 1. derecede deprem kuşağında yer alması nedeniyle de

Tarım-İp'in Dalaman için açtđđ davaya müdahil olduk

Tarım-İp Sendikası Dalaman'ın Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle 7 Mart 2005 tarihinde Danıştay'a dava açtı. ODA'mızın da müdahil olduğu davanın dilekçesinde özetle şu unsurlara dikkat çekiliyor:

✓ Bu karar ile bölgede oluşturulacak turistik ve ticari tesisler yerleşik ve gündelik nüfusun artışına ve kentsel sorunlara neden olabilecektir. Üst ölçekli plan kararlarına dayanmayan böyle bir işlemin şehir planlaması açısından da olumsuz sonuçlar doğuracağıdır.

✓ Bu karar alınırken bölgenin niteliği hiç dikkate alınmamıştır. Bu alandaki arazilerin hepsi birinci sınıf tarım arazileridir. Bu bölge içerisinde bulunan ve tarihi geçmişi sahip Dalaman Tarım İşletmesi Müdürlüğü'ne ait tarım arazileri de yok olacaktır. Bu kararın uygulanması halinde telafisi mümkün olmayacak zararların doğacağı adeta bizlerden sonraki nesillerin yaşamlarına kastedileceği açıkça anlaşılmaktadır.

✓ Kararla, Dalaman Tarım İşletmesi'nin, Dalaman Çayının getirdiği alüvyonlu topraklar ile oluşan binlerce yıllık bir zaman içerisinde tarım toprağı niteliğini kazanan birinci sınıf tarım arazileri yapılmaya açılacaktır. Bu karar ile bir daha elde edilmesi mümkün olmayan ve devamlı azalan tarım arazilerinin elden çıkması söz konusu olmaktadır.

✓ Bakanlar Kurulu, bu kararı tesis ederken Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanımına Dair Yönetmelik hükümlerini dikkate almamıştır. Ayrıca Dalaman İşletmesi'nden tefrik edilen arazilerin bulunduğu bölge, geçmişte bataklık bir yapıda iken arazi ıslah çalışmaları ile birinci sınıf tarım arazisi niteliğine kavuşturulmuş olup, bu tarım arazileri yumuşak zemin üzerinde bulunmaktadır. Bölgenin birinci derecede deprem kuşağında olması tektonik yapısının durmadan değişmesi sebebiyle her zaman deprem riski altındadır. Böyle bir bölgenin turizm alanı ilan edilmesi, ileride telafisi güç zarar ve acıların oluşmasına da neden olabilecektir.

✓ Anayasamızın hükümlerine uygun olarak tarım arazilerinin niteliğini koruyacak yeni düzenlemelere ihtiyaç varken, bu tip düzenlemelerin yapılmasını kamu yararı ile bağdaştırmadığı ortadadır.

yapılaşmaya elverişsiz bir görüntü sergiliyor. 17 Ağustos depreminde taban yerler ve ovalara yapılan evlerin birçoğunun yıkıldığı, 20 bine yakın insanın yaşamını yitirdiği anımsatılarak, bu nedenle tarım topraklarına tesis yapılmaması gerektiği belirtiliyor. Bakanlar Kurulu kararıyla bu deprem tehlikesi de göz ardı ediliyor.

İşletmenin ortasında yer alan askeri havaalanı nedeniyle 500 metre etrafı yasak bölge olarak belirlenmiş durumda. Denizin kayalık, derin ve dalgalı olması nedeniyle serbest olmasına karşın, halk şu anda bile denize çok ilgi göstermiyor. İşletmede, özellikle sahilde 4-5 yılda bir hortumun oluştuğu ve MOPAK kağıt tesislerinin sahile atık suyunu bıraktığı da göz önüne alınırsa burasının turizm açısından çok uygun olmadığı açıkça ortaya çıkıyor.

"Doğal Sit Alanı"

Proje alanı içinde Dalaman kıyısının tamamını içine alan bölge "Doğal Sit Alanı" kapsamında bulunuyor. Bu alanların bir kısmı ise Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalıyor. Alman bilgiye göre, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca proje alanına ilişkin verilen görüşte, Dalaman çayı ile Kocagöl arasındaki sahilten Sarıgerme Turizm Merkezi'ne kadar olan alanın muhtemel sulak alan sınırı olduğu belirtildi. Dalaman Kıyısının 12.10.2004 tarihinde Ulusal Sulak Alanlar Komisyonu'nda oyçokluğu ile ilan edilmek üzere Ramsar'a aday alanlar arasına alındığı kaydedildi. Bakanlık, ayrıca alanın uluslararası sözleşmelerin yapıldığı kaplumbağa üreme bölgelerini de kapsadığı uyarısında bulundu.

Proje alanı sınırları içerisinde Kocagöl ve Kükürtlü Göl gibi önemli doğal kaynaklar yer alıyor. Ayrıca çeşitli yerlerde doğal çıkışlı kükürtlü su kaynakları da bulunuyor. Yörede doğal bitki örtüsünün önemli bir bölümünü kızılçam ormanları oluştururken, ormanlık alanların yamaçlarında zeytin ağaçları yer alıyor. Ayrıca bölgede mersin, kekik, zakkum, defne gibi maki türleri yetişiyor.

Bölgeye yapılması düşünülen tesisler

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü'nün Dalaman Yaşam Kenti Projesi Kitapçığı'nda, bölgede Eko Kent, Sağlık Kent, Klima Kent şeklinde başlıca gelişme odakları kurulması öngörülmüştür. Buna göre, proje kapsamında yer alan TİGEM arazisinin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmesi isteniyor. Kitapçıkta, bu arazilerin Dalaman Turizm Kenti Projesi içinde tarımsal potansiyelinin korunması, kırsal turizm yapılması ve tesislerin tarım amaçlı kullanılmayan eğimli tepelik alanlar üzerinde oluşturulmasının planlandığı iddia ediliyor. Ancak kitapçıkta, "Proje kapsamında yer alan, TİGEM'den tahsisli alınacak kamu arazilerinin kullanımı ve TİGEM arazisi içerisinde yer alacak Fuar ve Kongre Merkezi'ne ilişkin olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, TİGEM ve Bakanlığımız arasında bir protokol imzalanmak suretiyle projenin realizasyonu gerekmektedir. Söz konusu protokolda ayrıca 1. ve 2. sınıf tarım alanlarının turizm

Tren geçmeyen ilk tren garı Dalaman'da

Dalaman ve yöresinde ilk yerleşim tarihi M.Ö. 7. yüzyıla dek uzanıyor. Likyalılar ve Karyalılar'ın uzun süre iç içe yaşadığı bölge, M.Ö. 545'de Perslerin hakimiyetine geçiyor. Daha sonra bölgede sırasıyla Büyük İskender, Romalılar ve Bizanslılar hüküm sürüyor. 1284 yılında Menteşe Beyliği'nin eline geçmesiyle birlikte Dalaman ve yöresine hızlı bir Türk göçü başlıyor.

Dalaman Çiftliği ise III Selim zamanında validesi Mihrişah Sultan'a armağan edilerek kuruluyor. 1820 yılında Vakıflar idaresine devrediliyor. 1905 yılına kadar devlete ait araziler yörede yaşayan feodal ağalar tarafından işleniyor. 1905-1928 yılları arasında

Hidivi Abbas Paşa çiftliğin yönetimini alıyor. Ava meraklı paşa Dalaman'a bir av köpüğü ve Mısır'a da bir tren garı yaptırmak istiyor. İki iş de Fransızlar'a veriliyor. Ancak hazırlanan projelerin karşıması sonucu Dalaman'a Gar, Mısır'a da av köpüğü yapılıyor. Böylece dünyada tren geçmeyen ilk tren garı Dalaman'a kurulmuş oluyor. 1908 yılında inşa edilen, mimarisi ve öyküsü ile hoş bir bina olarak tarihe geçen bu bina halen Dalaman Tarım İşletmesi'nin idari binası olarak kullanılıyor.

Hidivi Abbas Paşa'nın çiftliğin reorganizasyonu için aldığı banka kredisini geri ödeyememesi üzerine çiftlik özel bir yasa ile Atatürk tarafından 1928 yılında Hidivi'den alınarak, Gros adında bir Fransız şirketine kiralanıyor. Şirket tarafından 10 yıl işletildikten sonra, 1938 yılında Atatürk'ün vasiyeti doğrultusunda Ziraat Vekaletine bağlı Devlet İşletmeleri Kurumu'na devredilen çiftlik; 1950 yılından sonra Dalaman Devlet Üretim Çiftliği oluyor. Çiftlik, 1984 yılından bu yana da TİGEM çatısı altında, Dalaman Tarım İşletmesi Müdürlüğü olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Dalaman Tarım İşletmesi'nin diğer TİGEM işletmelerinden farklı bir yönü de bulunuyor. Çiftliğin olağanüstü tarihine köpük olarak parsel isimleri de büyük bir yaratıcılık sergiliyor. Parseller, "Kızlar Sarayı"ndan, "Nineler Yurdu"na, "Ambar Dolduran"dan "Hint Yağı"na kadar uzanan birbirinden ilginç isimlerle anılıyor. Diğer bazı parsel isimleri de şöyle:

"Kargalık, Dipsiz, Akçatal, Farabükü, Kabaklı Parlak, Hacı Osman, Cafer, Çelek, Tek Sülfata, Armutlu Tarla, Balıkhane, Söđüt, Tokat Ağız, Bekir Yurdu, Topal Osman, Cami Kıy, Domuz Ağılları, Tel İçi."

amaçlı kullanımına yönelik olarak ilgili mevzuatta değişiklik yapılması hususuna da yer verilmesi gerekmektedir" denilmesi, bu iddianın gerçekleri yansıtmadığını ortaya koyuyor.

Kitapçığa göre Eko Kent Projesi kapsamında bölgede yapılması düşünülenler şöyle:

"Hobi bahçeleri ve hobi villaları (tatil evleri), Çiftlik evleri ve sezonluk kiralık çiftlikler, Butik oteller/kompleksler, Sosyal merkezler, Kesme çiçekçilik/bahçe üretimi, Eko-park, Organik tarım üretim ve değerlendirme alanları (imalathaneler, yeme-içme, satış tesisleri), ARGE birimleri (Tarım odaklı turizm geliştirme birimleri), Fuar-kongre merkezi, Golf alanları, Rekreasyon alanları, Orman içi günübirlik alanlar."

Proje ile 1. Derece Doğal Sit ve Kıyı Alanı'nda; golf alanları, deniz ve iklim kürü, günübirlik alanlar, yeşil alanlar, plaj tesisleri, deniz müzesi, akvaryum, su oyunları, sportif tesisler ve benzerinin oluşturulması hedefleniyor. Havaalanının doğusunda kükürtlü kaynak sularının bulunduğu bölgeye yönelik hazırlanan Sağlık Kent Projesi'nde ise termal oteller, kür parkı ve sağlık

merkezleri öneriliyor.

Kitapçığa göre Köyceğiz-Fethiye karayolunun kuzey kısmında öngörülen Klima Kent Alt bölgesi'nde de, "yabancıların mülk edinmesi" düşüncesiyle orman dokusu içinde sağlık köyleri, bakım merkezleri, golf alanları ve tatil evleri planlanıyor.

Olumsuz görüş

Alman bilgiye göre, proje kapsamında 11 milyar dolarlık yatırım yapılması öngörülüyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı da, şu anda Muğla-Dalaman Turizm Kenti Projesi için çerçeve plan oluşturma çalışmalarına devam ediyor. Bakanlık, Dalaman TİGEM'in tarım arazilerinin, "turizm amaçlı iskana yönelik tarım dışı amaçlarla kullanılmasına" ilişkin olarak Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nden görüş alınmasını bekliyor. Uzmanlar, ilgili yasal mevzuat uyarınca İl Tarım Müdürlüğü'nün olumsuz görüş vermesi gerektiğini vurguluyorlar. Olumlu görüş alınması halinde projenin uygulanmasına başlanacağı kaydediliyor. Ayrıca Turizm Bakanlığı'nın 34 bin dönümlük arazinin tamamını istediği öne sürülüyor.

"Toprak yeniden üretilemez"

Dalaman Tarım İşletmesi'ne ait arazilerin, tarım dışı amaçla kullanılmasının yolunu açan Bakanlar Kurulu kararı büyük tepki gördü. Turizm Bakanı Atilla Koç ve AKP Muğla Milletvekilleri Hasan ÖZYER ve Orhan Seyfi TERZİBAĞIOĞLU'nun Dalaman Tarım İşletmesi'ni ziyaretlerinde, turizme ayrılan yerleri dahi gezmediklerini belirten çevre sakinleri, siyasilere daha duyarlı olmaya çağırıyor.

Ziraat Mهندسleri Odası Muğla İlube Bakan Uluhan KORKUT, yeniden üretilmesi olanaklı olmayan toprağın, önemli ekonomik, ekolojik ve toplumsal işlevleri bulunan kıt bir kaynak olduğuna işaret etti. Tarım için elverişli olmayan arazi varlığı sanayi, turizm ve konut alanları gereksinimi karşılayabilecek durumdayken, çoğunlukla iyi nitelikli tarım alanlarının seçildiğini anlatan KORKUT, "Dalaman'da yapılan tercih de ne yazık ki aynıdır" dedi.

Anayasa'nın 44 ve 45. maddeleri, Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik ve Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası ile getirilen hükümleri anımsatan KORKUT, "Tüm bu mevzuatlar incelendiğinde sulu, mutlak ve dikili tarım arazisi özelliklerini taşıyan Dalaman Tarım İşletmesi arazilerinin tarımsal üretim dışında tarım dışı amaçlarla kullanılmasının yasal olarak mümkün olmadığı görülmektedir" diye konuştu.

Tarım Sendikası Yürütme Kurulu üyesi Ziya ELMAS, Bakanlar Kurulu'nun kararına karşı açtıkları dava üzerine mahkemenin Başbakanlık'tan savunma istediğini belirtti. "Turizm olursa, 7'den 70'e herkese iş imkanı sağlanacak" iddiasıyla bölge halkının yönlendirilmeye çalışıldığını anlatan ELMAS, "Halbuki orada çalışanlar ve aileleri bir arada düştürülürse 1000 kişiye istihdam sağlanıyor. Bunun haricinde vatandaşın bitkisel-hayvansal üretim konusunda yardımcı olan bir kuruluş. Buranın gitmesine kesinlikle karşıyız. Bunun için elimizden geleni de yapacağız" dedi.

İşletme arazisinin "tarım arazisi olmadığına" yönelik bir rapor verilemeyeceğini belirten ELMAS, "Orada, kullanılmayan 7 dönümlük bir arazi var. Orayız. Bunu biz de istiyoruz, halk da istiyor, işletme de istiyor. Ama diğer araziler tarıma elverişli ve üzerinde 154 bin adaç var. Bunun herkes bilincinde. Bunların raporlarıyla birlikte savcıda intikal ettirdik" diye konuştu.

ATAEV Derneği Kurucu üyesi, Jeoloji Uzmanı Dr. Eref ATABEY, Fethiye, Dalyan ve Dalaman kıyılarındaki 1. derece deprem bölgesinde yer aldığını ve tsunami riski altında bulunduğunu bildirdi. Tarım topraklarının yerleşime açılmasının Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu gibi olası bir depremde can ve mal kaybı tehlikesi de doğuracağı anlatan ATABEY, "Dalaman Ovasındaki tarım toprakları Dalaman ve Tersakan çayının binlerce yıldan beri taşıdığı kum, silt ve killi malzemeden oluşmaktadır. Bu siltli malzemenin yodun olduğu alanlar deprem riski taşımaktadır bunun da nedeni sızılmadığıdır. Buraların yapılaşmaya açılması da telafisi zor sonuçlar yaratacağıdır" dedi.

Türkiye'de tarım alanlarının "Turizm Gelişim Projesi" adıyla sürekli yok edildiğine işaret eden ATABEY, böyle konuştu: "Bir gram kuru tarım toprağında 100 milyon ile 1 milyar arasında organizma yaşamaktadır. Yok edilen tarım toprağı aslında bir canlı varlıktır. Bu canlılık, insanların beslenmesi, varlığını devam ettirmesi için en büyük gıda kaynağıdır. Dolayısıyla bu kadar uzun süreçte oluşmuş bir varlığın, yaşamını sürdürülecek bir olgunun turizme tercih edilmesi düşündürücüdür. Turizm, tarım, ticaret bunların hepsi dengeli, sistemli bir şekilde yapılmalıdır. Dalaman Tarım İşletmesi ovanın merkezindedir, dolayısıyla turizm gelişim planını engellemektir" düşüncesiyle buranın Kültür Bakanlığına devredilmek istenmesini kınıyorum. Çünkü tarım alanları o bölgede yaşayanların ya da belli kurumların değil, bütün insanlığın alanlarıdır."

İspanya'daki betonlaşma nedeniyle turistlerin artık bu ülkeyi tercih etmediğine dikkat çeken ATABEY, "Turizmden kazanç sağlanacaksa öncelikle temiz doğaya sahip çıkmalıyız. Beton yığını turistlerin ilgisini çekmeyecektir. Ayrıca bugün özgürce dolaşabildiğimiz alanlar, ileride yapılacak turizm tesisleri nedeniyle kurtarılmış alanlar haline gelecektir" dedi. ATABEY, tarım alanlarına yönelik bu tür uygulamalar nedeniyle ülkenin giderek dışa bağımlı hale geldiğine de işaret etti.

Muğla Gazetesi Haber Müdürü H. Seyhan ATILGAN, ülke ve yöre ekonomisine ciddi katkılar sağlayan TİGEM'in, stratejik bir önemi bulunduğunu kaydetti. Bazı tohum çeşitlerinin yalnızca Dalaman İşletmesi'nde üretildiğini anımsatan ATILGAN, şu görüşleri dile getirdi: "TİGEM'in hem ülkemiz, hem de bölgemiz için katkıları saymakla bitmez. Öte yandan gerek ülkemizdeki, gerek dünyadaki olaylar, küresel ısınma gibi konulardan dolayı tarım topraklarının yapısal değeri her geçen gün artıyor. Muğla'nın turizm bölgesi ilan edilmesine karşı değiliz. Karşı olduğumuz şey bu bölgenin tarım topraklarının kapsaması. Sanayi de olmalı, turizm de olmalı. Ama yapayabilmemiz için tarım toprakları tarım ürünleri şart. Biz bunun mücadelesini veriyoruz. Kaçıp apaylan derken göz çıkartıyor şu anda. Yetkililer, ilgililer, bakanlık ve hükümet bu yanlıştan dönmeli."

ATILGAN, alüvyon topraklardan oluşan tarım arazileri üzerinde yapılaşmanın, olası bir depremde facialara yol açabileceği uyarısında da bulunarak, turizm tesislerinin yamaçlarda kurulması gerektiğini söyledi.

TOPRAK DOSYASI - 4: ATATÜRK'ÜN MİRASI RANT UĞRUNA YOK EDİLİYOR...

Büyük Önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Yalova'da arazi satın alarak kurduğu ve 1937 yılına kadar bizzat kendisi işlettikten sonra "tarım yapılması ve hilesiz meyve yetiştirilmesi" için halka bağışladığı çiftlik, rant uğruna yok ediliyor. Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulu (YPK) kararıyla tasfiye edilen Atatürk Tarım İşletmesi, AKP'li Yalova Belediye Başkanlığı tarafından turistik tesise dönüştürülmesi için Dubai İslam Bankası'na tahsis edilmek isteniyor. Atatürk'ün tek bir ağacı kestirmemek için evini ray döşetip taşıdığı çiftlikteki 60 yıllık deneyim gözardı edilirken, yalnızca kivi bahçelerinden bu yıl 1.5 trilyon lira gelir elde etmeyi bekleyen çiftliğin zarar ettiği iddiaları da gerçeği yansıtmıyor.

Yalova kent merkezinin batısında yer alan Atatürk Tarım İşletmesi'nin kuruluşu 1928'li yıllara dek uzanıyor. "Yalova Benim Kentim" diyen Mustafa Kemal Atatürk, 1928 yılında Yalova'ya geldiğinde bölge ve ülke tarımının gelişmesi, yetiştiricilikte modern tekniklerin kullanımı ve çiftçilerin bu tekniklerle tanışması amacıyla bir zirai işletme kurulması için araziler satın alıyor. 1929 yılında kurulmaya başlanan "Millet Çiftliği"ni 1937 yılına kadar bizzat Atatürk işletiyor. Çiftlik, o yıllarda Atatürk'ün tarıma verdiği önemi gösteren bir olaya da tanıklık ediyor.

Çiftlikte Atatürk için yapılan evin yanındaki çınar ağacı zamanla büyüyor ve eve zarar vermeye başlıyor. Bunun üzerine çiftlik çalışanları ağacın dalmı kesmek istiyor. Buna karşı çıkan Atatürk, ağaca dokunulmaması için ray döşeterek evi taşıyor. O günden sonra ev "Yürüyen Köşk" olarak anılmaya başlıyor.

Atatürk'ün evi şu anda çiftliğin arazisi bölünerek kurulan Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü arazisinde yer alıyor. Halkın ziyaretine açık olan evin bakımı bugüne dek Araştırma Enstitüsü tarafından yaptırıldı. Yürüyen Köşk'te şu anda restorasyon çalışmaları da devam ediyor.

Atatürk, Yalova da dahil çiftliklerini 11 Haziran 1937'de Hazine'ye devrederken, buraların nasıl kullanılmasını istediğine ilişkin bir yazı da bırakıyor. Atatürk'ün vasiyeti şöyle:

"Çiftliklerin, yerine göre araziyi ıslah ve tanzim etmek, muhitlerini güzelleştirmek, halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler, hilesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek, bazı yerlerde ihtikarla (vurgunculuk) fili ve muvafakiyetli mücadelede bulunmak gibi hizmetleri de zikre şayandır (anmaya değerdir). Bünyelerinin metanetini (sağlamlığını) ve muvaffakiyetlerinin temelini teşkil eden geniş çalışma ve ticari esaslar dahilinde idare edildikleri, ve memleketin diğer muntakalarında da, mümasilleri (benzerleri) tesis edildiği taktirde, tecrübelerini müspet iş sahasından alan bu mües-seselerin ziraat usullerini düzeltme, istih-salatımı (elde ettiklerini) arttırma ve köyleri kalkındırma yol-unda devletçe alınan ve alınacak olan tedbirlerin hüsnü inti-hap (iyi seçimi) ve inkişafına (gelişmesine) çok müsait birer amil (sebeup) ve mesnet (dayanak) olacaklarına kani bulunuy-orum, ve bu kanaatle, tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşlar ile beraber hazineye hediye ediyorum."

3 bin dönümlük arazi

Bağışlandıktan sonra çiftlik 1957 yılında Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü (DÜÇ) bünyesine alınıyor. DÜÇ Genel Müdürlüğü ile Hara ve İnekhaneler'in 1983 yılında TİGEM çatısı altında birleştirilmesinin ardından Atatürk Tarım İşletmesi 2980 dekarlık arazi üzerinde çalışmalarına devam etti.

“Tarım arazilerine yönelik tehdit artıyor”

Atatürk Tarım İşletmesi'nin turizm tesisi kurulmak üzere Arap sermayesine verilmek istenmesine karşı gösterilen tepkilerden bazıları şöyle:

Gökhan GÜNAYDIN (Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı): Yalova'nın da içinde bulunduğu ülke genelindeki 32 TİGEM işletmesi, araştırma, ülkenin tohum ihtiyacının karşılanması ve özel ekolojik bölgeler olması nedeniyle korunuyor. AKP hükümeti tarım arazilerini ranta açma konusunda son derece kararlı davranıyor maalesef. Bu uygulamalar, kaybedilince tekrar kazanılamayacak olan birinci sınıf tarım arazileri üzerindeki tehdidin giderek artmakta olduğuna işaret ediyor.

Görol ERGİN (Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı ve CHP Muhterem Milli Milletvekili): Böyle bir olayı kabullenmemiz, içimize sindirmemiz kesinlikle mümkün değil. Türkiye'de bir Mustafa Kemal varsa yapılan onun aziz anısına karşı çok büyük bir yanlışlık. Çünkü Mustafa Kemal Yalova'yı Türk Ulusu'na armağan ederek bu dünyadan göçtü. İşte büyük Atatürk'ün Türk Ulusu'na armağanının elinden alınması açısından, ister deprem kuşağında olması ister meyvecilikte örnek olmuş çiftlik olması açısından ele alınışın kabul edilemez. Gerekeni yapacağız. Bir şekilde bu yanlış önleneyecektir.

Marmara Denizi'nin kıyısındaki arazide, tarım işletmelerindeki personelin yararlandığı büyük bir kamp ve uzun bir plaj bulunuyor. İşletme arazisinin tarıma uygun alanlarının tamamı tarım kültürü altında. Kültür bitkilerinden tarla ziraatında yem bitkileri, bahçe ziraatında ise elma, zeytin yetiştiriciliği ile seracılık ve çiçekçilik yanında badem zeytin, kivi ve diğer meyve fidancılığı yapılıyor. Tarıma uygun olmayan diğer alanlarda, Akdeniz iklimine özgü çalılık ve makiliklerle seyrek olarak meşe, fıstık çamı, akçağaç, kestane, çınar ve kermes meşesi yer alıyor.

2005 yılı rakamlarına göre işletmede, 253 dekarlık arazide kivi, 200 dekada elma yetiştiriliyor. Ayrıca da-mızlık meyve bahçelerinde fidan üretimi yapılıyor. Araştırma Enstitüsü'nün katkısıyla böğürtlen, ahududu gibi alternatif ürünlerden bu yıl 1500-2000 adet fidan elde edilirken, 68-70 bin badem çöğürü, 20 bin kivi fidanı ve 5 bin zeytin fidanı da işletmenin ürünleri arasında yer alıyor. Damızlık hayvan üretimi de gerçekleştirilen işletmenin sığır varlığı ise 150 adet.

Tasfiye dönemi başlıyor

Ancak YPK, 14 Mart 2005'te "Atatürk Tarım İşletmesi'nin tasfiye edilmesine, tasfiyeden sonra devir esnasında tapu kayıtlarına halen kullanılmakta olan tarım arazilerinin tarım arazisi olarak korunması şeklinde bir şerh düşülmesi kaydıyla sözkonusu arazinin Hazine adına tescil edilmesine ve Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne devredilmesine" karar verdi. Bu kararın ardından Yalova Atatürk Tarım İşletmesi'ndeki hayvanlar dahil taşınır her türlü mal, TİGEM Genel Müdürlüğü tarafından gereksinimi olan işletmelere tahsis edildi. Üretilen fidanların büyük bölümü de satıldı ya da başka işletmelere gönderildi. Ayrıca yeniden tarım arazisi saptamasına gidildi.

İşletmede 3 yıl önce kurulan kivi bahçeleri ilk ürününü bu yıl verecek. 2003 yılında 1.7 trilyon lira zarar eden işletme, yalnızca kivi bahçelerinden bu yıl 1.5 trilyon lira gelir sağlamayı bekliyor. Kivinin özelliği gereği gelecek yıllarda bu gelirin katlanarak artacağı vurgulanıyor. Kapatma kararının tam bu aşamada çıkması bir yandan üzüntü verirken, diğer yandan dikkat çekici bulunuyor. Çiftlikteki ziraat mühendislerinin atamalarının çıkarılmasıyla kivilerin bakımsız kalacağı belirtiliyor.

Konumu ve arazisinin niteliği açısından sürekli rant kaynağı olarak görülen işletmeye yönelik olarak Yalova Belediyesi'nin çeşitli tarihlerde el koyma girişimleri olduğu biliniyor. Son olarak Yalova Belediye Meclisi'nin 04.10.2004 tarihli toplantısında konu gündeme geldi. Toplantıdan, çiftliğe ait taşınmaz malların "çok amaçlı sosyal-kültürel-egitim ve

Yeri tarımın kaynağı Araştırma Enstitüsü

Yalova'da, ilkokul mezunu bir çiftçiyi, neredeyse mühendis kadar bilgili duruma getiren ve kentin bad-bahçe sektöründe önemli adımlar kaydetmesini sağlayan Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, 1961'den bu yana ulusal ve uluslararası düzlemde çalışmalarını başarıyla sürdürüyor.

Atatürk Tarım İşletmesi, diğer adıyla Millet Çiftliği arazisi üzerinde 1961 yılında "Bahçe Kültürleri Bölge Araştırma Enstitüsü" adıyla çalışmalarına başlayan kurum, 1986 yılında Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü adını aldy Meyve, sebze, çiçek ve badıçılık konusunda temel ve uygulamalı araştırmalar yaparak, bu ürünlerde uygun üretim tekniklerini ve girdi kullanımını saptayan kurum, yüksek verimli, kaliteli, hastalık ve zararlılara dayanıklı tüketici isteklerine uygun tür ve çeşitleri geliştiriyor.

Yalova özelinde kalmayıp ülke geneline yönelik çalışmalar yapan ve uluslararası düzlemde ikili ilişkilerle birçok proje yürüten Araştırma Enstitüsü, her yıl düzenli olarak ziraat mühendisleri, ziraat teknisyenleri, ev ekonomistleri ve üreticilere yönelik kurs, seminer, konferans gibi eğitim programları düzenliyor. Halka açık yeni iş kurma ve beceri artırma kurslarının yanı sıra Ziraat Fakülteleri ve Meslek Yüksek Okulları öğrencilerine yönelik staj programları ile uluslararası eğitim organizasyonları gerçekleştiriliyor.

Enstitüde, Islah ve Genetik, Yetiştirme Tekniği, Hastalık ve Zararlılar, Hasat Sonrası Fizyolojisi, Gıda Teknolojisi, Program ve Proje Değerlendirme bölümleri yer alıyor. Enstitü, 3.500 metrekare idari bina ve bölümler, 2.000 metrekare toplantı salonları ve sosyal tesisler, 4.000 metrekare üretim tesisleri ve depolar, 9.000 metrekare cam ve plastik sera olmak üzere 18.500 metrekare kapalı alan, 410 da meyve, 190 da sebze, 160 da bad-kivi, 20 da süs bitkileri anaç, çeşit, gen muhafaza ve araştırma tesisleri, 220 da yeşil alan ile yaklaşık her yıl 120 da münavebe parselleri olmak üzere toplam 1200 da alana sahip bulunuyor.

Enstitünün yaptığı araştırmalar ve 20 yıl öncesinden atılan adımlar sonucu bugün Yalova'da gelişmiş tarım teknikleri uygulanıyor. Ancak elde edilen bu başarıya karşın deniz kıyısında arazileri bulunan Araştırma Enstitüsü de, TİGEM gibi rant aracı olarak görülmekten kurtulamıyor. Enstitünün arazisine göz dikenler olsa da bu an için tehlike yaratacak bir uygulama bulunmuyor.

ekonomik tesisler yapmak üzere belediyeye devredilmesi" kararı çıktı.

"Siyasi desteği arkamıza aldık"

Meclis tutanaklarına göre bu toplantıda Yalova Belediye Başkanı Barbaros BİNİCİOĞLU, "Karşılıklı mutabakat ile bu yere bir değer konulacak. Ne onları ne de bizleri rahatsız etmeyecek bir değerde anlaşacağız. **Bu konuda gerekli siyasi desteği arkamıza aldık.** Teknik desteği de aldık. Bir problem çıkacağını sanmıyorum. Burasının Yalova hayatına katılması bir dönüm noktası. **Bir reform, bir devrim olacağını söyleyebilirim" diye konuştu.**

Ancak 4.10.2004 ve 13/170 sayılı bu karar ve devamındaki plan değişikliklerinin iptali için Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Bursa 3. İdare Mahkemesi'nde yürütmenin durdurulması istemiyle dava açtı. Bu dava halen sürüyor.

AKP'li Yalova Belediyesi'nin, araziye gerçek değerinin çok altında tekliflerle alma isteği de, Sami GÜÇLÜ'nün döneminde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na reddedildi. Bunun üzerine Yalova Belediye Başkanı Barbaros BİNİCİOĞLU'nun Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN ile görüşmesinin ardından YPK kararı çıkarıldı. Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne devredilen arazinin belediyeye devri için çalışmaların ise halen sürdüğü belirtiliyor.

İslam Bankası ile protokol

Yalova Belediyesi'nin alana, deniz ve termal turizmle yönelik tesisler ile bir üniversite yaptırmayı planladığı vurgulanıyor. Dubai İslam Bankası ile turizm protokolü imzalayan Yalova Belediyesi'nin, işletmedeki kampların bulunduğu alanı turizm tesisi kurmak üzere İslam Bankası ile Çalık Holding ortaklığına tahsis edeceği ileri sürülüyor. Belediyenin bu amaçla İl Meclisi'nden karar çıkartmaya çalıştığı kaydediliyor. Çiftlik arazisini odak alarak Yalova'da turizm bölgesi oluşturmaya çalışan belediye, YPK'nin tasfiye kararındaki "tarım arazilerinin tarım arazisi olarak korunması" koşulunu da, "organik tarım" gibi proje başlıklarıyla aşmaya çalışıyor.

Atatürk'ün halka bağışladığı tarım arazilerinin bu şekilde kullanılmak istenmesi kamuoyunda büyük tepkiye neden olurken, Atatürk'ün evinin halen Araştırma Enstitüsü arazisinde yer alması nedeniyle şimdilik kurtulduğu belirtiliyor. Çalık Holding'in de Atatürk'ün evinin restorasyonu için 300 milyar lira bağış yaptığı bildiriliyor!..

Deprem kuşağına turistik tesis!

1999 depreminden sonra prefabriklerin kurulduğu Çınarcık Yolu üzerindeki çiftlik arazisinin "heba" olduğuna işaret eden yetkililer, turizm tesisinin de aynı sonucu doğuracağını vurguluyor. Yalova'da turizm sezonunun 2-2.5 ay sürdüğünü anlatan yetkililer, tarım işletmesinin bir turizm işletmesinden daha fazla gelir getireceğini söylüyor. Deprem kuşağında yer alan Yalova'nın geçmişte yaşadığı acı deneyimleri anımsatan uzmanlar da, olası bir depremin bu işletme arazisine yapılacak yerleşim alanlarındaki insanların ölümüne yol açabileceğine dikkat çekiyor.

İşletmedeki tarım arazilerinin süreç içinde "tarımsal özelliğini yitirdiği" iddiasıyla tamamen imara açılmasından endişe ediliyor. Süs bitkileri alanında İzmir ve Antalya ile yarışan Yalova'nın TİGEM işletmesinin kapatılmasının ardından bu alanda da gerilere düşeceği belki de sektörden tamamen çıkacağı vurgulanıyor.

TİGEM'de 3 aydır mal taşınmıyor

Atatürk Tarım İşletmesi'nin personeli ise bir yandan çalışmaları aksatmadan sürdürürken, diğer yandan eli kulağında bakanlıktan gelecek tayinleri bekliyor. **Kendilerini tarıma adanmış, çiftlikteki her ürüne çocuğu gibi bakan çalışanlar, bu belirsizlik ortamının biran önce son bulmasını istiyor.**

Yalova Atatürk Tarım İşletmesi Müdürü Mümtaz YURDAGÜL, YPK kararının ardından 3 aydır mal taşındıklarını belirtirken, 12 seranın söküldüğünü, tahsis dışı olup da değerlendirme olanağı bulunan diğer varlıkların da ihaleyle satıldığını kaydetti. YURDAGÜL, tasfiye kararının alındığı 15 Mart 2005'ten bu yana çiftlikte, meyve bahçelerinin bakımı ve zirai mücadele gibi çalışmalarını da ara vermeden sürdürdüklerini söyledi.

Çiftlikte 253 dekarlık arazi üzerine kurulu kivi bahçelerinin ilk ürününü bu yıl vereceğini anımsatan YURDAGÜL, ortalama 3 ton ürün karşılığında 1.5 trilyonluk gelir beklediklerini kaydetti. YURDAGÜL, "Bu gelir bizim giderlerimizi karşıladı. Biraz üzüntü veren tarafı o. Biz yatırımı yaptık, bu işi gerçek anlamda sürdüreceği biri varsa çok mutlu olurum. Çünkü çok emek verdik. Tesis büyük bir zahmet. Çok yoğun bakım istiyordu. Umarım bu işi yapabilecek birilerinin eline geçer. 3-5 sene sonra buraya geldiğimde dekaradan 3-5 ton ürün alınmıyor olursa çok memnun olurum" diye konuştu.

TİGEM için açılan davaya müdahil olduk

Tarım-İş Sendikası'nın, Atatürk Tarım İşletmesi'nin tasfiyesine yönelik YPK kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açtığı davaya ODA'mız da müdahil oldu. Sendikamızın dava dilekçesinde, YPK kararının mevzuat ve kamu yararına aykırı olduğu belirtilerek, şu unsurlara dikkat çekildi:

- ✓ Hazine'ye devredilerek tasfiye edilen işletme arazisi, büyük ihtimalle ya sembolik bir rakamla veya bedelsiz olarak Yalova Belediyesi'ne devredilecektir. Yalova Belediyesi'nin niyeti de kararlarından bellidir. Gerek üniversite, gerek sanayi gerekse konut alanı vs. olarak yerleşime açılacaktır.
- ✓ Böyle bir işlemle Mustafa Kemal Atatürk'ün kendi öz varlığı iken tüm milletine hediye ettiği ve devrettiği, devir tarihi olan 1937 yılından bu yana milletin malı olarak kalan bu işletme arazisi siyasi rant uğruna elden çıkarılmaktadır. Hiçbir şekilde dilememekle birlikte olası bir depremde, bu işletme arazisine yapılacak yerleşim alanlarına yerleşecek kişilerin de muhtemelen ölümlerine neden olunacaktır.
- ✓ YPK'ye işletmelerin devri ve tasfiyesi ile ilgili olarak verilmiş ne görev ne de yetki vardır. Aksine, örneği ekli TİGEM Ana Statüsü'nün 23. maddesinde, Tasfiye konusunda ilgili Kanun hükümlerinin uygulanacağını amirdir. İlgili KHK ise 233 sayılı olandır. Bu nedenle iptali istenen YPK kararı iptale mahkumdur. Bunun için de kararın uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız tasarrufların engellenebilmesi için öncelikle yürütmenin durdurulmasını talep ediyoruz.
- ✓ Bu işletmede müvekkil sendika üyesi 30 işçi, bunların yanı sıra 14 memur çalışmaktadır. İptali talep edilen karar uygulanır ve işletme tasfiyeye sokulup, arazisi hazineye devredilirse, tüm bu insanlar işsiz kalacak ve kendileri ile birlikte aileleri de dahil 200-250 kişi açlığa terk edilecektir.

TOPRAK DOSYASI - 5: Altın Topraklar Tehlike Altında... Altınova Tersane Girişimi

Adı üzerinde "Altınova". Verimli topraklar ve uygun iklimin, gelişmiş tarım tekniğiyle buluşmasının sonuçları hayranlık yaratıyor. Son derece bakımlı bahçelerde her çeşit sebze ve elma, şeftali, armut, ayva, kiraz, vişne, kivi, çilek gibi meyvelerin yetiştiği, dış mekan ve süs bitkilerinin yüzde 65'inin üretildiği bölgede, ülkemizin en modern seraları yer alıyor. Tarımsal potansiyelin çok yüksek olduğu bu bölgede, hemen hemen her evin bahçesinde bir traktör bulunuyor.

Ancak son dönemde ovanın "altın" özelliğini yokedecek gelişmeler yaşanıyor. Türkiye'nin en büyük 40 gemi sanayicisinden oluşan Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Ticaret A.Ş., Hersek Ovası'nın deniz kıyısını, Hersek'ten başlayarak Çavuşçiftliği ve Subaşı'nı da kapsayacak şekilde denize doğru 300-500 metre doldurarak, tersane kurmak istiyor. Bayındırlık Bakanlığı'nca 1/1000 ölçekli dolgu imar planlarının onaylanmasının ardından proje şu anda Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) aşamasında bulunuyor. ÇED Raporu onaylanırsa Yalova Altınova Tersane Girişimcileri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ilgili kuruluşlardan belediyeden ruhsat alarak dolgu çalışmalarına başlayacağı belirtiliyor. Proje kapsamında tersane için 160 milyon dolarlık yatırım yapılması planlanıyor.

Tersane yapılması düşünülen kıyıda şu anda halka açık plaj, piknik alanı ve hemen arkasında meyve bahçeleri yer alıyor. Gerek dolgu alanına sığmayacak tersane ve gerekse tersaneye hizmet verecek yan sanayinin yer istekleri nedeniyle, zaman içinde kıyıda başlayarak kara tarafındaki birinci ve

ikinci sınıf tarım arazilerinin geri dönüşsüz biçimde işgal edilerek, tarım dışı kullanıma açılacağı bildiriliyor.

Proje, hem "Kıyılar herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır" ilkesine, hem bölgenin Su Ürünleri Doğal Üreme Alanı olma özelliğine, hem de Subaşı Belediyesi'nin "ovanın tarımsal özelliğinin korunmasını" öngören imar planlarına aykırı düşüyor. Depremden sonra ev fiyatları oldukça düşen Yalova büyük göç alıyor. Projenin nüfus göçünü daha da artırarak, ekonomik, sosyal ve kültürel kargaşa yara-tacağı belirtiliyor. En önemli ise Hersek Deltası'ndan geçen Kuzey Anadolu Fay Hattı nedeniyle deprem riski altında bulunan bölgede, böyle bir yatırımın gelecekte facia boyutlarına ulaşabilecek sonuçlar doğurabileceği vurgulanıyor. Projenin Marmara Denizi'nin güney kıyısında büyük bir kirlilik oluşturacağı, ileri bir düzeyde bulunan tarımsal üretim kültürünün de dağılmasına neden olacağına dikkat çekiliyor.

Tersane Girişimcileri kamuoyunu yanlarına çekmek için "istihdam yaratacağız" savında bulurken, projeye göre 2.5 yıl sürecek dolgu esnasında yalnızca 300 kişinin, ikinci 2.5 yılda 2-3 bin kişinin, 5 yıl sonra işletme aşamasına geldiğinde ise 10 bin kişinin çalışacağı kaydediliyor. Ancak bu rakamların bile abartılı olduğu ileri sürülüyor. Yörede tersaneye karşı etkin mücadele yürütenler, "sanayileşmeye karşı oldukları" suçlamasıyla neredeyse "vatan haini" ilan ediliyor. Tüm baskılara ve tehditlere karşın mücadeleden vazgeçmeyenler, "Tersaneye karşı olmadıklarını, iş-sizliğe çare bulunmasını

YALOVA

kendilerinin de istediğini ancak yer seçiminin yanlış olduğunu" vurguluyorlar.

Konuyla ilgili olarak Subaşı Belediye Başkanı Ali Ekber FİDAN ve yöre çiftçilerinin görüşünü aldık:

Subaşı Belediye Başkanı Ali Ekber FİDAN aldığı tehditlere karşın, tersanenin yapılmaması için mücadelesini sürdürüyor.

"4.5 km kıyı kesimi elden çıkacak"

"Bu sürecin geri dönüşü yok"

Yalova Subaşı Belediye Başkanı Ali Ekber FİDAN, Altınova'da tersane kurulması halinde, kısa ya da uzun vadede verimli tarım topraklarının tarım dışı kullanıma açılacağını belirterek, "Bu proje yapıldığı zaman 4.5 kilometrelik alanda kıyı kesimi tamamen elden çıkacak" dedi. Tersanenin yapılmaması için yürüttüğü kararlı mücadelesi nedeniyle tehditler de alan FİDAN,

geri dönüşü olmayan bu sürece karşı halkı, bölgenin üretim potansiyelini gördükten sonra karar vermeye çağırdı.

Subaşı, Balkanlar'dan gelen göçmenlerin yerleşti-rildiği bir köy olarak 1935'li yıllarda kuruluyor. Tahıl, ayçiçeği ve mısır tarımıyla geçimini sağlayan halk, 1965'li yıllarda meyveciliğe yöneliyor. Elma ve şeftali ile başlayan üretime zaman içinde tüsüz şeftali, nektarin ve kivi ekleniyor. Ovada yaklaşık 7.500 dekarlık bir

Yalova kivi merkezi olma yolunda

Yalova'da kivi üretiminin yaygınlaşması için büyük çaba gösteren bahçe bitkileri uzmanı ve ziraat yüksek mühendisi Hulusi SAMANCI, üretimine yaklaşık 15 yıl önce başlanan kivi meyvesinin en uygun üretim alanı Yalova'da bulunduğunu kaydetti. Vitamin ve minerallerce zengin, kalori değeri düşük, birim alana getirisi yüksek, sofralık düzeyinde çeşitli değerlendirmeye yolları olan kivinın özellikle Altınova yöresinde geniş alanlarda üretildiğine dikkat çeken SAMANCI, bu görüşleri dile getirdi:

"Türkiye kivi üretiminin yaklaşık 1/3'ü Yalova'da gerçekleştiriliyor. Özellikle Altınova yöresinde büyüklükleri 5-20 dekar arasında değişen birçok bahçe var. Bu yöredeki 2005 yılı üretim değerinin 5 trilyonu geçmesi bekleniyor. Bu işe inanan ve en çok yatırım yapan Subaşı Beldesi üretim alanlarındaki üretim miktarı her yıl ikiye katlanıyor. Kış soğuklarının sert olmaması, ilkbahar son ve sonbahar erken donlarının zarar vermemesi, sulama kolaylıklarının nemli iklimi, örnek bahçeler ve yeterli bilgi birikiminin olması tesis için gerekli nitelikli girdileri sağlayan kuruluşların bulunması ve sadece kivi depolamaya yapılandırılmış soğuk hava depolarının olması Yalova'yı haklı olarak kivi üretim, depolama ve pazarlama merkezi yapmaktadır."

SAMANCI, geçen yılki üretimin yüzde 80'inin dışında satıldığını ancak Türkiye'nin kivi tüketiminin yalnızca yüzde 15'ini kendi üretimi ile karşılayabildiğini, üretim açığının başta Yunanistan olmak üzere diğer ülkelerden ithalatla kapatıldığını söyledi. Hemen hemen hiç ilaçlama yapılmayan çevre dostu bir meyve olan kivinın üretim giderlerinin yüzde 60-70'ini budama, seyreltme ve hasat işçiliklerinin oluşturduğunu belirten SAMANCI, üretimin artması halinde gelecek yıllarda istihdam ve yöreye ek gelir sağlanacağını vurguladı. Kivi üreticilerinin desteklenmesi gerektiğini kaydeden SAMANCI, bu yolla Türkiye'nin kivide dışa bağımlılığını azaltacağına da dikkat çekti.

Ovadaki verimliliğin altını çizen SAMANCI, "Birinci sınıf tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanılmasına karşı" diye konuştu.

alanı kapsayan Belde, 1992 yılında belediye oluyor ve planlı döneme geçiliyor.

Subaşı Belediye Başkanı Ali Ekber FİDAN, Altınova'daki tersane girişimine karşı eşyle birlikte uzun süredir yoğun bir kampanya yürütüyor. Ancak özellikle tersanecilerin "Sanayi gelecek işsizlik sona erecek" propagandasının etkisiyle yöre halkının bir bölümü FİDAN'ı mücadelesinde yalnız bırakırken, bir yandan da ailesine yönelik tehditler alıyor. Ancak tüm bunlara karşın tersane girişiminin doğa katliamına yol açacağını anlatmaktan vazgeçmeyen FİDAN, sorularımızı şöyle yanıtladı:

-Tersane projesini anlatabilir misiniz?

-Yaklaşık 1 yıldan beri Hersek Deltası'ndan başlayarak batıya doğru 4.5 kilometrelik sahil kesiminde ve denize doğru 300 metre dolgu alanı oluşturularak tersane yapımı projesi ortaya çıktı. Hatta seçim döneminde bazı partiler bunu seçim malzemesi yaparak oy toplamaya çalıştı. Bu, 40 ortaklı Yalova Altınova Tersane Girişimcileri A.Ş. tarafından ortaya konulmuş bir proje. Projede öngörülen 4.5 kilometrelik sahil bandının yaklaşık 1.5 kilometresi bizim belediyemizin sınırları içindedir. Geri kalan kısmı Altınova Belediyesi'nin mücavir alanında kalmaktadır. Bizim doğumuzda ve batımızda Altınova Belediyesi'nin mücavir alanı var. Biz sahil ke-simimizi halkın kullanımına açtık. Özellikle hafta sonları önemli bir kalabalık, İzmit'ten tutun, Gölcük, Değirmendere ve Karamürsel'e kadar yakın çevreden insanlar buraya gelip haftalık dinlenme ihtiyaçlarını gideriyor. Tersaneye ilişkin olarak Nisan ayında Bayındırlık Bakanlığı'ndan 1/1000'lik dolgu imar planlarının onayı çıktı. Şu anda Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) aşamasındadır. Bu planlarla ilgili bizden 3 kez görüş istendi. Biz de gerekçeleriyle birlikte olumsuz görüşümüzü ilettik. Olumsuz görüş verdik çünkü 2003 yılında hazırlanmış olan ve Belediye Meclisimiz tarafından kabul edilmiş planlara göre, ova kısmı tarımsal özelliği korunacak, ikinci sınıf kullanım özelliğine sahip toprakları içeriyor.

-Tersane kurulması düşünülen bölge şu an nasıl değerlendiriliyor?

-Burada, ovanın içinden geçen derenin zamanla getirdiği alüvyal topraklarla oluşmuş hazineye ait bir kıyı bandı var. Bu kıyı bandının hemen arkasında özel mülkiyete ait araziler başlıyor. Ve bunlar bugün için meyve bahçesi olarak işletiliyor. Bu yıl yaptığımız bir çalışma sonucu 1600 dekar şeftali ve nektarin karışık, yaklaşık 1000 dekar kivi tespit edildi. Burada büyük önem taşıyan bir unsur, kivi, şeftali, nektarin, elma, ayva, kiraz ve armut meyveciliğinin çok gelişmiş bir teknik tarımla yapılmasıdır. 1935'li yıllardan bu yana bilgi birikimi çok artmıştır ve iddia edebilirim ki Avrupa'daki seviyeyi yakalamıştır. Bu anlamda örneğin kivide dekardan 2-2.5 ton meyve alınabilmektedir. Geçen yılın toptan yani dalında kivi meyvesinin satış fiyatı 2 YTL olarak he-saplanırsa 1 dekardan yaklaşık 4-5 milyon lira brüt gelir elde edilmektedir. Şeftali şimdi konumunu kiviye doğru terk etmektedir. Çünkü kivinın getirisi diğer meyvelere nazaran daha fazladır. Önümüzdeki yıl belki ovanın yarısı kiviye dönüşecektir. Ayrıca bu bölgede son yıllarda serada mevsimlik süs bitkileri üretimi de gelişmiştir. Bu konuda işletme sahipleri daha kültürlü, genelde ziraat mühendisi ya da ziraat teknisyeni oldukları için daha iyi bir organizasyon yapabildiler kendi aralarında. Bu da iyi bir şey. Ayrıca dış mekan süs bitkileri konusunda da çok önemli gelişmeler var. Bunların da üretimi bölgemizde yaygınlaşmaktadır.

-Tarımın bu denli gelişmesinin nedenleri nelerdir?

-Üretim kültürünün burada gelişmesinin başlıca iki sebebi var; bir tanesi Yalova Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü'nün yakın oluşu ve bu kurumun bağ, bahçe ve süs bitkileri üzerinde Türkiye'de ve hatta Balkanlar'da tek müessese oluşu diyeyim. İyi organize olmuş bir müessese oluşu. Diğer sebep de yöre halkının yeniliğe açık ve sürekli arayış içinde oluşu. Vatandaş her yıl yeni çeşitleri, teknikleri öğrenir ve takip eder. Hatta iki yıl önce bir grup Avrupa'daki yenilikleri görüp öğrenmek için İtalya'ya gitti. Bir fuar vesilesiyle oradaki kendi konularıyla ilgili tüm meyve bahçelerini ve çiftliklerini gezdiler, o konudaki bilgilerini tazelemiş oldular. Bu, zaman zaman muhtelif gruplar halinde devam ediyor. Dolayısıyla buradaki kültürü gözardı etmemek lazım. Eğer burada tersaneler yapılırsa bu kültürün buradan dağılacığını söyleyebilirim. Herkes kendi başının çaresine bakacak belki de. Tarlasını satacak, başka yerlere gidecek. Bizim buradaki önemli bir avantajımız da İstanbul, Kocaeli ve Bursa gibi büyük metropollerin yakın olmasıdır. Pazarın hemen yakın yerde olması önemli bir tüketim olanağı sağlamaktadır.

-Proje bölgeye ne gibi zararlar verecek?

YALOVA

-Bu proje yapıldığı zaman 4.5 kilometrelik alanda kıyı kesimi tamamen elden çıkacak. Tersaneciler, "Bugünkü kıyı bandından denize doğru 300 metrelik bir alan doldurulacak biz onun üzerinde faaliyet göstereceğiz" diyorlar. 20-25 bin dekar büyüklüğündeki ova kısmında bir karış toprağa ihtiyacımız yok gibi bir söylemleri var. Fakat bu tabii basında geçen şeyler. Projeyi alıp da incelediğimiz zaman gerçekler hiç de öyle değil. "1000 iş kolunda yan sanayi burada iş yapacak" diyorlar. Bu 1000 iş kolu nerede yerleşecek? Hemen o kıyıda, şu anda tarım yapılan ya da meyve bahçesi olan kısımlarda yan sanayi kurulmak istenecek. Yani gidip de İstanbul'da, Tekirdağ'da veya Sakarya'da yan sanayi kurulacak hali yok.. Dolayısıyla burada topraklarımızı tehdit edecek. Tersane kurulduğu alanla kalmıyor. Bunu anlayabilmeleri için insanların Tuzla'ya gidip şöyle bir E5 karayolundan Tuzla'ya doğru bakması lazım. E5'in kuzey tarafına geçmiş, Aydın Köyü var yukarıda oralara kadar yayılmış bu yan sanayi. Ayrıca proje sahiplerinin yaptığı planlamaya göre 27 milyon tonluk dolgu malzemesi taşımak için 30 ay süreyle bizim belediyenin sınırları içindeki yollardan yararlanacaklar. Bizim yollarımızın kapasitesinin çok üzerinde bir istek bu. Çünkü bizim yollarımız ancak traktör ve benzeri araçların ihtiyaçlarını karşılayacak kalitede. Yolların genişletilmesi istenecek. Ayrıca bu yolun iki yanında verimli meyve bahçeleri var. Boş bir arazi yok. Burada bulunan birkaç evin sahipleri de bundan şikayetçi. 30 ay süreyle yani 2.5 yıl boyunca 30-40 tonluk kamyonlar geçecek. Bu kamyonun bir de dönüşünü hesap edersek, yarım dakikada bir bu kamyonlar bu yoldan gelip geçecek. Ve buradaki gürültü ve tozuma miktarını artık siz gözünüzde canlandırın. Çok önemli bir kirlilik yaratacak. Dolayısıyla bu yollarda yapılacak her türlü genişleme tarımsal arazi-lerde kayıp demektir. Bu girişim yaşama geçerse kısa veya uzun vadede tarım alanları tarım dışı kullanıma açılmak zorunda olacak. Zaman içinde idareler, özellikle de

Yöre çiftçileri endişeli

Altınova'da yapılması düşünülen tersane yörede üretim yapan çiftçileri endişelendiriyor. Tarım alanlarının zarar göreceğini anlatan çiftçiler tersane yapılmasını istemiyor. Bölgede üretim yapan bazı çiftçilerin konuyla ilgili görüşleri şöyle:

Ayd n G RB Z: Tersaneden tarım alanları zarar görür, bu girişim tarım arazilerinin tamamen kaybolması ile sonuçlandı. Karşı bir kampanya başlatmak zorundayız. Onlar, "tarım arazileriyle bizim yok" diyorlar ama orada olacak bir insan kalabalığı var. 8-10 bin kişi herhalde biçme bot gibi orada durmayacak. O insanlara en az Karamürsel kadar büyük bir alan lazım. Biz tarımla geçinen kişiler olarak tersanenin burada yapılandırılmasına karşıyız. Hiçbir faydası olacağını zannetmiyorum. Çi alınıyor da bu bölgeden yapılmaz. Zaten burada da 8-10 bin tane işsiz yok. Dışardan geleceğine göre buradaki işçilere de faydası olmayacak. Vaat edilenlerin aldatmaca, düzmece olduğunu düşünüyorum.

Gazi KARTAL: Burası Türkiye'nin en verimli arazisine sahip. Ben, Yler Bankasında görev yaptım, Türkiye'yi adın adın gezdim. Punu söyleyebilirim ki en kaliteli kivi burada üretiliyor. En kaliteli peftali burada üretiliyor. Bir dönümden 4 ton elma alınıyor. 30-40 bin kişi buradan ekmek yiyor. Tersanenin böyle bir iş imkanı sağlaması mümkün değil.

Ihan ASLANPAR'ASI: Buraya 20 sene önce geldik. Ayağa kalktığımızda hiçbir yeri göremezdik adaçtan. Pimdi yapılaşma nedeniyle azaldı. Buradaki yol çok dar. Kamyonların geçişi nedeniyle yol bozulacak. Çocuklarımızın zarar görmesi tehlikesi var. Tersanenin tarım alanlarına mutlaka zararlı olacak. Bu kadar verimli torakların elden gitmesi insanı üzüyor. Evler yapılacak, yollar açılacak, yazık. Değil tersane buraya ev yapılmasına bile karşıyız.

Mustafa ASLANPAR'ASI: Kamyonlar bu dar yoldan geçerse yaratacağı toz ve gürültü nedeniyle burayı mahvederler. Yolun genişletilmesi ise tapulu sınırlarımızın ihlal edilmesi anlamına gelir.

Filiz F DAN: Tersaneyi ilk duyduğumda büyük endişeye kapıldım. Tersane yapılması halinde 1-2 yıl içinde ovadaki tüm tarım etkilenir. Yol istekleri olacak, yan sanayi çadırlar olacak. Yan sanayi bahçemizde kurulacak. Dolgu malzemelerinin taşınması ve boşaltılması sırasında çıkacak toz bitkilerin üzerini kaplayacak ve bitkiler uzun vadede verimsiz olacak. Zaman içinde büyük çiftçiler burayı terk eder, zararlı küçük işletmeler görür.

belediyeler üzerine bu şekilde bir baskı uygulanacak. Dolgu yapılmak istenen alanlar, 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen istihsal yerleri tanımına da tamamen uyuyor. 29 Ocak 1981 tarih ve 17235 sayılı Resmi Gazete'ye göre bugünkü Topçular İskelesi, eski adıyla Handere'den Karamürsel'in doğusundaki Ulaşlı'ya kadar alan su ürünlerinin doğal üreme alanları olarak tespit edilmiş ve zabıtlara geçmiş. Ve bunların korunması gereken yerler olduğu da Su Ürünleri Yasası'nda belirtilmektedir. Dolgu alanları bu doğal üreme alanlarını da yok edecektir. Bunları da düşünmek lazım. Bu geri dönüşü olmayan bir süreçtir.

-Yöre halkı sözkonusu projeye nasıl bakıyor ve siz bugüne kadar ne gibi çalışmalar yürüttünüz?

-Tersane girişimcileri 1 yıldan beri "işsizliğe çare bulunacak" gibi gerekçelerle, insanlarımız ve ülkemizin zayıf noktasından girerek, basın kampanyalarıyla kamuoyunu yanılttılar. Türkiye'de işsizlik her yerde var. Sadece Yalova'da veya Altınova'da değil. Bu "iş-sizliği kaldıracamız" savı altında bize göre yanlış bir ilerleme var. Projeye göre dolgu esnasında yani 2.5 yıl yalnızca 300 kişi çalışacak. ÇED raporunda okuduğumuz rakamlara göre ikinci 2.5 yılda 2-3 bin kişinin, işletme aşamasına geldiğinde de 10 bin kişinin çalışacağı belirtiliyor ama o da 5 yıl sonra. Bana sorarsanız bu rakamlar bile abartılı geliyor. Biz Bayındırlık Bakanlığı'na onaylanan dolgu imar planlarını halka anlattık. "Buna itiraz etmek isteyen varsa itiraz edecek olanların dilekçe vermeleri gerekir" diye sesli yayın cihazlarımızla duyuru yaptık ve bu haritaları panolarımıza astık. 1 aylık askı süresi sonunda bize 642 tane itiraz dilekçesi geldi. Biz bunları Bayındırlık Bakanlığı'na, Yalova Valiliği'ne ilettik. Belediye olarak yaptığımız itiraz da şu anda bakanlık tarafından inceleniyor. Belediye olarak görevimizi yerine getirdik. Özellikle geçimini topraktan sağlayan insanların ilerde nelerle karşılaşacağını açıklamak suretiyle onları bu konuda uyanık olmaya davet ettik. Ama bizim buradaki çabamız, tersane girişimcilerinin çalışmaları yanında biraz geride kaldı. Çünkü

bu biraz da maddi güç meselesi olduğu için yerel basında onlar daha baskın çıktı.

-Bu bölgenin sanayileştirilmesi yönünde karşı bir kampanya mı var?

-Kamuoyunda "Yalova'nın batısı turizm, doğusu sanayi olarak geliştirilsin" deniyor. Stratejik plan diye çıkarılan haritalar henüz bir yerde onaylanmış değil. Dolayısıyla bunlar sanki onaylanıp da gerçekleşmesi mutlak olan bir harita gibi ortaya sunuluyor ve insanlar yanıltılıyor. Bu haritalar elden ele veya gazetelerde dolaşmakta. Şu anda sanayi kuruluşu olmayan bir yer, stratejik planda sanayi alanı gibi gösterilerek insanlara bu kabul ettirilmeye çalışılıyor. Yalova'da bir imza kampanyasında, "Tersane istiyor musunuz?" diye soruluyor. Geçende TEMA'da görevli bir arkadaş anlattı, yaşlı bir beye soruyorlar, o da "Destekliyorum" diyor. TEMA'daki arkadaş "Niye destekliyorsun" diyor? "E canım" diyor "Okullar olacak, çocuklar okula gidecek" yanıtını veriyor. Burada tersane ile dershaneyi bile karıştırıyor vatandaş. Yalova'da oturan vatandaş, tersane yapılacak yerin özelliklerini bilmiyor. "Sahil kesimi tuzlu, bataklık gibi" yayınlarla burası elden çıkarılması gereken yerlermiş gibi bir izlenim verildi. Burada insanların bilgi

Ali Ekber F DAN kimdir?

1947 yılında Subaşı'da doğdu. İlköğrenimini Subaşı Beldesi'nde, orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1970'de Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ni bitirdi. 1972-1996 yılları arasında Yalova Araştırma Enstitüsü'nde Ziraat Mühendisi olarak devlet hizmetinde bulundu. 1996 yılında yerleştiği Subaşı Beldesi'nde, 2004 yılında yapılan yerel seçimler sonucu Belediye Başkanlığı görevini üstlendi. Halen ODA'mızın önceki dönemlerde Yalova Temsilciliğini de yapan eşi Filiz F DAN ile birlikte meyve üreticiliği yapıyor.

YALOVA

sahibi olmadan fikir sahibi olması durumuyla karşı karşıyayız. Biz, insanlarımızın gelip bu bölgeyi tanımalarını, üretim potansiyelini görmelerini, eğer tarım dışı kullanıma açılacak olursa buranın sonsuza dek elden çıkacağını görmelerini istiyoruz. Burada yapılan üretim İstanbul'un lüks mağazalarında, büyük market zincirlerinde pazarlanıyor. Bunu vatandaşın görerek karar vermesi lazım.

-Bölge için tarım bu denli önemliken neden tersane yapmak üzere burası seçildi?

-Bu soruyu ben kendi kendime de soruyorum. Hiç mi başka bir yer yoktu ve niye burası diye? "Tuzla ve Pendik'teki tersanelerin buraya yakın oluşu, orayla ilişkiler ve eleman temininde kolaylık olacağı" gerekçesiyle bu bölgeyi seçtiler sanıyorum. Ama bana göre çok yanlış bir seçim oldu. Biz tersane yapılmasına karşı değiliz. Basında bizi o şekilde yıpratmak istiyorlar, tersane ve sanayileşmeye karşı mısınız gibi. Böyle bir şey olamaz. Eğer Türkiye'de işsizlik azalacaksa veya işsizliğe çare bulunacaksa sanayileşmenin olması lazım. Tarımdaki nüfusun git-

tikçe azalması lazım. Ama yer seçimi konusunda büyük bir yanlışlık yapılmaktadır. Tarımsal özelliği, verimlilik özelliği olmayan kıyı kesimlerinde bunların yapılması gerektiğine inanıyorum. Ayrıca Marmara Denizi kapalı bir iç deniz olduğu için su hareketleri de zayıf olduğu için burada oluşacak kirliliği denizin kendi kendine temizleyemeyeceğinden dolayı zaman içinde İzmit Körfezi ve Haliç'te olduğu gibi çok ciddi bir kirlenmeye neden olabilir. Bu bakımdan endişelerimiz var. Bu proje aslında yalnızca bizim belediyei ilgilendiren bir konu değil, bütün körfezi ve o çevrede yaşayan insanları doğrudan etkileyeceği için körfez çevresindeki insanların da duyarlı olması gerekiyor. Bir çevreci olarak bu bölgede yaşamayan insanların da bu projeye karşı çıkması gerektiğine inanıyorum. Yalova, İstanbul, İzmit ve Bursa metropolü içinde sanayileşmesi gereken bir şehir değil, doğal zenginliklerini, yeşilliklerini, ormanlarını koruyarak gelişmesi gereken bir şehirdir. Bu 3 büyük sanayi şehrinin insanların hafta sonunda veya kısa-uzun vadeli dönemlerde

gelip kendilerini dinlenmeye bırakabilecekleri yeşil, sakin, temiz havası olan bir şehir olarak planlanmalıdır.

-Bölge deprem kuşağında. Bu proje ile deprem riski de gözardı mı ediliyor?

-Biliyorsunuz, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nde burada çok ciddi bir yıkım yaşandı. Kuzey Anadolu Fay Hattı, Bolu'dan tutun, Çınarcık'ın batısına kadar olan kesimde devam etmekte ve deprem olduğu zaman çok şiddetli yıkımlara sebep olmakta. Bu fay hattı Hersek Deltası'nı doğu-batı istikametinde geçmekte. Dolayısıyla tersane yapılacak alanlar deprem riski altında. Gemi İnşaat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali İhsan ALDOĞAN, geçtiğimiz günlerde yapılan bir sempozyumda, bu konuyu açıklıkla dile getirdi. Gölcük Askeri Tersanesi neden taşınarak, Pendik'e alındı? Fay hattının üzerinde olduğu için. Buradan da aynı fay hattı geçiyor. Böyle sakınca ve riskleri de var. Buraya trilyonlarca lira yatırım yapılacak. Olası bir depremde kullanım dışı kalabilir. Milli servetin ve insan yaşamının "Tuzla'ya yakınlığı" gibi gerekçelerle riske atılması doğru bir görüş değil.

-Bundan sonraki aşamalarda mücadelenizi yargıya taşımayı düşünüyor musunuz?

-İtiraz başvurularımıza olumsuz yanıt gelirse tabii ki yargıda hakkımızı arayacağız. Şimdi bu askı

süresiyle ilgili cevapları bekliyoruz. Ondan sonra idari yargıda bunu sürdüreceğiz. Bu konuda yaptığımız bilgilendirme çalışmalarından sonra vatandaş da buna ilgi duydu ve tersaneye niye karşı çıkılması gerektiğini daha iyi anladı. Önemli bir potansiyel oluştu bu konuda. Biz bundan sonra da çalışmalarımıza devam edeceğiz.

ODA'mız tersaneye aylar önce karşı çıktı*

ODA'mız geçen yıl Eylül ayında hazırladığı rapor ve basın açıklamasıyla Atınova'da yapılması düşünülen tersaneyi gündeme taşıyarak, kamuoyunu uyarıyordu. "**Planlanan Deniz Araçları Yapım - Bakım ve Onarım Tesislerinin Doğal Kaynaklarımız Üzerine Yapabileceği Olumsuz Etkiler**" Raporu ve "**Denizcilik Sektörünü, Kıyılarımızı ve Tarım Arazilerimizi Yok Etmeden Geliştirelim**" başlıklı basın açıklamasında, özetle şu unsurlara dikkat çekiliyor:

aSon dönemde Avrupa Birliği standartlarına uyum sağlayabilen deniz taşıtlarının üretim, bakım ve onarım işlemlerinin hızlandırılması amacıyla çok sayıda yeni "deniz araçları yapım-bakım" yeri yapımı gündeme gelmiştir. Bu amaçla Rize, Trabzon-Çamburnu ve Samsun gemi yapımı; Ordu-Ünye, Balıkesir-Erdek, Karadeniz Ereğlisi, Zonguldak-Kilimli gemi yapım ve söküm bölgesi; İzmir-Aliaga, Mersin-Taşucu-SEKA, Adana-BOTAŞ-İncirlik Mevkii, Iskenderun ve Karasu tersane bölgeleri olarak seçilmiş ve Bartın-Kurucasile, İzmir-Çiğli, İzmir-Dikili, Yalova-Hersek Deltası, Muğla-Milas-Oren, Muğla-Fethiye-Karaot ise yat yapım bölgesi olarak planlanmıştır.

aÜç yanı denizlerle çevrili ülkemizde denizyolu taşımacılığının geliştirilmesini savunan ODA'mız, bu kapsamda yeni tersanelerin kurulmasını zorunlu görmekte ve savunmaktadır. Ancak, Anayasa ve yasaların çizdiği sınırları, bilimsel gerçekleri göz ardı ederek, siyasi çıkarların ve rant elde etme arzusunun bilimsel gerçeklerin önüne geçirilerek, "Ben Yaptım, Oldu" mantığıyla, kıyıların ve tarım arazilerinin yağmalanmasına karşı çıkmaktadır.

aOdamız, Yalova İli, Altınova ilçesinde yapımı planlanan "Gemi Yapım Tersanesi"nin yerini incelemiş ve ilçedeki ilgililerin görüşlerini değerlendirmiştir. Uzmanlarımızın yerinde yaptıkları inceleme sonuçlarına göre, tersanenin 4,5 km. kıyı bandını kapsayacağı ve bu hat boyunca denizde 300-500 m. kadar dolgu yapılması gerektiği anlaşılmıştır. Tersanenin kara bölümünün ise, kullanıma uygunluk sınıfı IIw olan değerli ova topraklarıyla kaplı olduğu saptanmıştır.

aBilindiği üzere Yalova, bitkisel üretime olağanüstü elverişli ikliminin yanı sıra, köklü tarımsal üretim birikimine ve geleneğine, verimli topraklara ve kaliteli sulara sahip bir ilimizdir. Altınova ilçesi, adı gibi altın değerinde toprakları olan, Yalova geneline göre daha geniş ovalara ve bol su kaynaklarına sahip, tarıma bağlı nüfusu daha yüksek bir yerleşim yeridir. Örneğin ilçede meyvelik alanlar, 16 000 dekarı aşan yüzölçümü ile, il meyveliklerinin % 26'sını oluşturur. Ayrıca ve bu alanlarda son derece ileri tarım teknikleri uygulanmaktadır. Süs bitkilerine ve sebzeçiliğe yönelik seracılığın da hızla geliştiği yöre; Hersek Gölü başta olmak üzere lagünleri, kıyı çizgisi ve sığ sularındaki eşsiz canlı zenginlikleri dolayısıyla doğal zenginlikler yönünden özel önem taşımaktadır.

aTersane yapımı, gerektirdiği altyapı ve yan sanayi ile birlikte, bu eşsiz zenginliğin sonsuza değin yok olmasına yol açacaktır. Çünkü yan sanayi tersaneye en yakın yere gelmek isteyeceğinden bu araziler üzerinde yerleşecektir. Yan sanayinin su ihtiyacı tarım alanlarında kullanılan suyun çekilmesine ve deniz suyunun bu alanlara ilerleyerek tatlı su kaynaklarının kullanılamaz duruma gelmesine ve diğer tarım topraklarının tuzlanmasına yol açacaktır.

Tersane ve yan sanayisinin ardından yerleşim yerleri de bu alanı işgal edecektir.

aTersane kurulacak saha denizin doldurulması ile kazanılacaktır. Yaklaşık 4,5 km uzunluğunda bir sahil şeridi boyunca denizin içine doğru ise 300-500 m mesafede dolgu yapılması kaçınılmazdır. Zira, ancak bu mesafede denizde ancak 4,5-5 m derinliğe ulaşılabilmektedir. Tersane yerinin İzmit Körfezi'nde düşünülmesi, suların çok sığ olması nedeniyle böylesine büyük deniz dolgusu gerekecektir. Aksi taktirde derinlik yeterli olmazsa gemiler yanaşamayacaktır. Denizin önemli derecede doldurulacağı da dikkate alındığında su ürünleri üzerinde olumsuz bir etki yaratmayacağı söylemek bilime aykırı olacaktır.

a1999 Depremlerini Yalova-Altınova özelinde incelediğimizde; depreme neden olan fay zonunun batı kesiminde, Hersek kasabasında, birbirine paralel olarak gelişmiş 4 büyük çatlak saptandığı görülmektedir. Raporlardaki ortak öneriler ise; gerek depremden hasar gören yerleşim birimlerinde, gerekse diğer bölgelerimizde bundan böyle yer seçimi çalışmalarına gereken önem verilmelidir. Hazırlanmakta olan çevre düzeni planlarında, deprem riski de dikkate alınmak koşuluyla tarım topraklarının titizlikle korunması konusuna önem ve öncelik verilmesi gerekmektedir.

aTüm bu gerekçelerle; Yalova-Altınova-Subaşı ve çevresinde kurulması planlanan tersaneye ilişkin karar yeniden değerlendirilmeli ve verimli tarım toprakları yerine, dolgu gerektirmeyen yeterli derinliğe sahip daha uygun bir alan seçilmelidir. Yer seçimi aşamasında tek tek ilgili kuruluşlardan görüş almak yerine, "organize sanayi bölgeleri" seçiminde olduğu üzere, tüm tarafların katıldığı kurulların yetkilendirilmesi yoluna gidilmelidir. Bu konudaki yasal boşluk hızla doldurulmalıdır. Kıyılarımızı özelleştirici süreçler de derhal durdurulmalıdır.

***Tersane Girişimi ile ilgili raporu İstanbul Şube Başkanımız Ahmet ATALIK, ODA'mız Toprak-Su Komisyonu üyesi Cahit YILMAZ ve Yalova İl Temsilci Yardımcımız Dr. M.Emir ERGUN yerinde yaptıkları inceleme sonucunda hazırlamışlardır.**

Sorgun Ormanı golf sahası tehdidi altında

İki golf alanından birisi TURAB adlı şirkete 1 trilyon 50 milyar liraya 49 yıllığına tahsis edilmiştir. İkinci golf alanının tahsis edileceği şirket ise henüz belli değildir. Otel tahsisi ile ilgili olarak Sorgun Aygürü mevkiindeki 1 no'lu otel alanı ihalesini Güral Tur. Ve Maden AŞ. 11 trilyon 800 milyar liraya, 2 no'lu otel alanını ise Telarko Kablo Plastik Ve Tur. San. AŞ. 10 trilyon 450 milyara almıştır. Turizm Bakanlığı ayrıca Oymapınar beldesinde 4 adet, Kızıllağaç-Boğaz mevki arası 3 adet Golf sahası tahsisi yapmıştır.

Binlerce bitki ve hayvan türü var

Antalya'da bulunan 350 yıllık doğal Sorgun Ormanı'nda golf sahası yapımı için yüzbinlerce ağacın kesilmesi kararlaştırıldı. Binlerce canlıya ev sahipliği yapan orman için bir yandan yasal süreç işlerken, doğa severler de 20 Ağustos 2005'te Ankara'da düzenledikleri mitingle tepki gösterdiler.

Sorgun, "Side Turizm Alanı" kapsamında, Antalya ili Manavgat ilçesi, Titreyengöl mevki, 06-B3 paftasında 3120 dönümlük fıstık çamı ve kızılçam ağaçlarından oluşan sık bir doğal ormandır. 350 yıllık Sorgun Ormanı'nın bulunduğu Manavgat ilçesi ise 400.000'lik nüfusu ile yurdumuzun 57 ilinden daha büyüktür ve göç alan ilçeler sıralamasında birinci sıradadır.

Daha önce Eska Turizm ve Ticaret A.Ş'ye 18 delikli golf sahası yapımı için tahsis edilmiş Sorgun Ormanı ile ilgili karar, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından bölgenin yoğun Sorgun Çamlığı içinde olması ve bu alanda çok sayıda yetişkin çam ağacının bulunması nedeni ile 14.05.1986 tarihinde iptal edildikten sonra bölge, Manavgat Revizyon İmar Planı ile geliştirilmiş olan "ORMAN İÇİ TURİSTİK MESİRE ALANI"na dahil edilmiştir.

Ancak 2004 yılına gelindiğinde Turizm Bakanlığı, 4957 sayılı kanun ile 2634 sayılı "Turizmi Teşvik Kanunu"nda yapılan değişiklikler sonucu aldığı yetkiye dayanarak 1/25.000 ölçekli "Doğu Antalya Çevre Düzeni" planında "Orman içi Turistik Mesire Alanı" olarak ayrılan sahayı, 28.01.2004 tarihinde Golf ve Otel alanı olarak değiştirerek 2 (iki) adet 27 şer delikli GOLF sahası ve iki adet OTEL sahası için tahsis kararı almıştır.

Yapı olarak bir kum ormanı olan Sorgun, binlerce yıl sürmüş doğal faktörlerle oluşmuş tarihsel, bilimsel, ekolojik ve sosyal birikime sahiptir. Sorgun Ormanı binlerce bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki en önemli kuş halkalama istasyonlarından biri de buradadır. Bunun yanında zemini toprak olmayıp kumullardan oluşmaktadır. Uzmanlara göre kum üzerindeki mevcut bitki örtüsünün kaldırılması halinde, kumullar yerinden hareket edebilecek ve ortaya çıkabilecek bir kum istilası, tarım alanlarını da etkileyecektir. Sorgun'a golf sahası yapılması durumunda ise golf sahasının çimlerini sürekli yeşil tutmak için aşırı su tüketimi ve kimyasalların kullanımı ile uzun vadede hava, toprak ve su kirliliği gündeme gelecektir. Bunun yanında Sorgun Ormanı, yaklaşık 3000 yıl önce kurulan Side ve Manavgat yerleşim bölgelerinin kuruluş tarihleri konusunda önemli bir fikir vermekte; ormanın şehrin gelişimiyle ilgili önemli ipuçlarını taşıdığı da bilinmektedir. Ayrıca Sorgun Ormanı bölge halkı ve bölgeye gelen turistler tarafından gezi ve piknik alanı olarak kullanıldığından, Sorgun aynı zamanda bölge açısından önemli bir kültürel etkileşim alanıdır.

Daha önce golf sahasına tahsisi uygun görülmemeyerek "Orman İçi Turistik Mesire Alanı" statüsü kazanan Sorgun Ormanı ile ilgili yapılan bu değişiklik, Planlama Esasları'na, Şehircilik İlkeleri'ne ve Kamu Yararı'na aykırıdır. Golf sahasının; bir arazi parçasının cetvelle ikiye bölünerek ayrılması sonucu tahsise konu edilmesi, gösterilen aceleciliğin, tahsis taleplerini ileten tarafların her ikisinin de talebini karşılama düşüncesinin, siparişe uygun planlama yapıldığının

SORGUN

göstergesi olduğu açıktır. Başka bir deyişle iki ayrı kişi veya firmanın golf sahası talebini karşılamak amacıyla keyfi planlama yapılmış, onların bir an önce tatmini için de daha 1/5000 ve 1/1000 planları bile yapılmadan tahsis tamamlanmıştır.

Plan değişikliği Anayasa'ya aykırı

Yapılan Plan Değişikliği ile Orman İçi Turistik Mesire Alanı olan saha, yörede yaşayan halkın doğa yürüyüşü

Golf sahası için yüzbinlerce ağaç kesilecek

başta olmak üzere spor ve piknik amacıyla kullandığı, toplumun yararlanmasına açık bir alandır. Ancak kısıtlı sayıda insana hitap eden, ülkemiz insanı ve yöre halkının maddi boyutu ve kültürü gereği yapma imkânı olmadığı, seçkinlerce tercih edilen bir spor olan "golf" alanına dönüştürülmek istenmektedir. Bu yönüyle de yapılan plan değişikliği,

Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesini ve 169. maddesindeki "kamu yararı" ilkesini ciddi ölçüde ihlal eder mahiyettedir. 1/25.000 Ölçekli Doğu Antalya Çevre Düzeni Planı'nda yapılan bu değişiklik daha ilgili belediye ve kamuoyunun bilgisine sunulmadan; tahsis için ihaleye çıkılması da düşündürücüdür.

Tanım itibarıyla Çevre Düzeni Planları; ekonomik, sosyal, kültürel, doğal, tarihsel, ekolojik, topografik vb. özelliklerin fiziksel mekan düzenlemelerinde yansımasını üst ölçekte sağlayan bir kararlar bütünüdür. Bunun yanı sıra yönlendirici, yol gösterici, sınırlayıcı ve engelleyici niteliktedirler. Yapılan Doğu Antalya Çevre Düzeni Planı Değişikliği'nin yukarıda özetle anlatılan Çevre Düzeni Planı ana ilkeleriyle bağdaşan hiçbir yanı bulunmamaktadır. Tümüyle ticari bir yaklaşım ile hazırlanan plan değişikliği ile üst gelir grubundan en alt gelir grubuna kadar herkesin yararlanabildiği, toplumun yararlanmasına açık kamusal kullanım niteliğindeki "Orman İçi Turistik Mesire Alanı" kaldırılmış, küçültülmüş; ye-rine az sayıda insanın yaralanmasıyla sınırlı bir kullanım getirilmiştir. Sosyal, kültürel, doğal ve ekolojik unsurlar dikkate alınmamıştır. Alt ölçekli planların yapılması dahi beklenmeden alelacele tahsise çıkmıştır. Bu yönleriyle Plan Değişikliği amaç, konu, sebep ve biçim yönleriyle hukuka ve kamu yararına aykırıdır.

Danıştay katliama "dur" dedi

Son Durum: Otel yapımı için tahsis edilen 116 dönümlük alan Hazine'nin, kalan orman sahası ise Orman Bakanlığı'nın mülkiyetinde olduğundan, iki tahsis kararı için ayrı ayrı davalar açılmıştır. Oteller ile ilgili tahsis kararının iptali için Danıştay'a açılan dava kazanılmış olup kararın zamanında tarafların eline ulaşmaması (!) nedeniyle otel alanı için ağaç kesimi tamamlanmıştır. Golf sahaları için yapılan ve ormandaki asıl kesimi başlatacak olan tahsisin iptali ile ilgili Danıştay'a açılmış olan dava ise henüz sürmekte-

Sorgun'a destek yağıyor

Sorgun Ormanları'nın katledilmesine karşı yapılan mitingi mail yoluyla duyurmamız üzerine duyarlı yurttaşların e-maile bize iletği mesajları şöyle:

Sefa Vidinlioğlu: Öncelikle selamlar. Bundan 1 sene önce bu ormanların kesilip golf sahası yapılacağını duyduğunda beynimden vurulmuşa döndüm ve acil olarak Çevre Bakanlığı'na ve TEMA'ya devamlı mesajlar gönderdim. Fakat Çevre Bakanlığı'ndan hiçbir yanıt gelmedi. Tema Başkanından bir mail aldım ve bana "İlgili makamlara başvuracaklarını ve beni bilgilendireceklerini" söylediler fakat daha sonra hiçbir ses seda çıkmadı. Bu sene Antalya'ya gittiğimde ormanların büyük bir bölümünü katlettiklerini ve hala da kesmeye devam ettiklerini gördüm. Ve şunu da anladım biz ne kadar uğraşsak uğraşalım yetkili kişiler bildiklerini okumakta ve sivil toplum örgütlerinin de buna ses çıkarmadıklarını ve hiçbir uğraş içinde olmadıklarını anladım.

Kayahan Görünmezöğlu: Antalya turizm yönünden fazlasıyla yüklü bir kentimizdir. Günlük uçak hareketi çok yoğun olmaktadır. Bunun üzerine dünya standartlarında 4-5 adetlik "Golf sahası" bu bölgemiz açısından uygun değildir. Mailde de belirtildiği gibi doğal kumullar yüzlerce yıllık birikimdir. Ayrıca bu kumullar üzerindeki flora ve faunanın endemik olacağını tahmin ediyorum. Golf turizmi ülkemiz açısından bir kazanç olacaktır ama bu iş için en iyi bölge ya Bursa bölgesi veya Karadeniz sahil şeridinde Trabzon-Samsun arasında bir yer olmalıdır. Yıllık yağış miktarı ve golf çimi açısından en uygun bölgenin buraları olacağı düşüncesindeyim. Bölgesel gelir dağılımı açısından da. Turizm Bakanlığı bunu araştırıp, yönlendirme yapabilir.

Mehmet Akkol: Bulunmayı çok istediğim etkinliğe katılamamanın üzüntüsü içindeyim. Tüm katılımcıları yürekten desteklediğimi belirtmek istiyorum. Başarılar diliyorum.

Erdal Eroğlu: Sorgun ormanlarının düşüncesiz ve bilgisizce katledilmesini şiddetle kınıyor, haklı mücadeleye İzmir Dikili İlçesi'nden bütün yüreğimle katılıyorum. Ben de Ziraat Yüksek Mühendisi olarak buradaki doğasever ve halkın çıkarlarını düşünen bireylerle tek tek görüşerek durumu açıklamaya çalışacağım.

Mehmet Karabacak: Sayın ZMO yetkilileri, sizleri saygıyla selamlıyorum. Mesajlarınızı büyük bir ilgiyle izliyorum, seyerek okuyorum. Zahmet edip bana da gönderdiğiniz her mesajınız için ayrı ayrı teşekkür ederim. Antalya'da bulunan 350 yıllık Sorgun Ormanı'nın başına gelen veya geleceklere üzüldüm. Ne yazık ki para uğruna neler yapılıyor? Bir turistin getirdiğine değil, götürdüklerine bakan var mı? Böyle bir kararı alanlar bir fidan dikmişler mi? Sulayıp, büyütüp, meyvesini görmüşler mi? Üzerine konan kuşları, karnıcaları dikkatle izlemişler mi? Hazırı, var olamı yıkmak çok kolay. Ormanı belki bir günde yok edebilirler, ama aynı ormanı aylarca uğraşsalar aynı yerine getirebilirler mi? Geçtiğimiz günlerde bir makine mühendisi branşı olmadığı halde bir şekle fidan takdim ediyordu: "Bu fidan 5 senede çok çabuk büyüyor, yaprakları kuvvetli gübre oluyor, çevreye bol miktarda oksijen veriyor." Taaa Çin'den getirmiş. Bir tarafta vatanını sevenler, bir tarafta seviyor gibi görünüp yiyenler. Allah büyüktür yemek nasip etmesin. Sade Türkiye değil, bütün dünya biz insanların. Doğayı, hayvanları sevmeyen, insanları nasıl sever? Ne mutlu sizler gibi doğayı sevenler hala var. Tepkilerinize katılıyor, sizleri tebrik ediyorum.

dir. Kararın gecikmesi veya yürütmenin durdurulmaması durumunda Eylül ayında Sorgun'daki yaklaşık 200.000 ağacın kesimine başlanacaktır.

Sorgun 2004 Turizm Teşvik kanununun seçtiği ilk kurbandır. Ancak son olmayacaktır. En yakın zamanda söz konusu kanunun yürürlükten kaldırılmasını sağlamak, bunun öncesinde yasal süreç işlerken Eylül ayında kesimine başlanacak olan Sorgun Ormanı'nın kurtarılması amacıyla mücadele vermek, kanımızca bu ülkedeki her kurum, kuruluş ve bireyin üstüne düşen bir görevidir. Bunun için tahsis kararını kınıyor ve gerek hukuki gerekse kurumsal ve bireysel her türlü mücadelemizi bizler sonuna kadar sürdüreceğimizi bildiriyoruz.

TOPRAK DOSYASI - 7: İstanbul Tarım İl Müdürlüğü Arazisinin Rantına Engeliz!..

İSTANBUL TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ ARAZİSİNİN, RANTA TESLİMİNE KARŞI, ODA'MIZ MAHKEMEDEN, YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARI ALDI...

İstanbul Tarım İl Müdürlüğü'nün üzerinde bulunduğu araziye, kat karşılığı inşaat yapılması amacıyla ihale eden İdare'nin işlemine karşı, Ziraat Mühendisleri ODASI, Şehir Plancıları ODASI, İnşaat Mühendisleri ODASI ve Mimarlar ODASI'na açılan davada, İstanbul 6. İdare Mahkemesi verdiği ara kararla, yürütmeyi durdurdu. ODA'mız hukuka aykırı işlemlere karşı, hukuk düzeni içindeki haklı mücadelesini sürdürecektir.

Mahkeme ara kararının tam metni aşağıdadır:

T.C.
İSTANBUL
6. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO: 2004/2041

DAVACI VE YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI İSTEYEN:

- 1-TMMOB Mimarlar Odası
- 2-TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
- 3-TMMOB Şehir Plancıları Odası
- 4-TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
- 5-Taner TÜZÜN
- 6-Mefharet Handan ÇALIŞIR
- 7-Hatice Ayla DOYUM
- 8-Ali İlhan MENDERES
- 9-Merih Yeşim MENDERES

VEKİLİ: Av. İlyas BULCAY
Altunizade Sırmaperde Cad. Yetimhane Sk. No: 4/6
Üsküdar / İSTANBUL

DAVALI: İstanbul Defterdarlığı

İSTEMİN ÖZETİ: İstanbul İli, Kadıköy İlçesi, Erenköy Mahallesi, Bağdat Caddesinde bulunan tamamı Hazine adına kayıtlı 106 pafta, 1098 ada, 2 parsel nolu 21440.50 m2 yüzölçümlü bağ vasıflı taşınmazın kat karşılığı inşaat yapılması amacıyla ihale edilmesine ilişkin işlemin, ihaleye konu olan arazinin de içerisinde yer aldığı 16.04.1998 onay tarihli Kadıköy 2. Etap 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planının İstanbul 3. İdare Mahkemesinin E: 2001/160; K: 2002/606 sayılı kararıyla iptal edildiği, anılan Mahkeme kararının Danıştay 6. Dairesinin 16.12.2003 günlü E: 2002/4646; K: 2003/6856 sayılı kararıyla da onandığı, sözkonusu kararda, dava konusu planlama alanının yoğun bir yerleşik alan olduğu, çeşitli plan notları ve mevzi planlarla oluşan bölgedeki mevcut teşekkül aynen korunmuşsa da planlanan alanda büyük oranda sosyal ve teknik donatı alanı eksikliği bulunduğu hususu iptal gerekçeleri arasında sayıldığı, hakkında kesinleşmiş yargı kararı bulunan bir bölgede yoğunluk artırıcı plan değişikliği yapılamayacağı açıkken yapılandırma koşulları belirlenmeden ve mevcut yapılandırma koşullarına aykırı bir ihale yapılmasının usulsüz olduğu, kişi başına 3.5-4 m2 yeşil alan düşen Kadıköy'deki Hazine arazileri öncelikle yeşil alan olarak düşünülmesi gerekirken kat karşılığı satılması kabul edilemeyeceği, İstanbul İl Tarım Müdürlüğü'nün buradan kaldırılması herhangi bir nedenle gerekli ise bu alanın herkese açık yeşil alana dönüştürülmesi gerektiği zira alan içerisinde muhafaza edilmesi gereken içlerinde çok değerli ağaçların da bulunduğu 370 adet ağaç bulunduğu, anılan parselin Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan tarafından ipekçiliği teşvik için dut fidanı, bağcılığı geliştirmek için bağ çubuğu yetiştirmek amacıyla vakfedildiği, bu nedenle de tapusunda bağ olarak görüldüğü, anılan yerin son sahibinin 1927 yılında ölmesinden sonra aynı yıl kadaströ görüşü aynı amaçla kullanılmak üzere Tarım Bakanlığına tahsis edildiği, "Tarımsal amaçla kullanılmak üzere

İstanbul Tarım İl Müdürlüğü Arazisinin Rantına Engeliz!..

vakfedilmiş bir arazidir" şerhi konulduğu, imar durumunun dikkate alınmadığı, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açılan davada yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Dava konusu bağ vasıflı taşınmazın tamamı 20.01.2004 tarihinde kadastro tespiti suretiyle Hazine adına tescil edildiği, İl Müdürlüğü hizmetlerinde kullanılmak üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsisli iken anılan Bakanlığın uygun görüşlerine istinaden mevcut mevzuat ve genel mali politikalar çerçevesinde satılarak değerlendirilmesi kapsamında Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 26.05.2004 günlü yazıları ve Bakanlık Makamının 24.05.2004 günlü olurlar ile uygun görülmesi üzerine taşınmazın pazarlık ihalesi 23.08.2004 tarihinde yapılmış ve İhale Komisyonunun 23.08.2004 günlü 1 nolu kararı ile verilen tekliflerin tercihe layık görülmediğine karar verildiği, taşınmazın kesinleşmiş uygulama imar planında sosyal donatı alanı dışında resmi kurum sahası olarak planlandığı, taşınmazın tapu kaydında temini Mihrimah Sultan Vakfı Şerhi Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 16.04.2003 günlü 2-41/574 sayılı yazılarına istinaden 11.08.2004 günlü 5338 yevmiye ile sicilden terkin edildiği, sözkonusu taşınmaz malla ilgili yapılan kat karşılığı ihalesi mevcut mevzuat ve genel mali politikalar çerçevesinde usul ve esas yönünden yasalara uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 6. İdare Mahkemesince dava dosyası incelenerek, davacının yürütmenin durdurulması iste-mi hakkında gereği düşünüldü;

Dava, İstanbul İli, Kadıköy İlçesi, Erenköy Mahallesi, Bağdat Caddesinde bulunan tamamı Hazine adına kayıtlı 106 pafta, 1098 ada, 2 parsel nolu 21440.50 m2 yüzölçümlü bağ vasıflı taşınmazın kat karşılığı inşaat yapılması amacıyla ihale edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanununun 3. maddesinde, herhangi bir sahanın, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu böl-genin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılmayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Kadıköy İlçesi, Erenköy Mahallesi, Bağdat Caddesinde bulunan tamamı Hazine adına kayıtlı 106 pafta, 1098 ada, 2 parsel nolu 21440.50 m2 yüzölçümlü bağ vasıflı taşınmazın İl Müdürlüğü hizmetlerinde kullanılmak üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsisli iken Maliye Bakanlığının 24.05.2004 günlü 347 sayılı olurları ile sözkonusu taşınmaz üzerinde yapılacak konut ve ticari bürolardan Hazineye pay alınmak suretiyle kat karşılığı inşaat yapılması amacıyla ihale edilmesi ve bu taşınmaza karşılık Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğüne Küçükçekmece Halkalı Mahallesinde bulunan mülkiyeti Hazineye ait 1 pafta, 776 parsel nolu taşınmaz üzerinde yeni hizmet binası yapılması, teklife konu plan ve projesine göre Hazineye ait taşınmazların imar plan tadilatlarının yüklenici tarafından yaptırılmasının uygun görülmesi üzerine, taşınmazın pazarlık ihalesinin 23.08.2004 tarihinde yapıldığı ve verilen tekliflerin tercihe layık görülmediği anlaşılmaktadır.

Bakılan davada konut ve ticaret büroları yapılmak üzere ihaleye çıkartılan taşınmazın kesinleşmiş uygulama imar planında sosyal donatı alanları dışında resmi kurum sahası olarak planlandığı, öte yandan taşınmazın da içinde bulunduğu 16.04.1998 onay tarihli Kadıköy 2. Etap 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planının İstanbul 3. İdare Mahkemesinin 29.03.2002 günlü E: 2001/160; K: 2002/606 sayılı kararıyla dava konusu planlama alanının yoğun bir yerleşik alan olduğu, planlanan alanda büyük oranda sosyal ve teknik donatı alanı eksikliği bulunduğu hususu vurgulanarak iptal edildiği görülmektedir.

Bu durumda anılan taşınmazın imar planında ayrıldığı amacı dışında kullanımına yönelik olarak ihaleye çıkartılması ve yukarıda anılan kesinleşmiş yargı kararıyla belirlendiği üzere taşınmazın bulunduğu alanın yoğun bir yerleşik alan olması büyük oranda sosyal ve teknik donatı alanı eksikliği bulunması nedeniyle yoğunluk artırıcı etkisi de dikkate alındığında dava konusu ihale işleminde hukuka ve kamu yararına uyarlık bulunmamıştır.

Açıklanan nedenlerle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesi uyarınca açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması halinde telafisi güç, zarar doğuracak nitelikte bulunan dava konusu işlemin teminat aranmaksızın dava sonuna kadar yürütülmesinin durdurulmasına, 17.12.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Şevtap ÖZBİLGİN
ÜYE
Lütfiye BOCUTOĞLU
ÜYE
Sevda KÖSEDAĞI

SEKTÖREL İNCELEME - 1:

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

Gökhan GÜNAYDIN

Şeker sektörü, küreselleşme sürecinin "çevreden merkeze" kaynak transferini tahrik eden emperyalist niteliğini deşifre etmede kullanılabilir bir örnek olay niteliğindedir.

Türkiye'nin toplam şeker gereksinimi kabaca 2.5 milyon ton/yıl dolayındadır. Buna karşılık 30 şeker fabrikasının 2.8 milyon ton pancar şekeri, 5 Nişasta Bazlı Şeker (NBS) fabrikasının ise 1 milyon ton NBS üretim kapasitesi var. Başka bir deyişle 1.3 milyon ton kapasite fazlası söz konusu. (Burada küçük bir parantez açarak, Türkiye'de şeker tüketiminin yıllık kişi başına yaklaşık 30 kg. olduğunu, nüfusun artmasına karşın şeker talebinin artmadığını, bu "olağan dışı" durağanlıkta yasa dışı şeker ticaretinin önemli payı olduğunu not edelim.)

Pancar ve mısırdan elde edilen şeker, yukarıda belirtilen kapasite ve kapasite fazlası için rekabet halindedirler. Başka bir deyişle, bir tarafın pastadaki payını artırması, diğer tarafın payının azalması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, her iki sektörün sermaye ve emek yapısı, ekonomik ve sosyolojik açıdan özellikleri, şeker maliyeti ve tüketicinin şeker için ödediği fiyat, dış ticaret gelişmeleri, bu tahteravallinin konumlanışını ülke açısından oldukça duyarlı hale getirmektedir.

Adı geçen alt sektörleri sırayla inceleyelim:

Pancar kökenli şeker alt sektörü

Şeker pancarı, Türkiye'de tarıma dayalı sanayiinin başarı bir örneğini oluşturmaktadır. İleri ve geri bağlantılara (forward/back linkages) sahip, katma değeri yüksek bir entegrasyon modeli olan pancar kökenli şeker sanayii, tarım-sanayii aşamasında değişik özellikler göstermektedir.

Önce pancar tarımı boyutuna bir bakalım. 2002 yılı verilerine göre; Türkiye'de çok geniş bir coğrafyada, yaklaşık 450 bin üretici aile, 300 bin hektara yakın bir alanda pancar ekimi yapmakta ve 4 ton/hektarın üzerindeki verim değerleri ile yaklaşık 12 milyon ton pancar üretimi gerçekleştirmektedirler. 1998 yılında 17.6 milyon tona kadar çıkan pancar üretimi, aynı yıl uygulamaya konulan "kotalı üretim ve kademeli fiyatlandırma uygulaması", 1999 sonunda IMF ile yapılan Stand by anlaşması çerçevesinde verilen niyet mektuplarındaki "pancar ekim alanlarının daraltılması" taahhütleri ve 4.4.2001 tarih, 4634 sayılı Şeker Kanunu hükümleri doğrultusunda indirgenmiştir. 2003 yılında toplam pancar üretimi, 10.2 milyon tona kadar geriletilmiştir.

Kırsal gelire bu denli önemli katkıda bulunan şeker pancarı üretimi, 450 bin üretici aileye gelir yaratmak yanında, pancar tarımında çalıştırılan yaklaşık 100 bin tarım işçisine de bir yıl boyunca istihdam sağlamaktadır.

Ancak şeker pancarı alanlarının giderek kısıtlanması, başta pancar üreticisi ve işçisinin gelir olanaklarını kısıtlamakta ve yaşamını zorlaştırmaktadır.

Burada bir paragraf açarak, ABD ve Avustralya'nın aylardır üzerinde çalıştıkları Ticaret Anlaşması'nın; ABD'nin şeker kamışı ve şeker pancarı endüstrisini, Avustralya'nın ise Queensland'ın kuzeyindeki alanlarda şeker endüstrisinden para kazanan 120 bin işçisini koruma çabaları nedeniyle çıkmaza girdiğini belirtelim.

Dünyanın en gelişmiş ülkeleri açısından bile bu denli önemli olan şeker sektörü, Türkiye'de "üç beyaz" a da-yalı sanayileşme çabalarının önemli bir halkasını oluşturmaktadır. Cumhuriyet döneminde, 1926-2004 aralığındaki 75 yıllık zaman diliminde 30 adet şeker fabrikası açılmıştır. Fabrikaların açılış tarihleri, Türkiye'de birbirinden çok farklı siyasal ve ekonomik politikalar izlendiği dönemlerde, şeker fabrikaları konusunda ortak bir irade olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de 1926 yılında Alpulu ve Uşak şeker fabrikalarından sonra 1933 yılında Eskişehir, 1934 yılında ise Turhal şeker fabrikaları açılmıştır. İzleyen dönemde 1950-1959 aralığında 11, 1960-1969 aralığında 2, 1970-1979 aralığında 1, 1980-1989 aralığında 8, 1990-2001 aralığında ise 4 olmak üzere toplam 30 şeker fabrikası açılmıştır.

Anılan fabrikalardan Kayseri, Konya, Amasya ve Kütahya fabrikalarının özelleştirilmesinden sonra, TŞFAŞ'ne bağlı 26 fabrika faaliyetlerine devam etmektedir. Bunlardan Adapazarı bağlı ortaklık niteliğinde iken, diğer 25 fabrikanın mülkiyeti TŞFAŞ'ne bağlı bulunmaktadır.

IMF ve Dünya Bankası ile birlikte sürdürülen istikrar programının "tarım reformu" bölümünün önemli ayaklarından birisi, şeker fabrikalarının özelleştirilmesidir. Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 20.12.2000 tarih, 2000/92 sayılı kararı ile TŞFAŞ özelleştirme kapsamına alınmış ve buna ilişkin "yol haritası", 9 Ağustos 2003 günlü Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Özelleştirme düşüncesi, meşruiyet temelini, "şeker fabrikalarının zarar etmekte olduğu ve özelleştirilerek kamuya olan kamburun giderilmesi" savından almaktadır. Ancak tıpkı TEKEL örneğinde olduğu gibi, TŞFAŞ örneğinde de kamuoyu yanıltılmaya çalışılmaktadır. Mali ortodoksi düşüncesini yansıtan bu düşüncenin temelsizliği, üç yalın gerçek ile ortaya konulabilir.

Bunlardan birincisi, şeker fabrikalarının kâr-zarar durumunun, dünya ve Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik konjoktüre göre değişmekte olduğudur.

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

Nitekim 1998 yılında kâr eden TŞFAŞ, aynı şekilde 2001 yılını 64 trilyon TL, 2002 yılını 357 trilyon TL ve 2003 yılını da 350 trilyon TL kâr ile kapatmıştır.

İkinci olarak, fabrikaların özel durumları incelenmelidir. Adapazarı Şeker Fabrikası, önemli zarar gördüğü 17 Ağustos 1999 depremi sonrası çalıştırılmamaktadır. Diğer 26 şeker fabrikası ise üç ana grup altında toplanabilir. Birinci grup fabrikalar (Afyon, Burdur, Çorum, Ereğli, Eskişehir, Iğın, Turhal, Susurluk) 6.000 ton/günün üzerinde ortalama pancar işleme kapasitesine sahip olup sürekli kar ederken, ikinci grup fabrikalar (Ağrı, Alpullu, Ankara, Bor, Çarşamba, Elbistan, Erzurum, Kastamonu, Kırşehir, Malatya, Muş ve Yozgat) 2.000 ila 4.000 ton/gün arasında ortalama pancar işleme kapasitesine sahiptir, tarım yılının özellikle-rine göre bazı yıllar kâr-bazı yıllar zarar etmektedirler. Üçüncü grup fabrikalar ise (Elazığ, Erciş, Erzincan, Kars, Kütahya ve Uşak) genellikle zarar etmektedir. O halde şu soru sorulmalıdır: 75 yıllık şeker sektörü deneyiminden sonra Türkiye, yanlış yer seçerek mi şeker fabrikası kurmuştur? Burada yaygın söylem olan "siyasetin çarpıtıcı etkisi" düşünülebilir. Ancak daha temel olan, özellikle Doğu şeker fabrikalarının konumlandığı illere yönelik bir değerlendirme olabilir. Örneğin "bilanço bazında" zarar eden Kars'taki şeker fabrikası kapatıldığında geriye ne kalacaktır? Bu yaklaşım, ekonomik anlamda "dışsallıkların" hesaba katılmasını gerektirir.

Pancar tarımı ve şeker sanayii, ekonomiye önemli dışsallıklar katmaktadır. Bu anlamda olmak üzere, TŞFAŞ yönlendirmesi ve desteği ile yürütülen pancar tarımı üreticiyi modern tarım teknikleri kullanmaya teşvik etmekte, kullanılan girdiler nedeniyle ekim nöbetinde pancardan sonra gelen ürünün de verimi artmaktadır. Şeker pancarı yan ürünleri olan pancar posası ve melas, hayvancılığın yem gereksiniminin karşılanmasına katkıda bulunmaktadır. Şeker sektörü, nakliyecilik alanına, yılda 14 milyon tondan fazla yük sağlamaktadır. Ayrıca TŞFAŞ kapsamında, besicilik ve yağlı tohumlar projesi yürütülmektedir.

Bütün bu veriler, Türkiye'de pancara dayalı şeker sektörünün, ülkenin şeker gereksinimini karşılamaktan başka, 450 bin üretici aile, 100 bin tarım işçisi, 30 bin fabrika işçisi, hayvancılık ve nakliye alt sektörlerinde çalışan 7-8 milyon kişiye doğrudan gelir yarattığı ve üstelik de kâr ettiğini ortaya koymaktadır.

Nişasta Bazlı Şeker (NBS) alt sektörü

NBS üretiminde, hammadde olarak mısır kullanılmaktadır.

Mısır, Türkiye'nin ekolojisinin geniş alanlarda yetiştirilmesine izin verdiği bir sıcak iklim tahılı. Türkiye mısırdaki açığı olan bir ülkedir. Son onüç yıllık

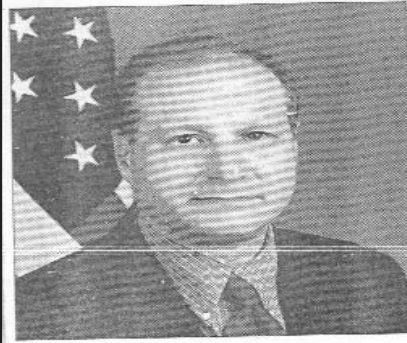
verilere baktığımızda, ekim alanlarının 500-550 bin hektar, üretimin ise 2.1-2.3 milyon ton düzeylerinde sabitlendiği görülmektedir.

Buna karşılık Türkiye'nin, 3 milyon ton/yılım üzerinde mısır tüketimi bulunmaktadır. Bu tablo içerisinde, mısır üretim açığı, her yıl 1 milyon ton ve üzerinde yapılan dışalım ile kapatılmaktadır.

Mısır dışalımını, genellikle ABD, Arjantin ve Balkan ülkelerinden yapıyor. Dünya Ticaret Örgütü'ne kote edilen verilere göre Türkiye mısırdaki %180 oranında gümrük vergisi uygulama hak ve yetkisine sahip. Buna karşılık sanayicinin ucuz hammadde kullanması açısından, çok daha düşük vergi oranları kullanıyor. Ancak tercih edilen gümrük vergisi oranlarının zamanlaması, ki-millerini zengin ederken kimilerini perişan

Kola savaşına ABD'de katıldı

EKONOMİ SERVİSİ
Ulker Grubu'nun kota dışı üretim yapması karşılığında Coca Cola ve Pepsi'nin başlattığı kola savaşına ABD müdahil oldu. ABD Ankara Büyükelçisi Eric Edelman "haksız rekabete son verilmesi" isteğini Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a iletti. Referans gazetesinin

dünya sayısında yer alan habere göre, Coca Cola, Pepsi ve Ulker arasında süren kola savaşında devreye ABD Büyükelçiliği girdi. Habere göre sorun Başbakan Erdoğan'a kadar iletili. Büyükelçi Edelman'ın "haksız rekabet" iddialarını birkaç kez hükümet ve Başbakan Erdoğan'a ilettiği ifade edildi. Coca Cola ve Pepsi kendilerinin kota fazlası üretim yapma talebi getirilip Ulker Grubu'na üretim yaptırılması konusunda ayaklanmış ve ABD'li iki şirket "haksız rekabet" in önlenmesi adına kendilerine de üretim izni verilmesini istemişlerdi.

Habere göre, Coca Cola ve Pepsi'nin geçen hafta Ulker Grubuna karşı yaptıkları ortak açıklamadan kendi yetkilileri kanalıyla çeşitli bakanlara, özellikle de Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Başbakanlık bürokratlarına şikâyetlerini iletiler. Bu makamlardan sorunun çözümü için somut bir yanıt alamayınca, konu ABD Elçiliği tarafından da gündeme getirilip, bu ABD'li şirketlerin rahatsızlıklarının hükümete iletildiği öğrenildi.

Haberde, elçiliğin de çabasıyla, konuyla ilgili şikâyetlerden Başbakan Erdoğan'ın da haberdar olduğu belirtilirken, "Başbakan'dan da çözüm çıkarıldığına" yer verildi.

ediyor. 2003 yılındaki durumu açıklayarak sözlerimizi somutlaştıralım.

Türkiye mısırdaki durumu açıklayarak sözlerimizi somutlaştıralım. Türkiye mısırdaki durumu açıklayarak sözlerimizi somutlaştıralım. Türkiye mısırdaki durumu açıklayarak sözlerimizi somutlaştıralım.

Türkiye'de, 25.06.2002 tarihinde %35 olarak belirlenen mısır gümrük vergisi, 17.04.2003 tarihinde %20'ye indirilmiş; bu vergi oranı üzerinden 1 milyon tonun üzerinde mısır ülkeye sokulmuştur. İzleyen süreçte 08.08.2003 tarihinde mısırdaki uygulanan gümrük vergisi oranı %45'e yükseltilmiş, bu oran üzerinden dahi ithal mısırdaki Türkiye'ye girişinin devam etmesi ve yerli üreticinin mısırdaki elinde kalması sonucunda konunun kamuoyunun gündemine taşınması sonrasında, çok geç bir kararla, 25.09.2003 tarihinde mısır

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

gümrük vergisi oranı %70'e yükseltmiştir.

Bu bağlamda, hasat öncesi dönemde piyasaya sürülen ithal mısırla piyasa doyurulmuş, bunun sonucunda da, özellikle ülkenin en önemli mısır üreticisi olan Çukurova ve Amik Ovası yöresinde, mısır üreticinin elinde kalmıştır.

İthal mısır, Türkiye'ye yerli mısıra göre 50.000 TL/kg. daha düşük maliyetle girmektedir. Türkiye'nin hektara 4 tonun üzerinde olan mısır veriminin AB ve ABD'nin gerisinde olmadığı düşünüldüğünde, Türkiye'de üretim maliyetlerinin yüksekliğinde, girdilerin pahalılığı ve destekleme düzeyinin düşüklüğü öne çıkmaktadır.

Bu bağlamda, Çukurova ve Amik Ovası üreticilerinin elinde mısırın kalmasının tek nedeni, düşük gümrük vergisi ile yapılan ve 1.5 milyon tona yaklaşan dışalımdır. Dışalımdan kimler çıkar sağlıyor, kimler kaybediyor? Bu sorunun yanıtı çok açık: ithal ürünü Türkiye'ye sokan iktidara yakın çevreler ile bu ucuz hammaddeyi kullanarak NBSŞ üreten ve bunu da yüksek fiyatlarla sanayiye satan Amerikan firmaları.

Neden Türkiye mısırdaki %182 gümrük vergisi uygulama hakkına sahip iken, hasat dönemine %20 ve %45'lik vergi oranları ile girilmiş ve ülke ithal mısır cennetine çevrilmiştir? Neden iş işten geçtikten sonra, 25.09.2003 tarihinde, göstermelik bir kararla mısıra uygulanan gümrük vergisi %70'e yükseltmiştir?

Ülkeye giren mısırların 4 bin tonluk bölümünün dışalımlını, görevi tüm ulusun hak ve çıkarlarını korumak için çalışmak olan Kabinde görevli bir Bakan'ın oğlu gerçekleştirmiştir. Demek ki, iktidara yakın çevreler, para kazanmayı çiftçinin refahından daha önemli görmektedirler.

Bu süreçten ikinci kazananlar ise, ithal-ucuz mısırdan hammadde olarak kullanan ve ürettikleri NBS'yi dünya fiyatlarına göre daha yüksek fiyattan iç piyasaya süren, bu alanda çalışan yabancı sermayedir. Cargill-Ülker

ortaklığının, yerli mısır kullanacağına ilişkin açıklamaları, ticaretin doğasına aykırıdır. Hiçbir tüccar - sanayici, ucuz hammaddenin olduğu yerde, pahalısını tercih etmez. Bunun tek istisnası, ithal mısırın kalitesiz olması nedeniyle, kaliteli yerli mısır ile paçal yapılması zorunluluğudur. Başka bir deyişle, kırık oranı çok yüksek ve kalitesiz ithal mısırın, tatlandırıcı üretimi için yeterli kaliteye ulaştırılması için yerli mısır kullanmakta, hammadde gereksinimlerinin önemli bir bölümünü ise ithal mısır ile karşılamaktadırlar.

İşte bu mısırdan işleyerek NBSŞ üreten toplam 5 adet fabrika var Türkiye'de. Bunlardan birincisi Cargill'e ait olan ve Orhangazi'de bulunan tartışmalı fabrika. 1999 yılından bu yana faaliyette. İkincisi Cargill-Ülker ortaklığına ait, 1996 yılında nişasta, glukoz, fruktoz ve maltoz üretmek için Cerestar-Ülker ortaklığıyla faaliyete geçen Pendik-Kurtköy fabrikası. Cargill bu fabrikada Ülker ile olan ortaklığı, 2002 yılında, fabrikanın eski ortağı Cerestar firmasını satın alarak sağladı. Üçüncüsü Belçika kökenli Amylum şirketine ait olan ve Adana'da kurulu bulunan, 1994'ten bu yana faaliyette olan fabrika. Görüldüğü gibi ilk üç fabrika yabancı sermaye ve bunlardan birinde Ülker ortaklığı var. Son iki firma ise yerli: Sunar ve Tat. Her ikisi de Adana'da bulunan fabrikalarda üretim yapıyor. Sunar 1986, Tat ise 1998 yılında faaliyete geçmiştir.

Piyasada yer alan şirketlerin pazar paylarına bakıldığında, Cargill'in %60 ve Amylum'un %15 paya sahip oldukları, böylece ÇUŞ'lerin piyasanın en az %75'ini

tuttukları görülüyor.

Adı geçen beş fabrikada istihdam edilen kişi sayısı 800 civarında ve toplam 935 bin ton NBSŞ üretme kapasiteleri var. Bunun 440 bin tonu ise Cargill'e ait.

Şimdi, Şeker Yasası'nın sektöre neler getirdiğine bakalım...

6747 sayılı Yasa, Türkiye şeker sektörünü pancar

KOLACARA KIYAK

Yeni tasarımı ile nişasta bazlı şeker kotası artırılıyor, Coca Cola ve Cola Turka'nın kendi şeker şurubunu üretmesinin önü açılıyor.

Nur Karaoğlu
Ankara/EVRENSEL

Hükümet yine Cargill, Coca Cola ve Cola Turka gibi tüketiciler için çalıyor. Haziranın sonu, Nişasta Bazlı Şeker (NBS) kotası için kotayı 351 bin tondan 468 bin tona çıkarıyor. Ayrıca NBS'den kendi şeker şurubunu üretmek isteyen kolaların önünü açıyor.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "4634 Sayılı Şeker Yasası'nın Bunu Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Tasarısı"nın hazırlık aşaması kamuoyundan görüşlerini, bakanlık bürokratlarını bile masadan hariç olmadığı iddia edildi. Tasarı, "Şeker Kurumu'nun kapatılmasının ardından sektörde doğan boşluğu doldurmak" adı altında hazırlansa da tasarının her maddesi NBS üretimini arttırmaya önünü açıyor.

Tasarımın 2'inci maddesinde "nişasta bazlı şekerler için kota hesabında yüzde 75 kuru madde oranı esas" denilerek, NBS kotalarının belirlenmesinde kuru madde hesabının esas alınacağı ifade ediliyor. Daha önce mevcut yasaya göre NBS kota miktarı, şekerin içindeki su miktarına göre belirleniyordu. Tasarıda ise su katılmaması için su miktarı artırılıyor. Bu ise uzmanlara göre orantısız olarak, 351 bin ton olan NBS kota miktarını 117 bin ton daha artırarak, 468 (351/0,75=468) bin tona çıkması anlamına geliyor.

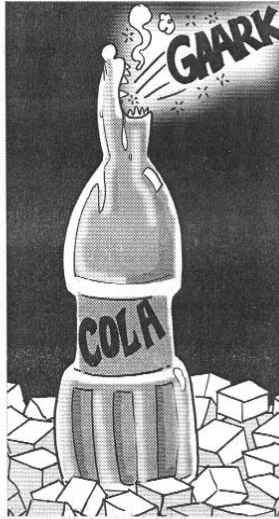
Meydan kola şirketlerine kaldı

NBS üretim kapasitesini arttıran hükümetin kimler için yasa hazırladığı ise tasarının 1'inci maddesi maddesinde ortaya çıkıyor. Bu maddemdeki paragrafta "Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren her ay içinde mısırcıların halinde, 4634 Sayılı Kanun kapsamında faaliyette göstermek isteyen şirketlerin talepleri Karar tarafından bu kanun kapsamında değerlendirilir" deniliyor. Böylece, NBS üretmek isteyen her firma yasadan yararlandırılacağı ille birlikte 1 ay

içinde başvurularını durdurmuş 0 ruşim oranı alabilecektir. Coca Cola Şeker Kurumu'nun kapandığı 10 Ocak'ta Sanayi Bakanlığı'na dilekçe vererek, kendi şekerini üretmek istediğini bildirtiydi. Ancak o dönemde, yasal olmadığı gerekçesiyle bu talep reddedilmişti. Tasarı ile Coca Cola buya olumlu izere niteliyet firmaların NBS üretimden önü açılıyor. Ayrıca Ülker grubunun ürettiği Cola Turka'nın yasa dışı bir şekilde ara ürünü tescim yaparak NBS ürettiği iddia ediliyor. Şeker Kurulu Başkanı Akhür Rahman Özenbaş, geçmişte güterlerde "Cola Turka'nın ara ürünü tescim edildiğinden bu şekilde üretilen Cola Turka'nın yasadışı tescim at getirilmesini istiyor.

Şirketlere rüşvet

Tasarımın geçici maddesinin başka bir hükümüyle hükümet, kamuya ait şeker fabrikalarını satın alan şirketlere fazladan yüzde 10 şeker kotası ruşveti teklif ediyor. Maddede "sıcağındaki fabrikaların satın alın şekerlere, satın aldıkları tarih esas olmak suretiyle ve boşluktan ilk pazarlama yılı için, ilke toplantı A kotası ile ilgili belirlenmesinin ilgili ilgili bütçe tahsis edilmiş kotaların yüzde 10'u oranında artırılması yapılabilir" ifadesi yer alıyor. Böylece her an önce kamu şeker fabrikalarını özelleştirmek isteyen hükümet, fabrikaları satın alan şirketlere bir de adalet suz fazla şeker ruşveti teklif ediyor.

PANCAR ÜRETİCİLERİ HESAPTA YOK!

Şeker sektörü uzmanı İsmet Torpoğlu, tasarının NBS üretimini arttırmaktan başka bir amaç olmadığını dile getirecek. "Büyük ihtimalle arşın arkasında NBS şirketlerinin fabrika kapasitelerinin artması etkileyecektir. Yani su, buz kola firmalarının kendi şekerlerini üretmek istediği anlamına gelir. Ancak bu şekilde oranın her yıl bu tüketiciler tarafından Kurul'a kota miktarının artırılması için baskı yapması demektir. Bu ise şeker pancarı üretimini her yıl azaltacaktır" diye konuştu.

Torpoğlu, şeker kurumunun kaldırıldığı ancak tarımsal kurumun yerine getirilip yapacak bir bölümün getirilmediğine dikkat çekerek hem pancar üretimi satış reklamaları olmayacak bir kurumun kaldırılması hem NBS üretimini kontrol edecek bir kurumun kaldırılması nedeniyle kritik bir gelişim ve gelişecek olacakları belirtti. Tabii ki önce Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Türkiye Kömürü İhtisarı Birliği olmak üzere 7 diğer Şeker Kurulu ile yapılan 2'a çıkarılacağı ifade eden Torpoğlu, "Her iki kurumda hükümetin yetkisi, bu kurulların Kurul'a karşılamak. Kurul'un isteği gibi karar almak kolaylaşmıyor" dedi. Torpoğlu, tasarının şeker Kurulunu geçişlerini Sanayi Bakanlığı'na geçireceği için bundan sonra sektörün yanlış kararlarının alınmayacağını söyledi.

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

şekerine dayalı olarak düzenlemekte idi. Tarım sektörünün mali ortodoksi yaklaşımı ile istikrar programlarının kaskacına alındığı 57. Hükümet döneminde, 4 Nisan 2001 tarihinde, IMF'nin baskısı ile 15 günde çıkartılan 15 yasadan biri olarak, 4634 sayılı Yasa yürürlüğe girdi. IMF Şeker Yasası konusunda neden bu kadar "duyarlı, ısrarcı ve aceleci" idi, inceleyelim...

Yasa, kabaca, pancar ve kamıştan üretilen sakaroz ile nişasta kökenli izoglukoz, glukoz şurubu, sakaroz, invert şeker ve inülin şurubunu şeker olarak kapsama almaktadır. Başka bir deyişle, NBS'ler de ilk kez yasal çerçeve içine alınmaktadır. Yasa ayrıca, bir Şeker Kurumu ve bir Şeker Kurulu oluşturmuştur.

Şeker Kurulu; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, TŞFAŞ ile Pankobirlik'ten birer, pancar ve mısırdan şeker üreten fabrikalardan da yine birer üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşmaktadır.

Şeker Kurulu içinde Cargill'in de temsilcisinin bulunduğunu hemen belirtelim. Burada ülke kamu yönetiminin içinde bulunduğu durum açısından ilginç saptamalar yapılabilir. Bunlardan birincisi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı için. İçlerinde şeker pancarının da bulunduğu birçok ürün, uzun yıllardan beri Tarım Bakanlığı'nın yetki ve görev alanı dışında. Sanayii ve Ticaret Bakanlığı, bu ürünleri kontrol ediyor. Bu çelişki Şeker Kurumu ile daha da derinleşiyor. Kurum, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile "ilişkili". Kurul içinde ise, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Cargill, eşit sayıda sandalyeye sahip! Bu çarpık durum, bu ülkenin Parlamentosu'ndan geçen Şeker Yasası'nın gereği. Yani, tümüyle "hukuki". Yönetişimin öngördüğü "katılımcılık" tam da böyle bir şey...

Yasa birçok yeni düzenleme getiriyor. Buna göre, mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için, kota temin etmeleri zorunludur. Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenecektir. Şeker satış fiyatları ise, şeker fabrikası işletenlerce serbestçe kararlaştırılacaktır.

Yasa ayrıca, ilk kez bir kota uygulaması getirerek, nişasta kökenli şekerler için belirlenecek toplam A kotasının, ülke A kotasının %10'unu geçemeyeceği hükmünü getirmiş, Bakanlar Kurulu'nu, Şeker Kurumu'nun görüşünü alarak bu oranı %50 oranında artırma ya da eksiltmede yetkili kılmıştır.

Kısaca özetlemek gerekirse, toplam şeker üretimi içinde nişasta bazlı şekerlere (NBS) ilk kez bir kota tanınmış, bu kotanın % 5 ya da % 15 olarak uygulanması ise Bakanlar Kurulu'nun yetkisine bırakılmıştır.

2001 yılından önce herhangi bir kotaya tabi

olmadan üretim yapıp satan NBS sanayii için, 4634 sayılı Yasa ile getirilen kotaya nasıl bakılmalıdır ?

Konuya salt "hukuki" bir yorumla yaklaşanlar, daha önce kuralsız olarak işleyen, hatta açık yasa hükmü çiğnenerek üretim gerçekleştirilen bir piyasanın, kurallı hale dönüştürülmesi açısından Yasa hükmünü olumlu görmekteyiz.

6747 sayılı Şeker Yasası, Türkiye'de yalnızca şeker pancarından şeker üretilmesine izin veriyordu. Bu dönemde kurulan "nişasta fabrikaları", NBS üretecek şekilde dizayn edildi, 1995'i izleyen yıllarda da, yasa hükmüne aykırı olarak, NBS üretilip pazarlamaya başladılar. Bu durum, ancak pancar şekeri piyasasının daralması sonrasında "farkedilebilmiştir".

Meclis görüşmeleri sırasında, Yasa ile getirilecek olan %10 (+, - %5)luk kotaya, hem NBS sanayii, hem de pancar kökenli şeker sanayii temsilcileri karşı çıktılar. NBS sanayii, kapasitelerinin daha yüksek olduğunu, bu nedenle kurulu kapasiteye göre kota tanınmasının gerektiğini öne sürdü. Sav oldukça tanıdıktı; "geçerli kurallara aykırı olmasına karşın kurulan kapasite bir 'milli servet'tir ve değerlendirilmelidir". Diğer yandan, pancar tarımı ve ona dayalı sanayiinin ülke ekonomisi ve sos-yolojisi için önemine işaret etmek yanında, Avrupa Birliği'nde ortalama % 2 kota tanındığını saptayalım.

Burada bir karşılaştırma yapmak, konuyu somutlaştırmaktadır. Türkiye'de pancar ve hayvansal ürün üreticisi, tarım işçisi, fabrika işçisi, nakliyecisi vb. konumunda yaklaşık 8 milyon kişi pancar sektöründen geçimini sağlamaktadır. Sektör tümüyle ulusaldır, dolayısıyla üretilen katma değer de ülke içinde kalmaktadır. Buna karşılık ülke mısırdan dışa bağımlıdır, başka bir deyişle yapılan dışalım ile yurtdışına kaynak aktarılmaktadır. NBS sanayii piyasasının %75'ine ÇUŞ'ler egemendir, üretilen katma değerde bunlara transfer edilmektedir.

Kabaca özetlemek gerekirse; karşı karşıya olan pancar üreticileri ve Cargill şirketi ile onun Türkiye'deki taşeronlarıdır. Bu bağlamda, ne %10'luk kotayı, ne de bunun her yıl % 50 artırılarak %15'e çıkarılmasını olumlu olarak görmek mümkün değildir.

Şeker Kurul'u, 2003 yılı toplam şeker üretimini 2 milyon 340 bin ton olarak belirledi, bunun %10'u olan 234 bin tonu NBS'lere tahsis etti. Hemen arkasından, Bakanlar Kurulu %50 artırma "yetkisini" kullanarak, NBS için tahsis edilen kotayı 351 bin tona çıkardı. Aynı şeyi 57. Hükümet'te yapmıştı. Ancak 59. Hükümet'in farkı, seçim öncesi meydanlarda, Şeker Yasası'nı iptal edeceğini söylemesi olarak hafızalarda kaldı...

Bu 351 bin tonluk kotanın, 160 bin tonu Cargill tarafından kullanılacak. Ancak bu kota ne 440 bin ton

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

kapasitesi olan Cargill'e; ne de toplam 935 bin ton kapasitesi olan 5 fabrikaya yetmiyor...

Bu nedenle Cargill, glukozun tümüyle kota dışına çıkarılmasını, fruktoza tanınan kotanın ise kapasiteleri uyarınca yükseltilmesini istiyor.

Burada şu noktanın altını çizmekte yarar var. Şeker Yasası'nın öngörüsü doğrultusunda 250 bin ton düzeyinde üretim yapabilecek, +%50 kotayı alması durumunda üretimi ancak 375 bin ton düzeyine çıkarabilecek olan NBS sanayii, 1 milyon ton kapasiteli yatırım gerçekleştirmiştir.

Rekabetçi bir sektör olduğunu öne süren NBS sanayiinin, bu durumda, yurtiçi kotayı artırmak için her türlü girişimde bulunmak yerine, kota harici üretimini dünya ülkelerine ihraç etmesi gerekmez mi? Bunu yap(a)mazlar, çünkü hem en yüksek kâr Türkiye'dedir, hem de dünya ülkeleri kendi iç piyasalarını korumaktadırlar.

Yüksek kâr konusundaki şu açıklama oldukça çarpıcıdır. Pankobirlik'in yaptığı hesaplamalara göre, dünya fruktoz şurubu fiyatları 330 \$/ton iken, Türkiye'de fruktoz şurubu 1600 \$/ton fiyatla satılmaktadır (25 litrelik galonlarla, 1.300.000 TL/kg. fiyatla satılan, %30'u su olan ve %18 KDV'li fruktoz şurubu).

Ashında herşey çok açık... Şimdi, tüm bu tartışmaların ortasında olan çokuluslu şirketler ve Cargill'e ilişkin bazı açıklamalarda bulunalım ...

Cargill'in Süreçteki Etkisi

Merkezleri ABD'de bulunan çokuluslu şirketler, dünya tarım ve gıda ticaretine büyük oranda egemen durumda bulunmaktadır. Philip Morris, Cargill, Conagra, RJR Nabisco, IBP, Anheuser-Bush, Pepsico, Coca Cola, Sara Lee ve Borden bunlardan öne çıkanları. Merkezleri Avrupa ve Uzak Doğu'da bulunan az sayıda ÇUŞ'te bu alandaki dünya pastasından önemli paylar almaktadırlar. Bunları İsviçre'li Nestle S.A., İngiliz/Hollanda'lı Unilever, İngiliz Grand Metropolitan ve Alliyed Lyons, Japon Kirin Brewey, Taiyo Fisher ve Snow Brand Milk Products, Fransız BSN olarak sayabiliriz.

Tarım/gıda alanında her zaman ABD'nin ilk beşi, dünyanın ilk onu arasında bulunan Cargill, Iowa Eyaletinde 1865 yılında kurulmuş olup, halen dünyanın 61 ülkesinde faaliyet göstermekte ve 60 milyar doları aşan yıllık ciroya sahip bulunmaktadır. Bu büyüklüğüne karşın borsada işlem görmeyen bir aile şirketi olan Cargill ile ilgili veriler, çoğunlukla "estimated" (tahmin edilmektedir) notu ile yayımlanmaktadır. Tüm bunlara, Cargill'in ABD siyasetindeki gücünü eklemekte yarar var.

Çokuluslu şirketler ekonomik ve politik alanda yerel ve uluslararası lobi faaliyetlerinde bulunarak ser-

maye ve emek piyasaları yanında, kendi hükümetleri üzerinde de etkide buldukları bilinmektedir. Küreselleşme süreci ile birlikte bu alandaki son açılımın ise ÇUŞ'lerin yabancı hükümetler üzerinde doğrudan ya da kendi hükümetleri aracılığıyla yaptıkları lobi faaliyetleridir.

Cargill, Türkiye üzerinde, bunun "en başarılı" örneklerini vermektedir.

1960'lı yıllardan beri Türkiye'de iş yapan Cargill, 1986 yılında İstanbul'da şube açtı. Yurt dışından getirdiği veya Türkiye'den satın aldığı hububat, yağlı bitkiler, yem ve pamuk ürünlerinin yurtiçinde ticaretini yapan Cargill'in, üç adet yatırımı bulunuyor. Bunlardan biri fındık alanında. Hendek'te bulunan fındık işleme tesisinde işlediği fındıkları yurtdışına satıyor. Diğer ikisi ise nişasta kökenli şeker fabrikası. Mısırı işleyerek yapay tatlandırıcı üretiyor. Bunlardan Orhangazi'de birinci sınıf tarım arazisi üzerinde kurulu bulunan fabrika, arazi seçiminden doğan davalar nedeniyle, kamuoyunun gündeminde. Cargill'in Pendik'te bulunan fabrikada Ülker ile ortaklığı ise, İngiliz Cerestar firmasını satın alması ile doğdu.

Böylece özetlenebilecek Cargill, iki ana konuda Hükümet'ten istemde bulunuyor. Bunlardan birincisi, Orhangazi'deki fabrikanın bulunduğu arazinin, hukuki bir işlemle birinci sınıf tarım arazisi niteliğinden çıkarılarak "sanayi bölgesi" ilan edilmesi. Cargill'in amacı, böylece hakkında süren davalardan kurtulmak. İkinci istem ise, Şeker Yasası ile getirilen kotadan glukozun çıkarılması ve fruktoz için ise kotanın Nişasta Bazlı Şeker (NBS) üreten 5 fabrikanın tüm kapasitelerini kullanabilecekleri şekilde genişletilmesi.

Şimdi bu istemleri biraz daha yakından inceleyelim;

A) Cargill'e karşı yürütülen Hukuk mücadelesi

Bursa ili, Orhangazi İlçesi, Gürle ve Gemiç köyleri mevkiinde 195 bin metrakare birinci sınıf tarım arazisinde kurduğu ve işlettiği nişasta fabrikası nedeniyle Cargill Tarım Sanayii ve Ticaret A.Ş. 4 ayrı dava ile karşı karşıya geldi. Hükümetten aldığı özel izinle faaliyetini sürdüren Cargill, "soruna" kalıcı bir hukuki çözüm istiyor. Cargill'in iddiası, bu süreç 80 milyon dolarlık ve %100 ihracata dönük iki projenin askıya alınmasına neden oldu.

Türkiye'de, tarım toprağının korunması ve amacı dışında kullanılmasının önlenmesine yönelik olarak, ülkemiz genel düzenleyici işlemler hiyerarşisinde yer alan mevzuatta, ayrıntılı hükümler bulunmaktadır.

Anayasa Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" görevlerini

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

yüklemiştir. Anayasa'mızın 45. maddenin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırlarla me-raların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Bu Anayasal düzenlemeye koşut olarak Çevre Yasası, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının kuruluş ve

Adapazarı'nda Toyota, Kocaeli'nde Ford, Düzce'de Uzel, Orhangazi'de Cargill örnek gösterilebilir. Sözü edilen fabrikaların açılışında, "burada patates yetişse daha mı iyi idi?", "isteseler Köşk'ün bahçesini de veririm" türünden "veciz" sözler de edilmiştir.

Şimdi Cargill'in Orhangazi fabrikasının durumuna biraz daha yakından bakalım.

Cargill, kendi deyişleriyle, 2 yıl süren yer seçimi

ankara kulisi

ışık kansu
kansu@cumhuriyet.com.tr

ABD Başkanı Bush, Recep Tayyip Erdoğan'dan nişasta bazlı şeker üreten Cargill'in önündeki engellerin kaldırılmasını istemişti.

İstek ikiletmedi, hatta iki kere ikiletmedi. Önce yıl başında Şeker Kurumu bir Bakanlar Kurulu kararı ile kapatıldı, ardından Cargill aleyhine açılmış davaları, verilmiş kararları ortada bırakan Toprak Yasası çıkarıldı.

Şeker Kurumu'nun kapatılmasına ilişkin karara karşı dava açan Şeker-İş Sendikası'nın avukatı **Gökhan Candoğan** davayı kazanmakla kalmadı. Açtığı davada, Danıştay'ın, Şeker Kanunu'nun ilgili maddesinin anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anaya-

Şeker sanayi ölüyor

sa Mahkemesi'ne gitme kararı vermesine de neden oldu. Danıştay'ın kararları üzerine AKP iktidarı apar topar Şeker Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin bir tasarı hazırladı ve TBMM'ye gönderdi. Tasarı ne mi içeriyor? Şeker-İş'in konuya ilişkin hazırladığı rapordan okuyalım:

"Yasa tasansı ile Şeker Kurumu tamamen kaldırılmakta, Şeker Kurulu ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde varlığını sürdürmektedir. Kurumun görevlerinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Yasa de-

ğişikliğinin bu şekilde yapılması halinde, bir anlamda Şeker Kurulu'nun özerk yapısı tamamen kaybolacak ve kota tahsisinin bu şekilde bakanlık emrinde olması ile gelecekte sistem tamamen siyasi etki altına girecektir. Yakın tarihimiz, bu tür örneklerle doludur. Hükümet değişiklikleri de göz önüne alınarak, gelecekte de bu tür olayların yaşanabileceği düşünülmelidir.

Böyle bir durumda bu yeni yapılaşma, çok yönlü lobi faaliyetleri ile kotaları arttıracak olan çokuluslu nişasta bazlı şeker şirkettlerinin çıkarlarına alet olacaktır.

tr. Sonuçta nişasta bazlı şekerlerin kullanıldığı transgenetik mısır ithalatı patlayacak, böylece döviz kaybının yanı sıra pancar şekeri kotasının önemli bir kısmı da nişasta bazlı şeker gruplarına devredilmiş olacaktır. Tasarının yasalama halinde 6 milyon ton şeker üretim potansiyeli bulunan, 3 milyon ton kurulu şeker üretim kapasitesine sahip olan ülkemizde şeker üretimi 500-600 bin tonlara kadar düşecektir. Başka bir ifade ile çok kısa zamanda pancar şekeri sektörü hemen hemen bitecektir."

Farkında mısınız, bu vizyonculuk, dervişçilik, tüccar zihniyetçilik çıktı çikali şu güzelim ülkenin çıkana zırnık iş yapılmıyor.

görevleri hakkındaki 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Tarım Reformu Kanunu tarım toprağını korumaya yönelik hükümler içermektedir.

"Tarım Arazilerinin Korunması ve Amacı Doğrultusunda Kullanılmasına" yönelik ilk Yönetmelik ise, 11 Mart 1989 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan yönetmelikte, tarım arazilerinin yalnızca kamu güvenliği/yararı için gerekli durumlarda amacı dışında kullanılabilmesi için kimi istisnalar konulmuş, ancak bu istisnalar anılan tarihten sonra idare tarafından tam on kez yapılan yönetmelik değişiklikleri ile sürekli genişletilerek adeta "adres gösteren" düzenlemeler Yönetmeliğe dahil edilmiştir.

Sözü edilen adres gösterme işlemlerine karşı, Ziraat Mühendisleri ODASI Danıştay nezdinde iptal davaları açmış ve bunların tümünü de kazanmıştır. Ancak kazanılan davalar için istenilen "yürütmenin durdurulması" kararları alınamamış, davalar sürerken inşaatlar da yükselmiş, ardından Yüksek Planlama Kurulu kararı gibi yargı sürecine yabancı işlemlerle fabrikalar açılmıştır. Bu çerçevede açılan fabrikalara

araştırmaları sonucunda, Bursa ili, Orhangazi Ovası'nda 195 bin metrekare birinci sınıf tarım arazisini "en uygun yer" olarak belirlemiştir. Bu seçimde, bölgenin nişasta bazlı şeker istemi olan İstanbul'a yakınlığı, tesisin su gereksinimini karşılayacak kaynaklara sahip oluşu dikkate alınmıştır.

Buna karşın, sözü edilen bölgenin birinci sınıf tarım arazisi oluşu, Bursa 2020 Yılı 1/1000 Ölçekli Mevzi İmar Planı'nda İznik-Orhangazi Planlama Bölgesi sınırları içinde ve bu sınırlar içinde geçerli olan İznik Gölü Çevre Düzeni İmar Planı'nda Tarımsal Niteliği Korunacak Alan-Sulama Alanı ve Uzun Mesafeli Koruma Alanı'nda kalışı, Orhangazi Ovası'nda sanayi tesisi yapmak için daha önce başvurmuş olan 6 firmanın istemlerinin reddedilmiş olması, anılan tesise izin ve-rilmesi durumunda tarımsal dokunun tahrip edileceği, tesisin 90 bin nüfuslu bir kentin su gereksinimi olan 3.500 ton yer altı suyunu bir günde kullanarak kapalı havzanın su dengesini bozacağı ve yöredeki 100 bin zeytin ağacının suyunu keseceği, zeytin ağırlıklı bir coğrafyada mısır işleyen bir tesisin kurulmasının yanlışlığı ve açığın ithal mısır ile kapatılacağı, ayrıca tesisin 7726 hektarlık ilk aşaması tamamlanmış, 7393 hektarlık ikinci aşaması yatırımları sürmekte olan ve

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

1997 fiyatlarıyla 4.2 trilyon TL olan yatırım bedelinin % 10'unun gerçekleştirildiği İznik - Orhangazi sulama projesinin tam ortasında kaldığı, İznik gölünü kirleteceği, sit alanı içinde yer alan Medet ve Karsak dereleri ile ilgili olarak Koruma Kurulu'ndan izin alınmadığı gerekçeleriyle, Bursa kamuoyunda güçlü bir tepki oluşmuştur. Bu çerçevede Bursa Büyükşehir Belediyesi, tesisin organize sanayi bölgesi içinde yapılmasını önermiştir.

Bu öneriye ve gösterilen diğer alternatif alanlara sıcak bakmayan Cargill, Hükümet bazında yaptığı lobi faaliyetleri sonucu, nişasta fabrikası kurulmasına olanak tanıyan ilk plan değişikliği iznini, Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulu'nun, 9.12.1997 günlü kararı ile almıştır. Hemen arkasından Bursa Valiliği,

Dışında Kullanılmasına Dair Yönetmelik", yürütücüsü olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından (Dönemin Tarım Bakanı ANAP'lı Mustafa TAŞAR) 25.8.1998 tarihinde Devlet Bakanlığı'na devredilmiş ve bir gün sonra, 26 Ağustos 1998 tarihinde, adeta Cargill yatırımını tarif eden ve ona muafiyet sağlayan Yönetmelik değişikliği Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. (Dönemin Devlet Bakanı DSP'li Mustafa YILMAZ, daha sonra, "tek başıma karar verseydim çok düşünürdüm, vicdanen çok rahatım diyemem" demiştir.)

Anılan Yönetmelik değişikliğine karşı Ziraat Mühendisleri ODASI tarafından açılan yürütmenin durdurulması ve iptal istemli davada yürütmenin durdurulması kararı verilmemiş, buna karşılık Yönetmelik değişikliği iptal edilmiştir.

17.6.1998 tarihinde, nişasta fabrikasının yapımı için yapı ruhsatı vermiştir.

Çevre Bakanlığı, 23.6.1997 tarihinde, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği'nde değişiklik yaparak, tarımsal sanayii kuruluşları için ÇED Raporu hazırlanması zorunluluğunu kaldırdı.

Cargill o dönemde şunu söylemektedir; "Biz fabrikanın kurulacağı alan için 2 yıl çalışma yaptık ve projemiz Ankara'dan destek aldı. Artık bize düşen iş fabrikanın 22 ay içinde yapılmasıdır. Şeriatın kestiği parmak acımaz". Burada Cargill'in şeriat ve kesilen paraktan ne anladığı, izleyen dönemde net olarak anlaşılacaktır.

Birinci dava : Yukarıda belirtilen hukuka aykırı işleme karşı, Başbakanlık ve Bursa Valiliği aleyhine, Bursa'daki ilgili meslek ODA'ları ile Bursa milletvekilleri ve sivil toplum örgütleri temsilcileri ve bazı yurtaşlar tarafından, 1998 yılında, Bursa 2. İdare Mahkemesi nezdinde dava açılmıştır.

Söz konusu edilen dava sürerken, ilginç bir gelişme olmuş, "Tarım Alanlarının Korunması ve Amacı

Bu arada Bursa 2. İdare mahkemesi, tesisin niteliği, kapasitesi, harcayacağı su miktarı, mimari projesi, kullanacağı hammadde ve ürettiği ürün çeşitleri, kimya sanayi niteliğinin olup olmadığı, katı-sıvı ya da gaz atığı için alınan tedbirleri inceleyerek, 27.6.2000 tarihinde verilen inşaat ruhsatının İPTALİNE karar vermiş, karar, davalı Bursa Valiliği, Başbakanlık ve müdahil Cargill A.Ş. tarafından temyiz edilmiştir. Danıştay sözü edilen kararı "davacılar tarafından bazılarının dava açma ehliyeti bulunmadığı" gerekçesi ile usulden bozmuştur.

İkinci dava : Bu arada Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (Bakan Yaşar TOPÇU), koruma altındaki bu alanın sanayi amaçlı nişasta fabrikası alanına dönüştürülmesi için 1/25000 ölçekli planda değişiklik yapmış; sözü edilen Bakanlık aleyhine de, işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması talebi ile Danıştay nezdinde ikinci dava açılmıştır.

Danıştay daha önce üç kez verdiği yürütmenin durdurulması kararları ile çelişkili olarak davayı hem usulden ve esaslan reddetmiş, temyiz sonrası Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 14.9.2001 günlü

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

kararı ile Danıştay 6. Dairesinin kararını davacılar lehine bozmuş, Danıştay 6. Dairesi bozma kararına uyararak verdiği 26.11.2002 tarihli kararında, dava konusu 1/25000 ölçekli çevre düzeni plan değişikliğinin iptaline hüküm vermiştir.

Üçüncü dava : Yine bu arada tesise emisyon izni ve-rilmesi üzerine, üçüncü dava Bursa 2. İdare Mahkemesi'nde açılmış ve tesise bir yıl süre ile dışarı izin belgesi ve emisyon izin belgesi verilmesine ilişkin işlemlerin iptali talep edilmiş, mahkemenin red kararı üzerine yapılan temyiz sonrası Danıştay 6. Dairesi 18.4.2002 tarihinde yürütmenin durdurulması ve 24.3.2003 tarihinde Bursa 2. İdare Mahkemesinin kararını bozmuştur.

Gerek Bursa 2. İdare Mahkemesi'nin gerekse Danıştay 6. Dairesi'nin vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararları, ne davaya müdahil olarak katılan Cargill firması ve ne de davalı idare tarafından uygulanmamıştır. Tersine davalı idarenin açıkça göz yumması, görmezden gelmesi sonucunda Cargill Tarım San. Tic. A.Ş. tesisin kuruluş işlemlerini tamamlamış ve fabrikayı kaçak olarak faaliyete geçirmiştir.

Dördüncü dava : Mevcut gelişmeler karşısında davaların aleyhlerine sonuçlanacağını anlayan Cargill firması ABD'nin de desteği ile Hükümet ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı nezdinde güçlü bir lobi faaliyetine başlayarak, mahkeme kararlarını bertaraf etmeye yönelik yeni bir yapı ruhsatı alma çabasına girişmiştir. Sonuçta, Bursa valiliği İl İdare Kurulu tarafından sözü edilen taşınmazda nişasta fabrikası kurulmasına ilişkin 1/1000 ölçekli mevzi imar planı değişikliği kararı 29.12.1999 tarihinde onanmış ve daha sonra da Cargill firmasına 25.2.2000 tarihinde yapı ruhsatı verilmiştir.

Danıştay 6. Daire ile Bursa 2. İdare Mahkemesi'nde görülen iptal davalarını bertaraf etmeye yönelik olarak verilen bu yeni yapı ruhsatı karşısında 20.3.2000 tarihinde Bursa 2. İdare Mahkemesi'ne işlemin iptali için yeni bir dava açılmış, mahkemece dava kabul edilmiştir. Davalı Bursa Valiliği ile müdahil Başbakanlık ve Cargill A.Ş.'nin temyizi üzerine Danıştay 6. Dairesi kararı usulden bozmuştur. Şu an dava her iki tarafın talebi ile tashihi karar aşamasında bulunmaktadır.

Bütün bu gerçekler ve mücadele ortada dururken, Hükümet, 3 Temmuz günü Meclis'ten geçirdiği "Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Yasası" nın geçici 2 inci maddesi ile, 11.10.2004 tarihinden önce cari mevzuata aykırı olarak tarım toprağını amacı dışında kullanan yasa tammazlara, metrekare başına 5 YTL denmesi koşuluyla af getirdi.

Hemen arkasından, 5 Temmuz tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan bir Bakanlar Kurulu Kararı

ile Cargill Orhangazi fabrikasının bulunduğu alan Özel Endüstri Bölgesi ilan ediliverdi... Kısacası, yasa tammazlık, hukuk şemsiyesi altına alınmış oldu.

B) NBS Kotasının Artırılması İstemi

Bu bölümde, Cargill'in diğer istemini inceleyelim. Yani, Şeker Yasası ile getirilen kotadan glukozun çıkarılması ve fruktoz için ise kotanın Nişasta Bazlı Şeker (NBS) üreten 5 fabrikanın tüm kapasitelerini kulla-nabilecekleri şekilde genişletilmesi halinde ülkenin ve tarım sektörünün nasıl etkileneceğini analiz edelim...

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Şeker Yasası belirlenmesi ve uygulamaları uyarınca kabaca 240 bin ton düzeyinde üretim yapabilecek, + %50 kotayı alması durumunda üretimi ancak 360 bin ton düzeyine çıkabilecek olan NBS sanayii, yaklaşık 1 milyon ton kapasiteli yatırım gerçekleştirmiştir.

Bir milyon tonluk toplam kapasitenin yaklaşık yarısı, yani 440 bin tonu Cargill'e ait. Ancak Cargill, bunun 160 bin tonunu kullanabiliyor.

Bu tablo içinde Cargill iki "açılımın" peşinde: (a) Glukozu tümüyle kota dışına çıkarın, (b) Fruktoza tanıyan kotayı, NBS fabrikalarının kapasitelerine koşut olarak, yani 935 bin ton düzeyine yükseltin...

NBS kotasının 100 bin ton artırılması durumunda neler olacağına bakalım:

250 bin dekar alanda pancar ekilmeyecek, pancar üretimi 1 milyon ton azalacaktır. Bu doğrultuda, 25.000 üretici ailenin üyesi 125 bin kişi üretimden çıkacak, aile başına 1.8 milyar TL kırsal gelir olanağı ortadan kalkacaktır. Buna koşut olarak, tarım işçilerinin iş olanakları da daralacaktır.

300 bin ton pancar küspesinin daha az üretilmesi sonucunda, 200 bin büyükbaş hayvanın yaş küspe gereksinimi karşılanamayacaktır.

Tüm şeker fabrikalarında %6.5'lük kapasite daralması, 2 şeker fabrikasının kapanmasına, 2 bin fabrika çalışanın işini kaybetmesine ve nakliyeciler gibi sektör ile ilişkili diğer kesimler de hesaba katıldığında, önemli iş ve gelir olanağı kayıpları ortaya çıkacaktır.

Bu kotanın her yüz bin ton artması, bu etkilerin ikiye katlanması anlamını taşımaktadır. Sürecin nihai durağı ise şöyle öngörülebilir:

Pancar şekeri fabrikalarının tümünün özelleştirilmesi, bunlardan yaklaşık 10'u hariç diğerlerinin kapatılması, 20 bin fabrika işçisinin ve 1 milyon 250 bin üreticinin doğrudan, çok daha fazla kişinin ise dolaylı olarak (Nakliye sektöründe 10 milyon ton yük azalması, çapa işçilerinin iş bulamamaları, uygun fiyatlar-

Şeker Sektöründe "İnce" Hesaplar, Kirli Oyunlar...

la melas, posa sağlayamayanların hayvancılık sektöründen çıkmaları vb..) işlerini yitirmesi,

Pancar ekim alanlarının, radikal olarak daraltılması, alternatifli olmayan araştırılmayan üreticinin yoksulluğunun derinleşmesi, göç olgusunun "kıyın çözülmesi" düzlemine dönüşmesi,

Karşılaştırmalı üretim maliyetleri ve altyapı sorunlarına bakılmaksızın, konuya "tüccar siyasetçi" sığılı ile bakılarak, "daha ucuz" olduğu gerekçesiyle mısır dışalımının her yıl artırılarak sürdürülmesi, bu bağlamda hammadde ABD-Arjantin ve Balkan ürünlerine; işlenmiş maddede ise ÇUŞ'lere bağımlılık sürecinin pekişmesi.

Görüldüğü gibi, köylünün-üreticinin-nakliyecinin-sanayicinin kayıpları karşılığında, kazananlar ise ÇUŞ'ler olacaktır.

Tüketici açısından konuya bakarsak;

Biyoteknolojik yöntemlerle kendi türü haricinde bir türden gen aktararak belirli özellikleri değiştirilmiş bitki, hayvan ya da mikroorganizmalara, kısaca, "transgenik" denilmektedir.

Dünyada 13 dolayında ülkede, 60 milyon hektar alanda transgenik ürün yetiştirilmekle birlikte, bunun 2/3'ü, yani yaklaşık 40 milyon hektarı ABD topraklarında bulunmaktadır.

Toplam transgenik ekim alanının % 21'i, yani 12.4 milyon hektar alan ise, mısıra ayrılmış bulunmaktadır.

ABD'de borsa fiyatları üzerinden satılan mısırların hemen tamamının transgenik olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. ABD, bazı tedarikçi ülkelerin istemleri uyarınca, transgenik olmayan mısırı sözleşmeli üretim yoluyla ürettirerek satmakta, ancak yükselen maliyetler nedeniyle bu tip ürünlerin fiyatları, borsa fiyatlarının 50-60 \$/ton üzerinde gerçekleşmektedir. Başka bir deyişle, verili borsa fiyatları üzerinden ülkeye sokulan ABD kökenli mısırların büyük çoğunluğu transgeniktir.

Türkiye'de transgenik ürünlerin kullanımı yasak olmasına karşın, gümrük kapılarının transgenik olmayan ürün yarımı yapabilen teknoloji ile donatılmaması, ülkeye transgenik ürünlerin girmesine yol açmaktadır.

Bu şekilde ülkeye giren transgenik mısırlar, işlenmiş olarak, çok farklı biçimlerde, marketlerde tüketicileri-miz tarafından satın alınmaktadır.

Transgeniklerin risk yarattığı alanlar insan ve hayvan sağlığı, biyolojik çeşitlilik, çevre ve sosyo-ekonomik yapı olarak özetlenebilir. Bunlardan insan sağlığı üzerine etkileri ise;

Gen aktarımı ile diğer organizmalardan hastalık ve alerji yapacak özelliklerin taşınması riski,

Transgenik ürünlerin birincil ve ikincil metabolik ürünleri içinde beklenmeyen biyokimyasal ürünlerin bulunması riski,

Antibiyotik dayanıklılık oluşturma riski,

Virüs kaynaklı genlerin ortaya çıkardığı değişik olumsuz durumlara ait riskler...

Türkiye'de tüketici, bilmeden bu risklerle karşı karşıya bulunmaktadır.

Diğer taraftan, aşırı dozda NBS kullanımı mide ve bağırsakta rahatsızlıklar oluşturmakta, toksik etkiler ve zehirlenmeler yaratabilmektedir. Bu bağlamda, yurtdışında, NBS kullanımına yönelik denetimler gerçekleştirilmekte iken, Türkiye'de bu alanda açık bir "denetimsiz kullanım" söz konusudur. Başka bir deyişle, helva-baklava-şekerlemeler gibi tüketicinin yoğun olarak kullandığı ürünlerdeki NBS kullanımı, imalatçının tutumuna bağlıdır ki, bunun yanlışlığı ortadadır.

Ali Coşkun'un,"Şeker Kurulu'nun kapatılmasını bende basından öğrendim!.."

Bütün bu tablo üzerine, kota üzeri üretim yapan firmalara trilyonlar tutarında ceza kesen Şeker Kurulu'nun 2004 yılı sonunda "bir gece - ansızın kapatılıvermesi", Kurul'un ilişkili olduğu Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun'un,"Şeker Kurulu'nun kapatılmasını bende basından öğrendim!.." deyivermesi, Coca Cola - Pepsi Cola ve Ülker/Cola Turka'nın bu karlı rant alanını paylaşmak için verdiği savaşlar, sektöre girmek için mücadele eden diğer firmalar ve tüm bunların dışında koca bir pancar sektörü, üreticisi - işçisi kümesi... Bu arada hazırlanan Yasa Tasarı'larında NBS kotasının artırılmasına yönelik düzenlemeler, gazete ilanları ile basına yansıyan kirli mücadele, tarafların yer seçimindeki esnek tutumları... Ardından Danıştay'ın, Şeker Kurulu'nu kapatan kararı iptal etmesi.

Yaşananlar kara mizah boyutundadır kuşkusuz; ancak mizah değil gerçektir...

SEKTÖREL İNCELEME - 2:

Hububat Sektöründe Politikasızlık, Yıkıcı Sonuçlar Üretiyor!..

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) bu yıl uyguladığı yanlış politika nedeniyle 6.5 milyon ton hububat alımı yapması bekleniyor. Alımlar nedeniyle kaldırılamayacak denli büyük bir finansal yük altına giren TMO, piyasada hiç kimseyi de memnun edemedi.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), ilk olarak 2005 Haziran ayında kiloda makarnalık buğday için 360 bin lira, 1. grup Anadolu Kırmızı Sert buğday için ise 350 bin lira fiyat açıkladı. Üreticilerden 30 tona kadar alım yapılması kararlaştırıldı. Bu fiyatlara ek olarak ürününü TMO ya da piyasaya satan çiftçilere buğdayda kilogram başına 30 bin lira destekleme primi verilmesi öngörüldü.

Ancak hububat üretim girdilerindeki artışlar bir kenara bırakılsa bile yıllık enflasyon dikkate alındığında hububat alım fiyatlarının en az yüzde 8 civarında arttırılması gerekiyordu. DİE'nin nisan ayında açıkladığı yıllık enflasyon verilerine göre, üretici fiyatları endeksinde yüzde 10.17, tüketici fiyatları endeksinde de yüzde 8.18'lik artış yaşandı. Bu yıl için açıklanan hububat alım fiyatlarında bir yıllık enflasyon kaybı dikkate alınmadığı gibi, geçen yıl açıklanan rakamların bile gerisinde kaldı.

Geçen yıl 392 bin lira olan Anadolu durum makarnalık buğday için 360 bin lira, 377 bin lira olan Anadolu Kırmızı Sert buğday için ise 350 bin lira fiyat açıklanmasıyla, 2004'e göre hububat alım fiyatları yüzde 5.5 ile yüzde 11.9 arasında değişen oranlarda geriledi. Geçen yıl Ağustos'ta 285 bin lira olan yulaf için bu yıl kilogram başına 245 bin lira fiyat belirlenmesiyle yulaf yüzde 11.9 oranıyla en düşük fiyat açıklanan ürün oldu.

Anadolu durum makarnalık buğdayda geçen yıla oranla yüzde 8.2 fiyat gerilemesi yaşanırken, makarnalık buğday için kilogram başına 30 bin lira olarak uygulanacak prim desteği de hesaba katıldığında reel artış olmadığı gibi cari fiyatlarla bile artışın sözkonusu olmadığı ortaya çıktı. Primle birlikte Anadolu durum makarnalık buğday fiyatı 390 bin liraya çıkarken, yine de geçen yılki 392 bin liralık fiyatın gerisinde kaldı. Diğer hububat ürünleri için açıklanan fiyatlara prim desteği eklendiğinde de aynı şekilde yüzde 1.6 ile 5.6 oranlarında değişen sınırlı artışlar yapıldığı görüldü. Bu artış da enflasyonun gerisinde kaldı. Prim desteğiyle hububat üreticilerinin fazladan destek göreceği iddiası ise açıklanan fiyatlara sözde kalmış oldu.

Ofis piyasada etkili olamadı

Üretici örgütleri de açıklanan fiyatlara büyük tepki göstererek, beklentilerin karşılanmadığını, çiftçinin zor durumda kalacağını ve bu rakamların kabul edilemeyeceğini bildirdiler. Ayrıca TMO'nun 13 bölge, 50 şube ve 100 Ajans Müdürlüğü'nü kapa-tarak, alım merkezlerinin yarısını da ortadan kaldırması sonucu piyasada etkili olamadığı belirtildi.

Alımlara 3 Haziran 2005'ten itibaren başlayan TMO bir süre sonra yüzde 3'lük bir artışa giderek Anadolu durum buğdayının fiyatını 1 Temmuz 2005 tarihi itibarıyla 365 bin liraya, 1 Ağustos tarihi itibarıyla da 370 bin liraya çıkardı. Ancak tüccarın piyasaya girmemesi nedeniyle hedeflerinin üzerinde alım yapmak zorunda kalan TMO'nun alım miktarı 16 Ağustos itibarıyla 4.1 milyon tona çıktı. Ofisin, "buğdayı TMO'dan daha sonra ucuza alırım" beklentilerinin gerçekleşmeyeceğini belirterek, sanayicileri piyasaya daha etkin girmeye çağırması

10 Ağustos 2005 Çarşamba DÜNYA

25. Y. 6

Buğdayda spekülasyon iddiaları

● Hülseyin GÖKÇE - ANKARA

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO), 350 bin lira fiyat açıklamasına rağmen, borsalarda çiftçilerden 250 bin liraya buğday toplayan tüccarın, eylül sonunda aynı buğdayı 350 bin liranın üzerinde TMO'ya satacağı iddia ediliyor.

Geçen yıl buğdaya 370 bin lira alım fiyatı açıklayan ve bu yıl 30 bin liralık prim hariç 350 bin lira fiyat veren TMO'nun, 2 milyon 750 bin ton ürün almasına rağmen, tüccarın yine spekülasyon amaçlı buğday topladığı iddia ediliyor. Türkiye Ziraatçılar Derneği Başkanı İbrahim Yetkin, bu tüccarların DGD ödemesinden faydalanmış ancak ürününü TMO'ya satmamış çiftçilerden güç durumunda olanların üzerinden ürünlerini ofise satacaklarını iddia etti. Yetkin, bir çok bölgede hasadın tamamlandığını belirterek, üreticinin mağdur olduğunu anlattı. Türkiye genelinde yaptıkları araştırmada hemen her bölgede piyasada fiyatların TMO'nun 50-100 bin lira altında olduğunu dile getiren İbrahim Yetkin, "Üretici

TMO ile tüccar arasında kaldı. Gerçekten zor durumda olan çiftçiler üzerinden yapılacak spekülasyonlarda, TMO üzerinden ciddi paralar kazanacaklar" diye konuştu.

"Dünya fiyatları yükselecek"

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Şemsi Bayraktar ise Türkiye dışındaki ülkelerde bu yıl buğday rekoltesinin düşük olacağını belirterek, eylülde fiyatların otomatikman yükseleceğini bildirdi. TMO'dan ucuz buğday alacakları gerekçesiyle sanayicinin bu yıl piyasaya girmekten çekindiğini vurgulayan Bayraktar, "Böyle düşünen sanayici yanlıdır. Çünkü dünya buğday rekoltesi bu yıl düşük çıkacak ve tahmin ediyorum eylül ayından itibaren fiyatlar artacaktır" dedi. Bayraktar, TMO ile işbirliği halinde, buğday satışlarında çiftçilik belgesi istenerek spekülasyonların önüne geçilebileceğini söyledi.

TMO

da işe yaramadı. Ofis, 15 Ağustos 2005 itibariyle 3 milyon 422 bin tonu buğday, 693 bin tonu arpa olmak üzere toplam 4 milyon 46 bin ton ürün aldı. Bu rakamın 2005 sonu itibariyle 5 milyon tona kadar yükselebileceği belirtiliyor.

Alımlar nedeniyle üreticiye ödenen para da 600 milyon YTL'ye ulaştı. TMO, aldığı ürünün bedelinin yarısını peşin, kalanını 1 ay içinde ödüyor.

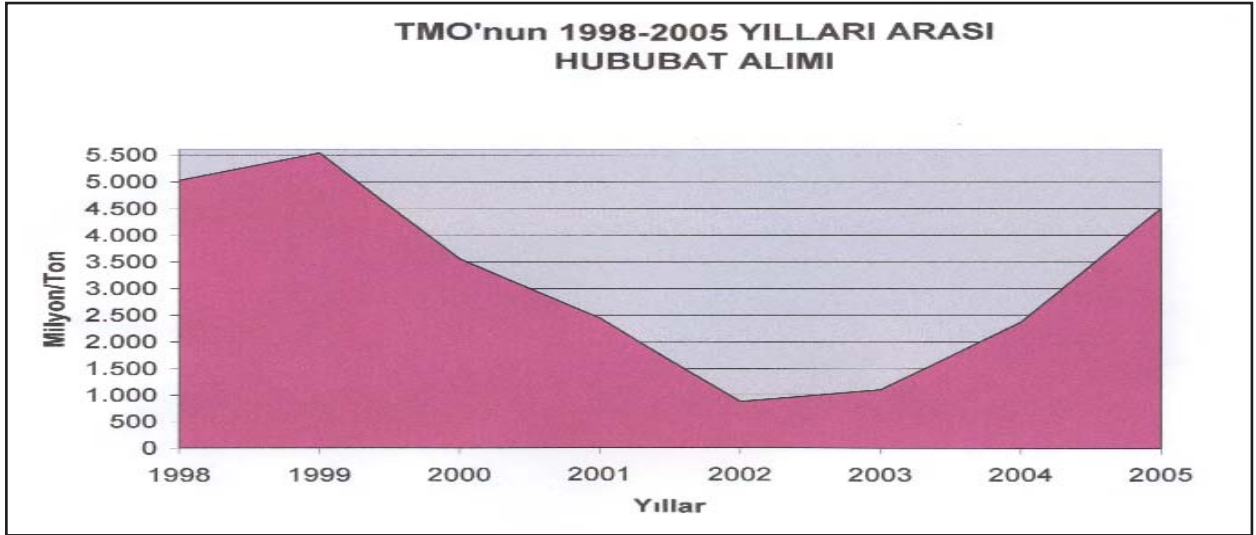
Tüccar oyunu iddiası

Bu yıl TMO, kademeli fiyat artışı politikasını sürdürürken, tüccar ve sanayicinin de spekülatif hareket ederek piyasaya girmeden çiftçinin elindeki buğdayı düşük fiyattan almak istemesi TMO'ya talebi artırdı. TMO'nun 30 tonluk kota koymasından dolayı çiftçi fazla buğdayını düşük fiyattan tüccara sattı. Adana'da fiyat 230 bine kadar düştü. Kotanın 5 Temmuz 2005'ten itibaren 50 tona çıkarılması üzerine de tüccarın daha önce çiftçiden ucuza aldığı buğdayı daha yüksek fiyatla Ofis'e sattığı iddia edildi.

Alım miktarını önce 4 milyon ton olarak belirleyen daha sonra bunu 4.5 milyon tona çıkaran TMO, şu anda yabancı bir bankadan aldığı 400 milyon dolar kredi ile ödemeleri karşılıyor. Devam eden alımların ise Hazine tarafından finanse edileceği belirtiliyor. TMO'nun 1 Eylül'den itibaren de limitsiz alım yapması bekleniyor.

Ancak yanlış politika nedeniyle bu yıl TMO'nun 4.5 milyon ton buğday, 2 milyon ton mısır olmak üzere 6.5 milyon ton hububat alımı yapacağı kaydediliyor. Bu yolla kaldıramayacağı denli büyük bir finansal yükün altına giren TMO, izlediği politikayla piyasada hiç kimseyi de memnun edemedi.

Ofis, 1998 yılında 5 milyon 030 bin ton, 1999 yılında 5 milyon 542 bin ton, 2000 yılında 3 milyon 559 bin ton, 2001'de 2 milyon 444 bin ton, 2002'de 872 bin ton, 2003'te 1 milyon 089 bin ton hububat alırken, geçen yılki alım miktarı 2 milyon 368 bin tona çıkmıştı. 2005 yılı Eylül ayı itibariyle bu rakam 4 milyon 500 bin tona ulaşmış bulunuyor.

Keşan'da "Buğdayına Sahip Çık" mitingi

Hububat Üreticileri Sendikası 9 Temmuz 2005'te Edirne Keşan'da "Buğdayına, Emeğine, Alın Terine Sahip Çık" mitingi düzenledi. Yaklaşık 1000 kişinin katıldığı mitingde konuşan **Hububat Üreticileri Sendikası Genel Başkanı Abdullah AYSU**, cumhuriyetten bu yana tarımda bir dönüm noktasına geldiklerini ve ilk kez hububata Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) kota getirdiğini söyledi. AYSU, şöyle konuştu:

"Hükümet hububat fiyatlarının açıkladığına gerekli alımı yapmıyarak üreticileri perişan ediyor. Güney Asya'da pirinç nasıldır bir isyan nedeni ise ülkemizde de hububat aynı şekilde bir isyan nedenidir. Eğer siz bunu görmezden gelirsiniz orada hükümetlik yapamazsınız. Biz diyoruz ki hükümet açıkladığı fiyatın arkasında durmalıydır. Açıkladığı 0,350 YTL ile 0,360 YTL'lik fiyat ile bugün borsada oluşan aradaki fiyat farkını üreticilere ödemelidir. Ödemezse hukuk yoluyla dava açacağız. Hakkımızı alacağız."

Buğday 23 kuruşa geriledi

TMO'nun sadece müdahale fiyatı açıklaması ve yeterli alım yapmaması buğday fiyatlarını 23 kuruşa kadar gerilettiler. Düşüşün sürmesi bekleniyor.

EKONOMİ SERVİSİ

18 Mayıs'ta kilosu 33 kuruş olan buğday piyasasında 23 kuruşa kadar geriledi. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin hesaplamalarına göre ise 1 kilo buğdayın üreticijye maliyeti 40 kuruş. Toprak Mahsulleri Ofisi ise müdahale fiyatını 36 kuruş olarak açıklamıştı. Büyük bir zarara uğrayan üreticilere karşı gerekli müdahale yapılmazsa düşüş seyri sürecek. Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Cumali Doğru, TMO'nun, bu yıl müdahale alımlarına tonaj sınırlaması getirmesinin "tüccarın ekmeğine yağ sürdüğünü", "çiftçiyi ise iflasa sürüklediğini" vurguladı.

Doğru, 30 ton sınırlamasıyla TMO'nun işlevini yerine getirmesinin mümkün olmadığını belirterek, "Buğday piyasası çökmesi, üretici mağdur ol-

muştur. Devletin görevi serbest piyasayı çalıştıracak mekanizmaları sağlıklı olarak kurmaktır. Ancak, mevcut uygulamayla bu işin mümkün olmadığı net olarak anlaşılmıştır" dedi.

TMO'nun tonaj sınırlaması nedeniyle serbest piyasada daha önce 30 YKr'nin üzerinde olan buğdayın kilo fiyatını 23 YKr'ye kadar düşürdüğünü ifade eden Doğru, şunları söyledi: "Üretici, şu anda serbest piyasaya 23 YKr'ye ürününi satıyor. TMO ise buğdayın kalitesine göre 33.2 YKr ile 35 YKr arasında değişen fiyatlarla alım yapıyor. Bu fiyatlar, buğdayın gerçek değerinin çok altındadır. Hükümetin acil önlem almasını bekliyoruz. Yanlışta dönem en büyük erdemdir. Zaman daha fazla geçmeden alınan tonaj sınırlaması kararı gözden geçirilmeli.

Üretici buğdaydan uzaklaşıyor

Doğru, konuyla ilgili Tarım ve Köyşleri Bakanı, TMO Genel Müdürü ve Adana milletvekilleriyle görüşmelerini belirterek, "çözümü konusunda destek beklediklerini kaydedti. Buğdayın Türkiye için stratejik önemi bulunan ürünler arasında yer aldığına işaret eden Cumali Doğru, yanlış tarım politikaları nedeniyle buğdayda istikrarsız bir seyir izlediğini, geçen yıl 320 bin hektar üzerinde ekim alanının bu yıl 300 bin hektara düşüğünü, TMO'nun tonaj sınırlamasını "kaldırmadığı takdirde bu sürecin devam edeceğini" vurguladı.

Hürriyet

EKONOMİ

CUMARTESİ, 27 Ağustos 2005

BORSA ENDEKSİNDE SON HAFTA

Tarih	Endeks
19	26.457
22	29.192
23	29.372
26	30.020

Mısırdaki yine TMO krizi çıktı

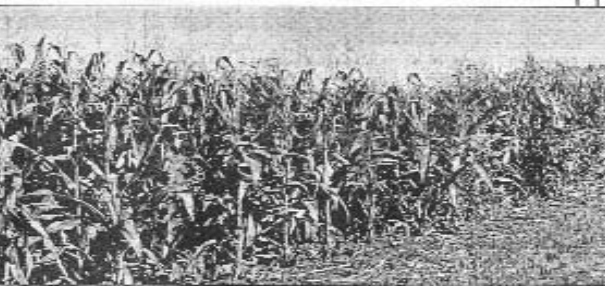
TOPRAK Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) stoklarını eritmek için, alım fiyatının yarısından daha düşük bir fiyatla ilüve amaçlı mısır satmasına, yem sanayicileri tepki gösterdi.

Türkiye Yem Sanayicileri Birliği (TÜRKİYEMBİR) Başkanı Cihan Karakuş, toplam 260 dolara aldığı mısır ortalaması 100 dolardan ilüve amacıyla ortalaması 100 dolara satışını en az 30 milyon dolar zarar edeceğini savunurken, bu satışın tavukçuluk sektörünün ilüvecilerdeki rekabet gücünü de zayıflatacağını öne sürdü.

Geçen yıl uluslararası piyasa fiyatı 100 dolar civarında olan 332 bin tondan (250 dolar) mısır alan TMO, fiyat indirimlerine ve peşin fiyatına 6 ay vadeli satışa karşın sadece 200 bin tondan fazla ürünü satamadı. Ağustos sonu Eylül başında yeni üretim mısır alınmaya başlanacak olan TMO, depolarını boşaltmak için stoklarındaki ürünü ilüve amaçlı satış için açılan ilüve-24 Ağustos'ta sonuçlanırlık. Toplam 8 firmasının muhtelif marketlerinde alım yaptığı ilüve-35 bin ton mısır amaçlı buğday, 125 bin tonluk yenilik beyaz mısır, 75 bin tonluk mısır, 25 bin tonluk kuruma ekmeçlik buğday satışı gerçekleştirildi.

200 BİN TON VAR: Halen elinde 200 bin tonun fazla mısır stocku bulunan TMO, söz konusu ilüve işlemi nedeniyle, firmaların depolarına girecekleri ilüve, 30 milyon dolar zarar edecek. Ancak TMO'nun yeni alım

TOPRAK Mahsulleri Ofisi'nin 260 dolara aldığı mısır 100 dolardan ilüve etmesi, yem sanayicilerini ayağa kaldırdı. Türkiye Yem Sanayicileri Birliği, TMO'nun 30 milyon dolar zarara uğrayacağını ve özellikle tavukçuluk sektörüne büyük darbe vuracağını savundu.

dönemi öncesinde depolarını boşaltmak için bu ilüvecilerle görüşmeleri gerçekleştiriyor. İlüve piyasaya mısır satışını 15 Ağustos'ta duvarları TMO, böylece tüccarın, yem sanayicilerinin ilüve piyasasından alım yapmasını sağlanmaya çalışıyor. Bu yıl da 3-4 milyon ton civarında mısır rekabetsiz beklediği için, TMO'nun 1 milyar ton civarında mısır alım çalışmaları kalabileceği belirtiliyor.

ZORUNLU İHRACAT: Mısırda yarın fiyat politikası, yıllardır yüksek ortalaması 1.5 milyon ton mısır ilüve etmek durumunda kalan Türkiye'ye, "zorunlu ilüveciler" haline geldi. Geçen yıl 400 bin lira (300 dolar) olarak açıklanan mısır fiyatının uluslararası piyasalardan

200 doları daha yüksek olması nedeniyle, yem sanayicileri, mısır yerine fiyatlara daha da uygun olan mısır ve arpa yöneldi. Böylece TMO'nun mısır elinde kaldı.

TMO, Temmuz ayı ortasında mısır kullanan sanayicilere bir yaz günderecek, 1.5 Ağustos'ta mısır stoklarının durdurulacağını bildirdi. Hasada bağlı olarak, Ağustos sonu-Eylül başı ilüvecilerle mısır alımlarına başlanacağı belirtilen yazda, yeni sezon mısır alımı öncesinde, satışın sonuna depolarda kalması mısırın, yeni alımlara yer açılması temininde Ağustos ayı ilk yarısında yapılacak ilüvecilerle ilüvecilere verilerek satışıyla değerlendirilmesinin mümkün olduğunu duyurdu.

Bize 300, dışarıya 100 dolara satıyor

YEM sanayicileri, TMO'nun mısır ilüve etmesi kararına tepki gösterirken, ortalaması 100 dolar olan ilüve fiyatı yerine, bu ürünü 120-140 dolardan satmaya ve piyasadan yeni ürün almaması sağlanarak mısırın bu ilüve altında bekledi. TÜRKİYEMBİR Genel Sekreteri Hakkı Erdoğan, konuyu değerlendirirken, TMO'nun geçen yıl 250 bin lira civarında ilüve açıklaması gerekirken mısır 352 bin lira fiyat verdiğine işaret etti. Erdoğan, "TMO, bize 300 dolara satıyor çalıyor mısır, şimdiki 100 dolara ilüve edecek" dedi.

Ürülen biz olduk

TÜRKİYEMBİR Genel Başkanı Cihan Karakuş, TMO'nun 100 dolara mısır ilüvecilere karşı rekabetsiz, bunu dün Tarım ve Köyşleri Bakanı Mehmet Elaz'ca de ilüvecilerle bedirlikten, "Biz 150 dolara kadar bu mısır almaya hazırız. Ama yem sanayicileri" diye konuştu. Karakuş, bu yıl piyasada mısır fiyatının 260-280 bin lira arasında çıkmasını ve TMO'nun mevcut bir fiyat açıklaması beklenmesini ifade etti. "TMO'nun yeni fiyat politikası nedeniyle ilüveciler için ilüve rekabetsiz Karakuş, "Yüksek fiyatın yem hammaddesi almak zorunda kalacak. Mısır ilüveciler ilüveciler mısır verseydik, tavuk eti ilüvecilerde rekabetsiz pazarı artırır" dedi. Karakuş, TMO'nun mısır ilüvecilere ilüvecilerini gösterdikten sonraki ilüveciler Bakanlığın yeni ilüvecilerle mısır ilüvecilerinde de ilüveciler.

SEKTÖREL İNCELEME - 3: EBK Özelleştirmesinin Yanlışlığı Ortaya Çıktı

ZMO'nun karşı çıktığı özelleştirme yanlışından 13 yıl sonra dönüldü...

1992 yılında özelleştirme kapsamına alındıktan sonra birçok kombinasi arsa bedellerinin altında fiyatlarla özel şirketlere devredilen Et Balık Kurumu (EBK), 13 yıl sonra yeniden kamu bünyesine geçti. ODA'mızın yıllardır savunuculuğunu yaptığı "EBK'nin özelleştirilmemesi gereği" doğrultusunda, kurumun Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na devredilerek iyileştirilmesi kararı alındı. Özelleştirme nedeniyle yıllarca zarar eden EBK'nin yeniden kamu bünyesine alınması, bugüne kadar izlenen politikaların yanlışlığını da ortaya koydu.

Ülkemiz hayvancılığı ve balıkçılığının istikrarlı bir şekilde geliştirilmesine yönelik olarak karlılık ve verimlilik ilkelerine göre çalışmak üzere, 01.10.1952 tarih ve K/871 Sayılı Kararname ile Ticaret Bakanlığı'na bağlı 40.000.000 (Kırk milyon) TL sermayeli bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulan Et ve Balık Kurumu A.Ş. (EBK), 20.05.1992 tarih, 92/3088 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile

özelleştirme kapsamına alınmış, Yüksek Planlama Kurulunun 22.01.1993 tarih 93/2 sayılı kararı ile "Et ve Balık Ürünleri A.Ş. (EBÜAŞ)" haline dönüştürülmüştür.

1993 yılında Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu (TSEK) ile Yem Sanayi T.A.Ş. (YEMSAN)'nin aynı anda satışa sunulması başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu'nun iyileştirilecek yerde, "Devlet et satar mı, süt satar mı?" söylemiyle elden çıkarılarak yerli tekellere devredilmesi ve bu tekellerin kısa bir süre içinde yabancı tekellerle birleşmesi sonucu, yerli kurumlarımızda mülkiyet el değiştirerek, alan yabancılaştırılmıştır. Ülkemizin tarım sektörü, liberal politikalar ile tasfiye edilirken, Türkiye pazarı küresel gıda devlerinin ve yabancı ülke hayvan dışsatımcılarının serbest piyasası haline getirilmiştir. Bu başarısızlık üzerine bu kuruluşların hemen arkasından satışı planlanan Et Balık Kurumu (EBK)'nin satışından bir süre için vazgeçilmiştir.

Et Balık Kurumu Kombinaları Tarım Bakanlığının bünyesinde

Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker, Et Balık Kurumu bünyesindeki kombinaların iyileştirilerek Bakanlık bünyesine alınacağını ve hayvancılıkla uğraşan çiftçilere hizmete devam edeceğini söyledi. Sözleşmeli Organik Tarım Projesine start vermek için 8 Ağustos 2005'te Erzurum'a giden Bakan Eker, burada Et Balık Kurumu tesislerinde incelemelerde bulundu.

Et ve Balık Kurumu Diyarbakır Et Kombinası'nda 15 Ağustos 2005 tarihinde ziyaret eden Bakan Eker, Et ve Balık Kurumu Kombinalarının bundan böyle Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bünyesinde faaliyetlerini sürdüreceği bölge hayvancılığının temel sorunlarından biri olan pazarlama sorununun çözümüne yönelik önemli bir adım olduğunu söyledi. Eker, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatı ve Bakanlar Kurulu kararı ile özelleştirme programından çıkartılarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bünyesine ilgili kuruluş olarak devredilen Et ve Balık Kurumu tesislerinin rehabilitasyonunun en yakın zamanda gerçekleştirileceğini söyledi. Bakan Eker, tesislerin ISO ve HACCP belgelerini de alarak sağlıklı hijyenik ve gıda güvenliği kurallarına uygun üretim yapar hale getirileceğini de sözlerine ekledi.

Et ve Balık Kurumu Genel Müdürü Hasan Atagün ise Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in talimatlarıyla 3 aydır faaliyet göstermeyen kombinada 1 Ağustos itibarıyla kesimlerin yeniden başladığını söyledi. Kurumun ödeme sisteminde yapılan değişikliklere de değinen Atagün, daha önce uygulanan %5 peşin ve 60 gün vade sisteminden vaz geçilerek %10 peşin ve 30 gün vade uygulamasına geçildiğini belirtti. Atagün, Et ve Balık Kurumu'nun bu değişikliklerle et piyasasının regüle etme görevini de üstlendiğini açıkladı.

Afyon, Ağrı, Amasya, Bayburt, Bursa, Erzincan Kars, Kastamonu, Malatya, Şanlıurfa ve Tatvan kombinaları 1995'te, Ankara Kombinasyonu 1996'da, Burdur Kombinasyonu ise 1999'da özelleştirilmiş, Kayseri, Gaziantep, Eskişehir, Sivas Kombinaları 10.11.1999 tarihinde ihaleye çıkarılmıştır. Trabzon Balık Mamulleri Fabrikası 08.07.1999, Yüksekova Kombinasyonu 13.08.1997, Fatsa Balık Mamulleri İşletmesi 28.02.2001, Haydarpaşa Et İşleme Tesisi ve Zeytinburnu Et Kombinasyonu 24.04.2003 tarihlerinde kapatılmıştır.

Özelleştirme operasyonu nedeniyle çöküşe geçmesine karşın 1980'lerin sonunda et ve et mamulleri üretiminde % 60'lık pazar payına sahip olan EBK'nun 16 kombinasyonu 1995 ile 1999 yılları arasında arsa bedellerinin bile altında kalan fiyatlarla özel sektöre devredilmiştir.

Bunlardan 9'u hemen kapatılmış, özelleştirme öncesi yılda 14.000 ton olan üretimleri 1.300 tona düşmüştür. Özelleştirilen işletmelerin borç ve yükümlülükleri EBK'na yani kamunun sırtına kalırken, üzerinde kurulduğu alanlar "rant beklentisi" nedeniyle arsaya dönüştürülerek satılmıştır. Et üretimi tamamıyla özel sektörün eline geçince et fiyatlarındaki yükseliş dışında, hayvancılık sektörü de ağır yara almıştır.

Kısaca, et sektöründe yaşananlar da, yem ve süt sektörüne benzerdir. EBÜAŞ'nin pazar payı son yıllarda % 3.5-5'ten % 2'ye gerilemiştir.

Yerli sanayicinin ulusötesi tekellerin uzantısı konumuna düştüğü ya da marjinalleştiği süreçte, oluşacak meta zincirlerinden elde edilecek artık, merkez ülke-lerdeki sermaye gruplarının gelirini artırmaktadır. Süt ve et sanayinin ülkemizde kalması ya da yeni yabancı yatırımların yapılması, ekonomik ve sosyal boyutta yaşanacak olumsuzlukları hafifletmeyecek, aksine merkez ülkelere kaynak aktarımını hızlandıracaktır. Bu yapı, çevreden merkeze kaynak aktarımı sürecinin yani "sömürü" düzeninin değiştirilememesinden kaynaklanmaktadır.

Hayvancılıkta yaşanan yıkımın ekonomik boyutu bir yana sosyal boyutunu görmezden gelen hükümet, 2004 yılında Et ve Balık Ürünleri A.Ş.'nin elinde kalan varlıkların satışını gündeme getirmiştir.

Adana Et Kombinasyonu, Kayseri Et Kombinasyonu, Manisa Et ve Tavuk Kombinasyonu, Sincan Et Sanayi İşletmesi ve Tavuk Kombinasyonu, Samsun Soğuk Hava Deposu ve Manisa Arsasının satışı için 17.02.2004 ta-rihi itibariyle ihaleye çıkılmış, son teklif verme tarihi itibariyle Kayseri Et Kombinasyonu için 2, Manisa

Kombinasyonu için 2, Sincan Kombinasyonu için 2, Samsun Soğuk Hava Deposu için 3, Manisa arsası için 2 teklif alınmıştır. Adana Kombinasyonu 1 teklif alınması, Kayseri kombinasyonu için alınan teklifler uygun görülmediği gerekçesiyle açılan ihaleler iptal edilmiştir. Diğer tesis ve varlıklar için nihai pazarlık görüşmeleri tamamlanmış olup, tekliflerin değerlendirilmesini sonucu alınan kararlar çerçevesinde; Manisa Arsası ile Samsun Soğuk Hava Deposunun varlık satış sözleşmeleri imzalanmış, Manisa-Et ve Tavuk Kombinasyonu ile Sincan Et San. İşl. ve Tavuk Kombinasyonu'nun ise varlık satış sözleşmeleri imza aşamasındadır.

Sincan Et Sanayi İşletmesi ve Tavuk Kombinasyonu'nun çalışma alanı, tavuk kesimi, soğuk depoculuk, pazarlama ve şarküteri üretimidir. 9.000 ton/yıl et tesisi, 24.000 adet/gün tavuk tesisi kapasiteli işletmenin özelleştirmeye konu arsa miktarı

<i>Tablo 4 -EBK Varlı ve sat bedeli (USD)</i>	
EBK ET VE BALIK ÜRÜNLERİ A.Ş.	
Manisa Lojman Arsası	182.747
Çerezköy Arsası	1.508.582
Gölbahç-Ođulbey Arsası	1.750.226
Ankara KombinasyonuArsası	29.209.399
Afyon Et Kombinasyonu	1.061.301
Suluova Et Kombinasyonu	785.363
Malatya Et Kombinasyonu	658.006
Kars Et Kombinasyonu	422.306
Elazığ Et Kombinasyonu	844.612
Şanlıurfa Et Kombinasyonu	591.741
Tatvan Et Kombinasyonu	401.437
Bahburt Et Kombinasyonu	481.534
Bursa Et Kombinasyonu	1.256.623
Ersan A.Ş.	125.410
KastamonuEt Kombinasyonu	637.796
AđrıEt Kombinasyonu	532.413
EBK'a Ait Varlık Toplamı	41.262.730

67.639 m2, kapalı alan miktarı 24.828 m2'dir. Ön incelemelere göre işletmenin arazi ve arsa, yer altı ve yerüstü düzenleri, bina, tesis, makine ve teçhizat, cihaz, taşıt, demirbaş ve yedek parçalarının bedeli 12-15.000.000 USD'dir. Oysa bu işletme ihaleyi kazanan Eserler İnşaat Turizm ve Ticaret Ltd. Şirketi'ne 3.700.000 USD'ye (yaklaşık 5.5 Trilyon TL) devredilecektir.

ÖİB verilerine göre; 01.03.2003 tarihi itibarıyla 1974 Kişi, 30.06.2003 tarihi itibarıyla 1704 kişi istihdam eden Et ve Balık Ürünleri A.Ş.'de, 2004 yılında 1464 kişi istihdam edilmektedir. Sincan Et Sanayi İşletmesi ve Tavuk Kombinasyonu'nda çalışan toplam 295 personelin, statüsüne göre başka kurumlara nakli ya da sözleşmesinin feshi gündemdedir. İhale sözleşmesine göre, 3 yıl boyunca en az 50 personel istihdam yükümlülüğü getirilmiştir. Bu durumda, en iyimser bakışla 245 personelin işine hemen son verilecektir. Bu kişilerin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ve ihale sözleşmesi ile ödeme yükümlülüğü devlete bırakılan kıdem ve ihbar tazminatları toplamı yaklaşık 6.5 Trilyon TL'dir. Bu rakamlar, özelleştirme gelirinin devletin ödeyeceği kıdem tazminatını karşılamadığını açıkça göstermektedir.

İhale sözleşmesinde göre getirilen yatırım yükümlülüğü ise, satış tarihinden başlamak üzere, en az 2.000.000 USD tutarındaki herhangi bir sinai üretim alanındaki yatırımı 3 yıl içinde ve her yıl en az 1/3'ünü gerçekleştirilmektedir. Satış sırasında yalnızca faaliyete devam koşulu bulunan Bayburt Et Kombinasyonu'nda 1999 yılı başından bu yana faaliyet bulunmamaktadır. Tatvan Et Kombinasyonu'nun faaliyeti üçüncü yıl faaliyet şartına uyulmaması nedeniyle 1997 yılı sonunda durdurulmuştur. Ağrı Et Entegre Tesislerinin Ağustos 1995'te 25 milyar TL'ye satıldığı, bölge hayvancılığına katkısı olan tesisin yeni sahibi tarafından satıştan bir yıl sonra kapatılması üzerine 60 milyar TL ödenerek geri alındığı anımsanırsa, sözleşme hükümlerinin bağlayıcılığı hakkında çok açık fikir sahibi olunabilir.

Manisa Et ve Tavuk Kombinasyonu, et ve tavuk kesimi, soğuk depoculuk, pazarlama faaliyetlerinde bulunmaktadır. İzmir'in yakınında 80.000 m2 arazi üzerinde kurulu işletme May Et Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.'ne, 1.260.000 USD'ye (1.8 trilyon TL) satış aşamasındadır.

2004 yılında yeterli teklif gelmemesi nedeniyle EBK özelleştirmesinden "şimdilik" vazgeçilmiştir.

Hayvancılık sektöründe yıkıma yol açan YEMSAN, TSEK ve EBK özelleştirmelerini değerlendirdiğimizde ortaya şu tablo çıkmıştır:

✓ Özelleştirilen tesisler yağmalanmış ve amaçları dışında kullanılmıştır.

✓ Pazarı ele geçiren yerli ve yabancı tekeller, üreticinin ürünlerini ucuzla kapatıp, tüketiciye pahalıya satmaktadır.

✓ Et ve sütünü ucuz satmasına karşın yemi ve diğer girdileri pahalı almak zorunda kalan üretici, üretmez konuma gelmiştir.

✓ Ülkemiz et dışalımına yönelerek, üreticilerden esirgenen ve özelleştirmede harcadığı kaynaktan fazlası ile gelişmiş ülkelerin çiftçilerini desteklemek zorunda bırakılmıştır.

✓ Hayvancılıktaki yıkım, ülke genelinde geniş bir işsizliğe, göçe ve sosyal sorunlara neden olmuştur.

✓ Geri kalmış bölgelerdeki ekonomik ve sosyal sorunlar daha da artmıştır. Çöken hayvancılık sektörü Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki gelir bölüşümünü en fakirler aleyhine daha da bozmuş, milyonlarca süt sığırcı kesime giderken, işsiz kalan kitleler ya büyük kentlerin varoşlarına yığılmış ya da bölücü örgütün insan kaynağını büyütülmüştür.

✓ Günümüzde gıda güvenliğinin kaybolması ve bozulan gelir dağılımı, en çok zarar görenlerden başlamak üzere "açlık" tehlikesini gündeme getirmiştir.

Kamu ekonomik girişimciliği ve kamu müdahaleciliği, özelleştirme uygulamaları ile yok edilemez. Çünkü; toplumsal gereksinimler ile özel sektörün kar amacı her zaman bire bir çakışmaz. Bazı sektörlerdeki çok yüksek optimal yatırım hacmi ve başlangıç masrafları, gerekli sermaye donanımına sahip olmayan veya kar marjını yeterli görmeyen özel sektörün bu alanlara girmemesine yol açar. Topluma yönelik bu hizmetlerin verilmesinin gerekliliği, bu alanlara devletin girmesini zorunlu kılar.

Et sektörünün ve Et ve Balık Ürünleri A.Ş.'nin son durumu dikkate alındığında, ülkemizde hayvancılığa yön verecek ve fiyat istikrarını sağlayacak, ayrıca haksız rekabetin önlenmesine yönelik önlemleri alacak kamusal bir organizasyona hızla gereksinim duyulmaktadır.

ÖZLÜK HAKLARIMIZ - 1: 3 ODA Ortak Protokol İmzaladık

PROTOKOL

1. Odalar, üyelerinden, sorumlu yöneticilik belgesi için başvurularında, asgari aşağıdaki belgeleri isteyeceklerdir.

- Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesi
- Kapasite raporu (aslı veya onaylı fotokopisi)

2. Taban ücret tarifesi 3 Oda tarafından belirlenecek ve Odalar taban ücretin belgelenmesini zorunlu tutacaktır.

Taban ücreti belgelendirmeyenlere sorumlu yönetici belgesi verilmeyecektir. Yapılacak beyanda işveren ve çalışanın beyanı birlikte aranacaktır.

3. İlgili mevzuata göre sorumlu yöneticinin tek işyerine bakma zorunluluğu olan durumlarda, taban ücreti Kamu Sektöründe çalışan 8/1 derecesindeki mühendisin maaşına eşit olacak; 5 işyerine bakabilecek sorumlu yönetici-ler için ise bu ücretin 1/5 ine eşit olacaktır.

4. Odalar, sorumlu yöneticilik belgesinin vize veya yenileme tarihi dolmuş olan üyelerini uyararak, vizesini yaptırmayanların belgesini iptal edecektir.

5. Odalar sorumlu yöneticiliğini fesh eden ve belgesini yenilemeyenleri aylık olarak Bakanlığın ilgili birimine bildireceklerdir.

6. Odalar, sorumlu yöneticilerin isimleri ile çalıştıkları işyerlerini belirten bir listeyi her ay Çalışma Bakanlığı'na bildireceklerdir.

7. Odalar, yapmış oldukları denetimlerde Sorumlu Yöneticilerin mesai saatleri içinde gıda işletmesinde bulunmadığını tespit etmesi halinde üyesi hakkında soruşturma açacaktır.

8. Odalar kamu yararı ilkesini de göz önünde bulundurarak, sorumlu yönetici sözleşmesinin içermesi gereken asgari şartları belirleyen ve ekte yer alan tip sözleşmenin imzalanmasını şart koşacaklardır.

9. Bu protokol ve ekinde yer alan sorumlu yönetici sözleşmesi 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

Petek ATAMAN
Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Ereli ÖZBOZKURT
Kimya Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Gökhan GÜNAYDIN
Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

PROTOKOL EKİ

TMMOB Gıda, Kimya ve Ziraat Mühendisleri Odası olarak imzaladığımız protokolün üçüncü maddesinde "İlgili mevzuata göre sorumlu yöneticinin tek işyerine bakma zorunluluğu olan durumlarda, taban ücreti kamu sektöründe çalışan 8/1 derecesindeki mühendisin maaşına eşit olacak; 5 işyerine bakabilecek sorumlu yöneticiler için ise bu ücretin 1/5 ine eşit olacaktır." denilmektedir.

Protokolün bu maddesine istinaden, 2005 yılı ikinci yarısında, sorumlu yöneticinin tek işyerine bakma zorunluluğu olan 60 beygir gücünün üzerinde motor gücü bulunan veya 10 ve üzerinde işçi çalıştıran işyeri ile motor gücü ve işçi sayısına bakılmaksızın et ve et ürünlerini üreten veya süt ve süt ürünlerini üreten veya su ürünlerini işleyen veya hazır yemek üreten veya yemek fabrikaları veya her türlü gıda katkı karışımları üreten veya kimyasal ve ısıl işlem yapılarak üretim yapan gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten işyerlerinde Sorumlu Yönetici olarak çalışacak olan üyelerimiz için, taban net 890,00.-YTL (SekizYüzDoksanYeniTürkLirası) ücret tespit edilmiştir.

Petek ATAMAN
Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Ereli ÖZBOZKURT
Kimya Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Gökhan GÜNAYDIN
Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

PROTOKOL UYGULAMA TALİMATI

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası arasında, gıda sektöründe görev yapacak sorumlu yöneticilerin odalarca belgelendirilmesine yönelik olarak imzalanan protokolün uygulanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilecektir:

1. Protokol 01.08.2005 tarihinden itibaren uygulanmaya başlayacaktır.
 2. Sorumlu Yöneticilik Belgesi verilirken noter onaylı sözleşmenin aslı veya "aslı gibidir" açıklaması bulunan onaylı fotokopisi istenecektir. Aslı gibidir onayını şube ve temsilcilikler de belgenin aslını görmek şartıyla yapabilecektir.
 3. Sorumlu Yöneticilik Belgesi verilirken istenilen belgelerden biri olan kapasite raporunun yerine, TOBB ve bağlı odaları veya Esnaf Sanatkar Odaları gibi meslek kurumları ve Tarım İl/ İlçe Müdürlükleri vb. tarafından düzenlenmiş olan diğer belgeler de kabul edilebilecektir. Ancak bu belgede işletmede çalışan işçi sayısı, işletmenin motor gücü, üretim konusu ve belgenin geçerlilik süresi mutlaka yer alacaktır. Bu bilgilerden herhangi birini içermeyen belgeler kabul edilmeyecektir. Ayrıca, bu belgenin ya aslı veya "aslı gibidir" açıklaması bulunan onaylı fotokopisi istenecektir.
 4. Üzerinde sonradan değişiklik yapılan belgeler (sözleşme, kapasite raporu, vb.), belgeyi veren kurum tarafından onaylanmış (mühür, isim, unvan, imza) ise kabul edilecektir.
 5. İşletmenin üretim konusu, motor gücü ve çalışan sayısını gösteren belgede yer alan işletme adresi ile Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesinde yer alan işletme adresinin aynı olmasına dikkat edilecektir.
 6. İşletmelerin çalışan sayısı açısından büyüklüğü tespit edilirken, toplam personel sayısı dikkate alınacaktır.
 7. Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesinde çalışma günü olarak, diğer günler yanında Cumartesi ve Pazar günleri, çalışma saati olarak gece saatleri de yer alabilecektir.
 8. Odaların birlikte belirleyeceği taban ücret ya Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesinde yer alacak yada Sorumlu Yönetici ve İşverenin ortak olarak imzaladığı bir beyan istenecektir. Ancak, ücret konusunun mümkünse sözleşmede yer alması için çaba harcanacaktır. Odalar taban ücret konusunda yapılan her değişikliği Şube ve Temsilciliklerine bildirecektir.
- 01.08.2005 tarihinden, memur maaşlarında değişiklik yapılacak tarihe kadar 890,00.-YTL olarak uygulanacaktır.
9. Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesi'nin, ekteki sözleşme örneğinde yer alan maddeleri içermesi şart koşulacaktır. Sözleşme örneğindeki maddelerle çelişmemek kaydıyla, sözleşmelerde ek hükümler yer alabilecektir.
 10. Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesinin başlama ve bitiş tarihi net olarak belirtiliyorsa ve yeni sözleşme gönderilmezse, süre bitiminde sözleşme kendiliğinden sona erdiğinden Sorumlu Yöneticilik Belgesi iptal edilecektir. Sözleşmede bitiş tarihi belirtilmemişse, "Sözleşmenin süresi yıldır." gibi ifadeler varsa ve belirtilen süre sonunda fesih bildirilmezse, sözleşme süresi kendiliğinden uzayacaktır. Dolayısıyla, Sorumlu Yöneticiden mutlaka fesihname veya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na verilen ve üzerinde Bakanlığa evrak giriş tarihi ve sayısı bulunan dilekçenin bir örneği istenecektir.
 11. Sözleşmede 'Bu sözleşme tarihinden itibaren başlar' gibi bir ifade bulunması halinde sözleşme başlangıç tarihi belirtilen tarihtir. Böyle bir ifade içermeyen sözleşmeler için başlangıç tarihi, sözleşmenin taraflar arasında imzalanmış olduğu tarihtir.

ÖZLÜK HAKLARIMIZ - 2:

3 ODA Ortak

“SORUMLU YÖNETİCİ SÖZLEŞMESİ ÖRNEĞİ” Hazırladık

SORUMLU YÖNETİCİ SÖZLEŞMESİ ÖRNEĞİ

Madde 1- Bu sözleşme; bir taraftan (“İş Yerinin Ticari Ünvanı”) (İş yeri diye anılacaktır.), diğer taraftan “Sorumlu Yönetici” (Sorumlu Yönetici diye anılacaktır.) (“Sorumlu Yöneticinin Adı Soyadı”) arasında yapılan iş antlaşmasının şartlarını belirler.

Madde 2- Sözleşmenin konusu, (“İş Yerinin Ticari Ünvanı”)’de SORUMLU YÖNETİCİ olarak çalışacak olan (“Sorumlu Yöneticinin Adı Soyadı”)’nın görev, yetki ve sorumluluklarının; çalışma şartlarının belirlenmesidir.

Madde 3- TARAFLAR;

İşyerinin Ticari Ünvanı :

Adresi :

Telefon No :

Fax No :

Sorumlu Yönetici :

Mezun Olduğu Okul :

Diploma No :

Oda Üye No :

Doğum Yeri ve Tarihi :

İkametgah Adresi :

Madde 4- YASAL DAYANAK

5179 sayılı Kanun, Türk Gıda Kodeksi, Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde Ve Malzemeleri Üreten İşyerlerinin Çalışma İzni Ve Gıda Sicili Ve Üretim İzni İşlemleri İle Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik ve ilgili tebliğ ve talimatlar.

Madde 5- SORUMLU YÖNETİCİ’NİN TANIMI, GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

- a. Sorumlu Yönetici , 5179 Sayılı Yasa ve bağlı yönetmeliklerinde belirtilen sorumlulukları yerine getirmek zorundadır.
- b. Sorumlu Yönetici, Madde 4’de belirtilen mevzuatla ilgili görevlerinin gerçekleştirilmesinde ve aksatılmadan yürütülmesinde gerekli her türlü araç gereç ve imkanı işverenenden istemeye yetkilidir.
- c. İşveren, Sorumlu Yöneticinin görevlerini yerine getirmesini engelleyemez veya geciktiremez. İşverenin tutumu nedeniyle Sorumlu Yöneticinin görevlerini yerine getirmekte engellendiği durumlarda, Sorumlu Yönetici taraflar arasında yapılan sözleşmeyi tek taraflı fesh etme hakkına sahiptir.
- d. İşletmede Sorumlu Yöneticinin uygun görmediği ürün satışı arz edilemez.

Madde 6- İŞVERENİN SORUMLULUKLARI

- a. İşveren Madde 4’de belirtilen mevzuatta geçen Sorumlu Yöneticinin sorumluluklarını, yerine getirmede Sorumlu Yöneticiye gerekli şartları sağlamakla yükümlüdür.
- b. İşveren Madde 4’de belirtilen mevzuatla ilgili görev ve sorumlulukların dışında sorumlu yöneticiden başka bir iş talep edemez.
- c. İşveren Madde 4’de belirtilen mevzuatla ilgili görevlerin yerine getirilmesine kolaylık sağlanması için işletmenin uygun bir yerinde Sorumlu Yöneticiye bir oda ve içerisine gerekli araç ve gereci sağlamak zorundadır.

Madde 7- SORUMLU YÖNETİCİNİN ÜCRETİ VE ÖZLÜK HAKLARI

- a. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ilgili maddeleri gereğince çalışan Sorumlu Yönetici sigortalı olmak zorundadır.
- b. 60 beygir gücünün altındaki ve/veya 10 işçiden az işçi çalıştıran işletmeler sorumlu yönetici için her ay için en az 6 gün si-gorta primi ödeyecektir.
- c. Taraflar çalışma süresince 4857 sayılı İş Kanunu’nun ilgili maddelerine karşı sorumludurlar ve kanunun gereklerini yer-

“SORUMLU YÖNETİCİ SÖZLEŞMESİ ÖRNEĞİ”

ine getirmek zorundadırlar.

d. Sorumlu Yönetici aylık net (sigorta, vergi, vb. kesintiler sonunda) YTL' ücret alacaktır.

e. İşveren Sorumlu Yöneticinin ücretini her ayın en geç gününe kadar ödeyecektir.

f. Sorumlu Yöneticinin ücreti her yıl kayıtlı olduğu meslek odasının belirlediği taban ücretin altında kalmayacak biçimde arttırılacaktır.

Madde 8 – FESİH

a. Taraflar karşılıklı olarak anlaştıkları takdirde sözleşmeyi süresinden önce fesh edebilirler.

b. Sözleşmenin fesh edilmesi halinde durum, işverence Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl ve/veya İlçe Müdürlüğüne bildirilir. Sorumlu yönetici ise, ilgili Odaya ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl ve/veya İlçe Müdürlüğüne sorumlu yöneticilikten ayrıldığını gösterir belgeyi gönderir.

c. Sorumlu yönetici işten ayrılmak istediği takdirde bir ay önceden iş yerine yazılı olarak bildirir.

d. Sorumlu yöneticinin işten çıkartılmak istenmesi hâlinde aynı işlemler iş yeri tarafından yerine getirilir.

Madde 9 – ÇALIŞMA GÜNLERİ

a. Sorumlu Yöneticinin işyerinde haftalık çalışma günleri ve saatleri aşağıdaki gibidir:

PAZARTESİ SALI ÇARŞAMBA PERŞEMBE CUMA

SAAT

b. Sorumlu Yöneticiler çalışma saatleri içerisinde başka bir işte çalışamazlar.

Madde 10 - Bu sözleşme tarihinde hazırlanmış ve taraflarca imzalanmıştır. İşbu sözleşmede hüküm bulunmayan konularda, ilgili yasalarda hükümleri geçerlidir.

Madde 11- Bu sözleşme(süre)..... için geçerlidir.Sözleşme süresinin bitiminde, tarafların aksine bir başvurusu olmadığı sürece (sözleşmenin ücret kısmı hariç) devam edecektir.

Madde 12- ATANMA

Sorumlu yöneticinin atanması noter onaylı sözleşmenin Odaya sunulmasını takiben alınacak olan Sorumlu Yönetici Belgesi ile yapılır.

Madde 13- ANLAŞMAZLIKLAR

İşbu sözleşmenin uygulanmasından doğabilecek anlaşmazlıkların çözümündeMahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir.

Firma Yetkilisinin

Adı Soyadı

İmza

Sorumlu Yöneticinin

Adı Soyadı

İmza

ÖZLÜK HAKLARIMIZ - 3:

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ'NE Yazı Yazdık

TARİH: 05.08.2005

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA,

Bilindiği üzere; 24.6.1995 tarihli ve 560 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair KHK kapsamında yürürlüğe konulan "Gıdaların Üretimi Tüketimi Ve Denetlenmesine Dair Yönetmelik"(R.G.-09.06.1998/23367) hükümleri gereği olarak; gıda ve gıda ambalajı üreten işyerlerinde sorumlu yöneticiistihdamı zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu zorunluluk, 560 sayılı KHK'yı yürürlükten kaldıran 5179 sayılı "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun"un (R.G.-05.06.2004/25483) yürürlüğe girmesi ile kanun hükmü haline getirilmiş ve sorumlu yönetici olabilmeye ve sorumlu yöneticilerin yetki, sorumluluk ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar "Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmeliği" ile belirlenmiştir.

1998 yılından bu yana, gıda ve gıda ambalajı üreten işyerlerinde sorumlu yönetici görevini üstlenecek gıda, kimya ve ziraat mühendisleri, bu görevi bağlı oldukları meslek Odalarından aldıkları 'Sorumlu Yöneticilik Belgesi' ile yapabilmektedirler.

Nihai olarak yürürlüğe konulan 5179 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmeliği'nin Sorumlu Yöneticiliğe ilişkin hükümleri dikkate alınarak, bu alanda sekiz yıldır sürdürdükleri uygulamalar ile elde ettikleri tecrübeler doğrultusunda, TMMOB Gıda Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası, Sorumlu Yöneticilik Belgesinin verilmesi işlemlerinin uygulanmasına yönelik olarak bir protokol imzalamış ve bu protokol 01 Ağustos 2005 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Söz konusu protokol gereği, Sorumlu Yöneticilik Belgesi başvurularında Yönetmeliğin öngördüğü iş yeri ile sorumlu yönetici arasında yapılacak noter onaylı Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesi istenmektedir. Protokolün ilgili maddesinde "Odalar kamu yararı ilkesini de göz önünde bulundurarak, sorumlu yönetici sözleşmesinin içermesi gereken asgari şartları belirleyen ve ekte yer alan tip sözleşmenin imzalanmasını şart koşacaklardır."denilmektedir. Ancak, Sözleşme örneğindeki maddelerle çelişmemek kaydıyla, sözleşmelerde ek hükümler yer alabilecektir.

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası tarafından imzalanmış ve uygulamaya konulan bu protokolü ve hazırlanan "Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesi Örneği"ni bilgilerinize sunar, yaşanacak aksaklıkları önlemek amacıyla, ekte dikkatinize sunulan sözleşme örneğinin Birliğinize bağlı tüm noterlere iletilmesini rica eder, yardımlarınız ve işbirliğiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Petek ATAMAN
Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Erel ÖZBOZKURT
Kimya Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Gökhan GÜNAYDIN
Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

EKLER: - Protokol

- Sorumlu Yöneticilik Sözleşmesi Örneği

ÖZLÜK HAKLARIMIZ - 4: KİK Hukuka Aykırılığa Geçit Vermedi

Kamu İhale Kurulu, 31.05.2005 gün, 2005/UH.Z-1034 sayılı kararı ile yemek üretim tesislerinde gıda ve süt bölümü mezunu ziraat mühendislerinin çalışabileceğini teyit etmiş ve tersine işlem tesis eden İdare'nin kararının hukuka aykırılığını kayda bağlamıştır.

Kararın tam metni aşağıdadır.

KAMU İHALE KURULU KARARI

Toplantı ve Gündem No: 2005/48-10

Karar Tarihi: 31.05.2005

Karar No: 2005/UH.Z-1034

TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER:

Başkan: II. Başkan Adnan ZENGİN

Üyeler: V. Arif ŞİMŞEK, Bilal KARACA, Muzaffer EREN, Hakkı USTAÖMER, H. Hüseyin GÜRHAN, K. Nejat ÜNLÜ

BAŞVURU SAHİBİ:

Kar Yemek San. Gıda Mad. İmalat ve Satışı, Hacıoğlu Mah. Hasan Abdal Mevkii Osmaneli/BİLECİK

İHALEYİ YAPAN İDARE:

Bilecik İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Valilik Ek Hizmet Binası BİLECİK

İNCELEMeye KOnU İHALE:

2005/30754 İhale Kayıt Numaralı, "260 Gün Süreli 13000 Kahvaltı, 15600 Öğlen Yemeği, 13000 Akşam Yemeği Olmak Üzere Toplam 41600 Tabldot" ihalesi

KURUMCA YAPILAN İNCELEME VE DEĞERLENDİRME:

25.05.2005 tarih ve 08.04.67.0016/2005-11E sayılı İddiaların İncelenmesi Esas Raporunda;

Bilecik İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünce 01.04.2005 tarihinde açık ihale usulü ile yapılan 260 Gün Süreli 13000 Kahvaltı, 15600 Öğlen Yemeği, 13000 Akşam Yemeği Olmak Üzere Toplam 41600 Tabldot ihalesine ilişkin olarak Kar Yemek San. Gıda Mad. İmalat ve Satışının, 11.04.2005 tarih ve 26139 sayı ile Kurum kayıtlarına alınan dilekçe ile yaptığı itirazın şikayet başvurusu 03.05.2005 tarih 2005/AK.H-467.1 sayılı Kurul kararıyla reddedilmiş ve başvuru dilekçesindeki iddiaların Kurumca incelenmesine karar verilmiştir.

İdare tarafından gönderilen ihale işlem dosyasının incelenmesinden Mevzuata aykırı olduğu yukarıda belirtilen ihale işlemlerinin değerlendirilmek, gerekiyorsa incelenmek ve/veya soruşturulmak üzere konunun, İdarenin bağlı bulunduğu Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bildirilmesine karar verilmesinin uygun olacağı sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

KARAR:

Esas Raporu ve ekleri ile ihale dosyası incelendi;

Başvuru dilekçesinde özetle; İdare tarafından İdari Şartnamenin 7.3.2.1. maddesinde yer alan "İsteklilerin yemek üretim tesisinde gıda mühendisi çalıştırıyor olmaları zorunludur" hükmü uyarınca gıda mühendisi çalıştırmadıkları için tekliflerinin geçersiz sayıldığı; oysa, firmalarında sözkonusu İdari Şartname hükmüne uygun olarak gıda bölümü mezunu ziraat mühendisi çalıştırıldığı; bunun Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde

KİK Hukuka Aykırılığa Geçit Vermedi

ve Malzemeleri

Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmeliğin Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından 27.08.2004 tarih ve 25566 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak değiştirilen 29 uncu maddesinin (a) bendi hükmüne uygun olduğu; bu konuda idare şartnamelerde başkaca kısıtlayıcı bir hüküm öngörülemediği iddia edilmiştir.

Başvuru sahibinin iddiasına ilişkin olarak yapılan incelemede; 27.08.2004 tarih ve 25566 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmeliğin 15.02.2005 tarih ve 25728 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak değiştirilen sorumlu yönetici olabilme esasları başlıklı 29 uncu maddesinin (a) bendinde "Gıda üreten ve 60 beygir gücünün üzerinde motor gücü bulunan veya 10 ve üzerinde işçi çalıştıran veya et ve et ürünlerini üreten veya süt ve süt ürünlerini üreten veya su ürünlerini işleyen veya hazır yemek üreten iş yerleri veya yemek fabrikaları veya her türlü gıda katkı karışımları üreten iş yerlerinde; en az 4 yıllık lisans eğitimi almış ziraat, gıda, kimya mühendisleri, veteriner hekimler, kimyagerler, su ürünleri mühendisleri ve biyologlar ile gıda bilimi konusunda en az yüksek lisans yapmış diğer meslek gruplarına mensup kişilerin eğitim dallarına ve üretimin niteliğine göre sorumlu yönetici olarak istihdam edilmeleri her bir işyeri için zorunludur. En az 4 yıllık lisans eğitimi almış Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Beslenme Bölümü mezunları ve Diyetisyenler yemek fabrikasında her bir iş yeri için sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler" hükmü ile (h) bendinde "Sorumlu yöneticiler EK-7/A ve EK-7/B'de belirtilen iş kollarına göre istihdam edilecek Meslek Mensupları başlıklı ve 7/A numaralı Ek'te ise "15- Hazır Yemek Üreten İş Yerleri Entegre Fıstık İşleyen İş Yerleri: Ziraat Mühendisi (Gıda+Süt), Gıda Mühendisi, Kimya Mühendisi, Kimyager.

16- Yemek Fabrikaları (tabldot yemek-soğuk meze vb: Ziraat Mühendisi (Gıda+Süt), Gıda Mühendisi, Veteriner Hekim, Kimya Mühendisi, Kimyager, Diyetisyen, Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Beslenme Bölümü Mezunu (4 Yıllık)" belirlemesi yapıldığı tespit edilmiştir.

Şikayetin idareye yapıldığı şikayet başvurusuna idare tarafından verilen 13.04.2005 tarih ve 506 sayılı cevapta, "... hatalı olduğunu belirttiğiniz ilan Genel Müdürlüğümüzün shcek.gov.tr internet sayfasındaki ihale şartnameleri mamül yemek alımına ilişkin teknik tip şartnamesinin tarafların yükümlülükleri bölümünün 23. maddesinde, "... Gıda Mühendisi veya Diyetisyen çalıştırmak zorundadır" hükmü nedeniyle verilmiştir" ifadesine yer verildiği görülmektedir.

Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmeliğinde Ziraat Mühendisinin de sorumlu yönetici olarak istihdam edileceği öngörülmesine karşın idarenin teknik şartnamenin 23 üncü maddesine dayanarak vermiş olduğu anılan Yönetmelik hükmüne aykırı olan bu kararı ile 4734 sayılı Kanunun 5 inci maddesindeki, "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, ... sağlamakla sorumludur" hükmünü ihlal ettiği anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle;

Mevzuata aykırı olduğu yukarıda belirtilen ihale işlemlerinin değerlendirilmek üzere konunun, İdarenin bağlı bulunduğu Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bildirilmesine,

Oybirliği ile karar verildi.

ÖZLÜK HAKLARIMIZ - 5 :
“TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI TARIM ALET VE MAKİNELERİ
PROJELENDİRME YETKİ BELGESİ YÖNETMELİĞİ” Yürürlükte
(11.08.2005 Tarih,25903 Sayılı Resmi Gazete)

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, mesleki etik kuralları doğrultusunda, tarım veya orman traktörleri ile bunlara bağlanan ekipmanın, standartlara uygun olarak projelendirilmesi, imalatı ve denetiminde görev alacak, ziraat fakültelerinin tarım makineleri bölümü mezunu olan ve Ziraat Mühendisleri Odasına kayıtlı bulunan ziraat mühendislerine, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası tarafından Tarım Alet ve Makineleri Projelendirme Yetki Belgesi verilmesinin usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, tarım alet ve makinelerinin projelendirilmesi, imalatı ve denetimi alanında çalışan ve ziraat fakültelerinin tarım makineleri bölümü mezunu olan Oda üyelerine yetki belgesi verilmesiyle ilgili hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 17/6/1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, 6/5/1960 tarihli ve 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ve 18/12//1991 tarihli ve 91/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Oda: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası,

OYK: Oda Yönetim Kurulunu,

Yetki belgesi: Oda Yönetim Kurulu tarafından verilmesi sağlanan eğitim sonunda başarılı olan üyelere verilen belgeyi,

Tarım alet ve makineleri: Tarım ve ormancılıkta kullanılan traktör ve kuvvet makineleri ile bunlara bağlı ekipmanı

ifade eder.

Yetki belgesi

Madde 5 — Yönetmeliğin ekinde örneği verilen bu belge, tarım alet ve makinelerinin projelendirilmesi, imalatı ve denetimi amacıyla düzenlenir.

Yetki belgesi ve geçerlilik süresi

Madde 6 — Oda tarafından düzenlenecek meslek içi eğitim programını tamamlayan ve yapılacak sınavda başarılı olan üyelere verilecek belgenin geçerlilik süresi, her yıl vize edilmek kaydıyla, alındığı tarihten itibaren beş yıldır.

Yetkili kurul

Madde 7 — Yetkili kurul, tarım alet ve makineleri projelendirme, imalat ve denetimi alanında, bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili düzenlemeler hakkında OYKya görüş ve öneriler sunan, düzenlenecek eğitimleri tasarlayan, uygulayan, sınav sonuçlarını değerlendiren ve yetki belgesi alanları denetleyen, OYK kararı ile oluşturulan süreli bir kuruldur.

Yetkili kurul, bir OYK üyesinin başkanlığında, tarım alet ve makineleri konusunda bilimsel yeterliliği ve/veya mesleki uygulama deneyimi olan Oda üyeleri arasından, iki yıllık çalışma dönemi için oluşturulur, üye sayısı yedidir, Odanın yazılı çağrısı üzerine toplanır ve kararlar üye tam sayısının oy çokluğuyla alınır. Üyelerden herhangi birisinin kuruldan ayrılması durumunda OYK tarafından en geç bir ay içerisinde yeni üyenin ataması yapılır. Kurulda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bir üye ile temsil edilir.

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI TARIM ALET VE MAKİNELERİ PROJELENDİRME YETKİ BELGESİ YÖNETMELİĞİ

Yetkili kurulun görevleri

Madde 8 — Yetkili kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

- a) Tarım alet ve makineleri projelendirme, imalat ve denetimi alanında meslek içi eğitimleri programlamak ve bu programlara ilişkin esasları belirlemek,
- b) Yetki belgesi sınav komisyonu oluşturulmasına yönelik olarak, çalışma esasları ve komisyon üyeleri hakkında OYKya önerilerde bulunmak,
- c) Belgelendirme sürecinde oluşabilecek itirazları değerlendirmek ve OYKya görüş bildirmek,
- d) Belgelendirme çalışmalarına ilişkin önerileri almak, değerlendirmek, geliştirmek, ilgili mevzuatın geliştirilmesine yönelik katkıda bulunmak.

Başvuruda istenecek belgeler

Madde 9 — Yetki belgesi verilmesi için yapılacak eğitim programına katılım başvurusunda istenecek belgeler şunlardır,

- a) İki adet fotoğraf,
- b) Geçerli Oda kimliği fotokopisi,
- c) Üye aidat borcu olmadığına ilişkin belge,
- d) Kursu katılım ve belge bedelinin ödendiğine ilişkin makbuz,
- e) Tarım makineleri bölümü mezunu ziraat mühendisi olduğunu gösteren belge.

Eğitim ve sınav komisyonu

Madde 10 — Yetkili kurulca önerilen ve OYKnın atayacağı eğitim ve sınav komisyonu, yetki belgesine sahip en az üç kişiden oluşur. Kursların verilmesi, sınav sorularının belirlenmesi, sınavın hazırlanması, gerçekleştirilmesi ve değerlendirilmesi komisyon tarafından yerine getirilir.

Eğitim

Madde 11 — Devamı zorunlu olan yetki belgesi eğitim programı aşağıdaki konuları kapsar:

- a) Konu ve Oda ile ilgili mevzuata ilişkin bilgiler,
- b) Projeleme teknikleri ve genel bilgilendirme,
- c) Traktörle ilgili üretim ve projelendirme konuları,
- d) Tarım arabaları ve römorklar ile ilgili konular,
- e) Diğer tarım alet ve makineleri ile ilgili konular.

Eğitimin içeriği ve süresi, değişen teknik, idari ve hukuksal koşullara göre yetkili kurulun önerisi ve OYK onayı ile değiştirilebilir ve geliştirilebilir.

Yetki belgesi sınavları

Madde 12 — Yetki belgesi sınavları komisyonca gerçekleştirilen eğitim sonunda yapılır.

Sınav için başarı notu yüz (100) tam puan üzerinden en az yetmiş (70) tir. Sınav sonunda başarısız olan üyeye tekrar eğitime katılmaksızın aynı usulle dört sınav hakkı verilir.

Yürürlük

Madde 13 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 — Bu Yönetmelik hükümlerini Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu yürütür.

TARIMSAL YAPILARDA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ YETKİLİ

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın ODA'mızın görüşüne başvurması üzerine, "ağır-ahıl ile içerisinde yem deposu, süt soğutma ünitesi ve idari çalışma ofisi bulunan tek katlı işletme binalarının" tarımsal yapı olarak değerlendirilebileceğini ve bu işletmelerin depoloma, değerlendirme ve pazarlama dahil tüm fonksiyonlarının projelendirilmesi ve kontrolü yetkisinin Ziraat Mühendislerine ait olduğunu bildirdik.

Söz konusu yazışmalar aşağıdadır

T.C.

TARIM ve KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI

Teşkilatlandırma ve Destekleme Genel Müdürlüğü

KONU: Tarımsal Yapılar

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

(Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı)

Tarımsal Amaçlı Kooperatifler tarafından uygulanan tip ve özel hayvancılık projeleri Bakanlığımız tarafından desteklenmektedir. Bu kapsamda yaptırılmakta olan tip ahır-ağıl ve tek katlı (zemin + bir) işletme binalarının projeleri Bakanlığımız inşaat mühendisleri ve mimarlarınca onaylanmaktadır.

Onaylanan bu projeler çerçevesinde yaptırılan ahır-ağıl ve işletme binaları ve muhtelif altyapı işlerinin projelere uygun olarak yapılıp yapılmadığına ilişkin teknik kontrolleri, İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerinden görevlendirilen makine, elektrik ve inşaat mühendisleri tarafından yaptırılmaktadır. Ancak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2004 tarihli genelgesindeki "Teknik bilgi alış-verişi ve kontrolörlik hizmetleri (ihale komisyonları, geçici ve kesin kabul heyetleri vs.) için süreli ve süresiz olarak hiçbir şekilde eleman görevlendirilmeyeceğinin" belirtilmesinden dolayı İl Bayındırlık Müdürlüklerinden bu konularla ilgili teknik eleman görevlendirilmesi yapılmamaktadır. Bu nedenle, uygulanmakta olan projelerin sabit yatırımları (Ahır-ağıl ve işletme binası vs.) ile ilgili iş ve işlemlerin kabulü, hak edişlerin tanzimi ve ödenmesi, inşaat ruhsatı, çalışma ruhsatı ve üretim izni verilmesi gibi konularda sıkıntılar yaşanmaktadır.

Bu kapsamda ahır-ağıl ile içerisinde yem deposu, süt soğutma ünitesi ve idari çalışma ofisi bulunan tek katlı (zemin + bir) işletme binalarının tarımsal yapı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, tarımsal yapı olarak değerlendirilmesi durumunda yapıların projelendirilmesi, yapımı ve bittikten sonra kabulü aşamalarında ziraat mühendislerinin mevcut hükümler çerçevesinde hangi yetkilere sahip olduğu hususunda odanızın görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bahsi geçen konularda Danıştay'ca belirlenen yetki tüzüğü ve diğer mevzuatlar çerçevesindeki görüşlerinizin ivedi olarak Genel Müdürlüğümüze bildirilmesi hususunda;

Gereğini önemle rica ederim.

Mehmet TAŞAN

Bakan a.

Genel Müdür

TARIMSAL YAPILARDA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ YETKİLİ

SAYI: 1543

TARİH: 05.08.2005

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü'ne

Genel Müdürlüğümüzce desteklenen hayvancılık projeleriyle ilgili işletme binalarının planlanması, kontrolü, inşaat ruhsatı, hakedişleri ve tarımsal yapıların neler olduğu konusunda yaşanan sorunlarla ilgili yazınız incelenmiş ve görüşümüz aşağıda belirtilmiştir.

Bize göre, tarım işletmelerinin projelendirilmesi anlamında; her türlü tarımsal üretim faaliyetlerinin tüm aşamalarında gerekli olan ve kullanılan, üretim sürecinin herhangi bir safhasında onun tamamlanmasına yardımcı olan, üretilen tarımsal ham maddenin işletme içerisinde işlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla yönelik olarak inşa edilen, özetle işletme bütününe tamamlayıcı bir parçası ve kısmı olan tüm yapılar tarımsal yapıdır.

Tarımsal işletmeler arasındaki ortak kullanım ile toprak ve su kaynaklarının korunması ve kullanılmasına konu olan ve üretim sürecine belli bir noktadan doğrudan katılan sulama, drenaj, toprak ve su erozyonunu hayvan içme suyu, tarla içi hizmetleri ve tarla başı kanalları gibi tüm yapılar da tarımsal yapılardır.

Bilindiği üzere; 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ziraat mühendislerinin uzmanlık alanları, görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeleri yapmış olup, bu Kanuna dayalı olarak 18.12.1991 tarih ve 91/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük yürürlüğe konulmuştur. Bu Tüzüğün, 8 inci maddesinin, "Ziraat Mühendisleri, tarım işletmelerinin üretim, hasat, sınıflandırma, ambalajlama, muhafaza, depolama, değerlendirme ve pazarlama faaliyetleriyle ilgili etüd, planlama ve projelendirme işleriyle bunların uygulama ve kontrol işlerini yapmaya yetkilidirler." hükmü, işletmelerin depolama, değerlendirme ve pazarlama dahil tüm fonksiyonlarının projelendirilmesi ve kontrolü yetkisini Ziraat Mühendislerine vermiştir.

Bu bakımdan, işletmenin parçalarından olan ve onu tamamlayan üretim ve değerlendirmenin yapıldığı tek katlı binaların tarımsal yapı olarak kabul edilmesi, ODA'mızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi arz ederim.

Saygılarımla.

Ural ERSOY

Genel Sekreter

KISA KISA...

“Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği”ne dava açtık

ODA'mız, tarım alanları ve meralarla ilgili olumsuz düzenlemeler içeren, 21.06.2005 gün, 25852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, "Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği"nin kimi hükümlerinin iptali için, TMMOB Jeoloji, Çevre ve Metalürji Mühendisleri ODA'ları ile birlikte, Danıştay nezdinde iptal davası açtı. Dava dilekçesi metnine, ODA'mızın web sayfasından ulaşabilirsiniz.

AB ülkeleri 700 ton sebzeği geri gönderdi

Tarım ve Köyışleri Bakanı Mehdi Eker, 2003-2004 yılları arasında yaklaşık 700 ton meyve ve sebzenin geri gönderildiğini açıkladı.

DYP Hatay Milletvekili Mehmet Arslan'ın yazılı soru önergesini yanıtlayan Eker, bakanlığın gelen verilere göre, yurtdışına ihraç edilen ürünler arasından, 2003 yılında 85 ton 868 kilo taze kırmızı biber ve soğan, 2004 yılında 196 ton 240 kilo salatalık, domates, sarımsak, patlıcan, dolmabiber, sakız kabağı ve yine aynı yıl 402 ton 976 kilo meyvenin geri gönderildiğini ifade etti.

POSTA KUTUSU

Üyelerimizden, Okurlarımızdan Gelenler

Yaptığımız çalışmalara yönelik görüş ve değerlendirmelerini bize internet aracılığıyla ileten tüm meslektaşlarımıza teşekkür ederiz. Dergimizin bu sayısından itibaren sizlerden gelen mesajlara sayfalarımızda yer vermeye başlıyoruz. Aşağıda bize ulaşan mesajları bulabileceksiniz. Meslektaşlarımızın bundan sonra da bizden katkılarını esirgememelerini diliyoruz.

Safa Yakup: Halk Sağlığı Alanında Haşerelere Karşı İlaçlama Mesul Müdürü Eğitimine katılan ziraat mühendislerinden biriyim. Bu eğitime, ziraat mühendislerinin katılmasını sağlamak yönündeki çabalarından dolayı Ziraat Mühendisleri Odası'na başta Başkanımız Gökhan Bey'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Benan Baykal: Sayın Gökhan Günaydın'ın Kanal Türk TV'deki "Söz Meclisin" Programı'nda yapmış olduğu etkili konuşma nedeniyle teşekkürlerimi sunarım.

Nazlı Koca: Merhabalar, Ankara Üniversitesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nden önümüzdeki aylarda mezun olacak bir ziraat mühendisi adayım. NTV'nin web sayfasından "Mayınlı tarlalarda organik tarım" başlıklı haberinizi okudum. Gerçekten çok güzel bir proje. Hem ziraat mühendislerine istihdam sağlaması, hem de ülke-miz topraklarının yabancılara satılmasının önüne geçilmesi, ayrıca organik tarımın küçük aile işletmelerine ekonomik katkısı düşünüldüğünde birçok çıktıları olan bir çalışma olacağı gün gibi ortada. Umarım projeniz için gerekli desteği bulursunuz. Lisans tezimde organik tarım üzerine çalıştım ve bu konu ile ilgili üzerine düşen her türlü yardımı seve seve yapacağıma emin olabilirsiniz. Başarılar, iyi çalışmalar.

Ömer Faruk: Ülkemizdeki sorunları, meydana geldikleri mekanlara gelerek halkımızı bilgilendirmesinden dolayı TV5 muhabirine ve TV5 ailesine teşekkür etmeyi bir borç olarak görüyorum. Başkanımız Gökhan Günaydın'a da bu açıklamalarından dolayı ayrıca minnetimizi bildirmek isterim.

Erol Özkan: Ziraat Mühendisliği topluluğunu her ortamda ve platformda temsil etmek, sorunların çözümüne yönelik girişimlerde ve çabalarda bulunmak yönündeki üstün gayret ve çabalarından dolayı sayın Genel Başkanımızı gerçekten kutluyorum. Olanaklar ölçüsünde ve zamanımı uygunlaştırabildiğim ölçüde kendisinin katıldığı bu türden programları izlemeye ve çevreme de izlettirmeye ya da haberdar etmeye çalışıyorum. Ancak bu yayınları izleyen meslektaşlarımızın oranının hala çok düşük düzeyde olduğu kanısındayım ve sorunlarımız biraz da bu nedenlere bağlı diye düşünüyorum. Kısacası kendi sorunumuza sahip çıkıp çıkmama konusu. Yoksa meslek topluluğu olarak, en azından sorunlarımızı doğru saptamış ve çözümlerinin bilincinde olurduk diye düşünüyorum. Sayın Genel Başkan'ı üstün çabalarından dolayı içten kutluyor, bundan sonrası için de aynı ivmeyi sürdüreceği inancımınla kendisine başarılar ve kolaylıklar diliyorum.

A. Yılmaz Işık: Oda Başkanımızın, bu ve bundan evvelki TV yayınlarda her kesimden insanın anlayabileceği tarzdaki konuşmalarını kıvançla izlemekteyim. Türk tarımının düşürüldüğü haller bundan iyi anlatılmazdı.

Kayahan Görünmezoğlu: (Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği Hakkında ZMO Görüşü'ne yönelik olarak) Balıkesir'in Balya beldesi kayıp bir ilçe gibidir. Geçmişte Fransız şirketi her türlü maden çıkarma işlemini sınırsızca uygulamış, daha sonra yerli ve yabancı şirketler de aynı yolu izlemişlerdir. Balya'nın yörede anılan ismi "Maden"dir. 1930'lu yıllarda 40.00'lerde olan nüfus şimdilerde yalnızca 2000'dir. Yüzde 95'lik bir azalma. Toprak adeta kendisine yapıları zehir olarak yer altı ve yer üstü sularıyla kuzmaktadır. Toprak adeta oksidasyona ve tuzluluğa uğratılmıştır. Bölgede ölümlerin çoğu "kanser" kaynaklıdır. Yetkili kimselerin Balya'yı görmeleri yasanın kaynağı hakkında temel oluşturacaktır.

İsimsiz (Kallte Kontrolcü): Sayın Başkanımızı konuşmalarından dolayı takdir ediyorum. Bu tartışmalardan da anlaşılıyor ki, Türkiye'de denetim çok çok yetersiz bunun için ziraat mühendislerine biran evvel görev verilmeli. Tarlanın denetlenmesinden, gıdaların ve piyasanın denetlenmesine kadar ziraat mühendisleri görevlendirilmelidir. Böylece tartışmalar son bulacak, ziraat mühendisleri halkın bilinçli ve güvenli bir şekilde beslenmesini sağlayacaktır.